

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för 2011 (*prop. 2010/11:1 utg.omr. 14*) med förslag till anslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. I betänkandet behandlas även tre ärenden från Riksrevisionens styrelse, framställning 2009/10:RRS28 om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken, redogörelse 2009/10:RRS17 om jobb- och utvecklingsgarantin och redogörelse 2009/10:RRS33 om programmet Arbetspraktik. Betänkandet tar också upp ett stort antal motioner, ett drygt hundratal, som väckts under den allmänna motionstiden 2010.

Ramen för utgiftsområdet uppgår till ca 69,6 miljarder kronor. I betänkandet redovisas utskottets syn på inriktningen av arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken.

Utskottet konstaterar att Sverige har klarat sig bättre ur krisen än de flesta andra länder och att regeringens åtgärder för att lindra krisens effekter har kännetecknats av en ambition att åstadkomma så positiva effekter på sysselsättningen som möjligt. De omfattande reformerna för att stärka arbetslinjen ökar inte bara den varaktiga sysselsättningen utan lindrar också krisens effekter. Utskottet konstaterar också att arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Arbetsmarknadspolitiken bör anpassas till konjunkturutvecklingen. När arbetsmarknadsläget förbättras är det rimligt att de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar i omfattning. Det måste dock finnas hög beredskap för nya åtgärder om arbetsmarknaden utvecklas svagare än regeringens bedömning i budgetpropositionen.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det behövs mer resurser till korttidsarbetslösa i form av coachning och praktikplatser under 2011.

Utskottet konstaterar att ungdomar drabbades särskilt hårt av det sämre arbetsmarknadsläget. Läget är bättre än för ett år sedan, men utskottet understryker ändå allvaret med den alltför höga arbetslösheten bland unga. Att få bukt med ungdomsarbetslösheten är en av de mest angelägna frågorna för Sverige. Det är viktigt att arbetslösa ungdomar kan erbjudas stöd för att få en mer varaktig förankring på arbetsmarknaden. Utskottet beto-

nar betydelsen av utbildningspolitiken och välkomnar att regeringens folkhögskolesatsning ska kunna erbjudas samtliga arbetslösa ungdomar under 25 år.

Redan nu behövs insatser för att motverka negativa effekter på sysselsättningen till följd av den kommande generationsväxlingen. En viktig del i detta är att markant förbättra integrationen av utrikes födda på arbetsmarknaden, och det gäller inte minst de utrikes födda kvinnorna.

Med anledning av Riksrevisionens framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken uttalar utskottet att både effektutvärdering och evidensbaserad utformning av politiken är viktigt. Arbetsmarknadsutskottet utgår från att regeringen kommer att använda sig av effektutvärdering när detta är möjligt och befogat. Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om detta.

I ärendet behandlas och tillstyrks ett antal lagförslag som har anknytning till den s.k. etableringsreformen som avser nyanlända invandrare. Det gäller dels ändringar i *lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter* i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (Arbetsförmedlingens registerlag), som bl.a. ska göra det möjligt med elektronisk överföring av information mellan de myndigheter som ska samverka på området, dels ändringar i *lagen om (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, som klargör att arbetslöshetsersättning inte lämnas till den som har rätt till etableringsersättning och att tid med rätt till sådan ersättning ska vara s.k. överhoppningsbar tid. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 31 januari 2011.

Utskottet föreslår också med stöd av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen en ändring i *lagen om arbetslöshetsförsäkring* som tar sikte på yrkesfiskare. Ändringen ska göra det möjligt för regeringen att utfärda föreskrifter om rätten till ersättning för denna kategori försäkrade. Denna lagändring föreslås träda i kraft den 3 januari 2011.

På arbetslivsområdet framhåller utskottet att den demografiska utvecklingen med en minskande andel av befolkningen i arbetsför ålder kommer att ställa krav på att så många som möjligt kan delta i arbetslivet och att arbetsförhållandena och arbetsvillkoren har en stor betydelse i det sammanhanget.

Utskottet kan konstatera att det har varit en bra utveckling inom arbetsmiljöområdet, men att det finns ett behov av att förnya arbetsmiljöpolitiken. Den bör ges en mer offensiv och positiv innebörd. I högre grad än tidigare bör man se arbetsmiljön som utvecklande både för individer och verksamhet och som en framgångsfaktor och ett konkurrensmedel.

Reservationer och särskilda yttranden har lämnats av företrädarna för såväl Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet som Sverigedemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	12
Ärendet och dess beredning	12
Utskottets överväganden	14
Arbetsmarknad	14
Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning	14
Riksrevisionens styrelses framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitikens 2009/10:RRS28	15
Insatser mot ungdomsarbetslösheten	24
Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetsmarknadsdelen)	29
Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.	29
Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	34
Ändringar i Arbetsförmedlingens registerlag	36
Arbetslöshetsförsäkring m.m.	39
Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	40
Förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring	45
Utskottsiniciativ om yrkesfiskares arbetslöshetsförsäkring	46
Arbetsmarknadspolitiska program och insatser	48
Riksrevisionens styrelses redogörelser om jobb- och utvecklingsgarantin (2009/10:RRS17) och om programmet arbetspraktik (2009/10:RRS33)	50
Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	60
Arbetsmarknaden för funktionshindrade	62
Allmänna frågor om funktionshindrades arbetsmarknad	62
Lönebidrag	65
Sociala företag	68
Anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	69
Arbetsliv	70
Arbetslivspolitikens allmänna inriktning	70
Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetslivsdelen)	74
Arbetsmiljöverket	75
Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket	75
Kompetenssparkonton	78
Sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 14	
Arbetsmarknad och arbetsliv	80
Reservationer	81
1. Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (S, MP, V)	81
2. Sverige och globaliseringen, punkt 2 (S, MP, V)	83
3. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 (S, MP, V)	84
4. Jobbgarantin för ungdomar, punkt 5 (S, MP, V)	85
5. Arbetsförmedlingens ansvar för funktionshindrade m.fl., punkt 7 (S, MP, V)	86

6. Ersättningsnivåer och avgifter i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (S, MP, V)	87
7. Översyn av arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 13 (S, MP, V)	88
8. Stöd till start av näringsverksamhet m.m., punkt 15 (SD)	89
9. Arbetsmarknadsutbildningar m.m., punkt 16 (S, MP, V)	90
10. Jobb- och utvecklingsgarantin, punkt 17 (S, MP)	91
11. Instejsjobb, punkt 18 (SD)	91
12. Paus i arbetslivet, punkt 19 (MP)	92
13. Sociala företag, punkt 22 (S, MP, V)	94
14. Stöd till socialt företagande, punkt 23 (MP)	95
15. Arbetslivspolitikens allmänna inriktning, punkt 24 (S, MP, V)	96
16. Arbetslivsforskning, punkt 25 (MP)	98
17. Arbetsmiljöverkets uppdrag, punkt 26 (S, MP, V)	98
Särskilda yttranden	100
1. Anslag m.m. på utgiftsområde 14 för 2011, punkt 28 (S, MP, V)	100
2. Anslag m.m. på utgiftsområde 14 för 2011, punkt 28 (SD)	104
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	107
Proposition 2010/11:1	107
Framställning 2009/10:RRS28	108
Följdmotion med anledning av framställning 2009/10:RRS28	108
Redogörelse 2009/10:RRS17	108
Redogörelse 2009/10:RRS33	108
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	108
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	120
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	131
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (punkt 28)	132
<i>Bilaga 5</i>	
Sammanställning av ställningstaganden i fråga om anslagen m.m. inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	133
 <i>Tabeller</i>	
Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetsmarknadsdelen)	29
Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetslivsdelen)	75

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:N278 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 1,

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 3,

2010/11:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S),

2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkandena 1 och 2,

2010/11:A339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jansson (båda S) yrkandena 1 och 3,

2010/11:A355 av Louise Malmström m.fl. (S) och

2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) yrkande 3 i denna del.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. Sverige och globaliseringen

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A202 av Monica Green (S),

2010/11:A215 av Phia Andersson (S),

2010/11:A299 av Thomas Strand (S) och

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 2 (S, MP, V)

3. Riksrevisionens styrelses framställning om styrning inom arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken. Därmed bifaller riksdagen delvis framställning 2009/10:RRS28 och motion 2010/11:A2 av Ylva Johansson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

4. Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A211 av Gunilla Svantorp m.fl. (S),

2010/11:A321 av Kerstin Haglö m.fl. (S),

2010/11:A334 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S),

2010/11:A339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jansson (båda S) yrkande 2,

2010/11:A366 av Pia Nilsson m.fl. (S) yrkande 1,

2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) yrkande 3 i denna del och

2010/11:A392 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 3 (S, MP, V)

5. Jobbgarantin för ungdomar

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 2,

2010/11:A341 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S) och

2010/11:A392 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 4 (S, MP, V)

6. Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A208 av Elisabeth Svantesson och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M),

2010/11:A232 av Sven-Erik Bucht (S),

2010/11:A241 av Lars Beckman (M),

2010/11:A252 av Lars Beckman (M),

2010/11:A269 av Olof Lavesson (M),

2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 4,

2010/11:A358 av Annie Johansson (C) och

2010/11:A398 av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD) yrkandena 1–3.

7. Arbetsförmedlingens ansvar för funktionshindrade m.fl.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A226 av Helén Pettersson i Umeå och Isak From (båda S) och

2010/11:A258 av Solveig Zander (C).

Reservation 5 (S, MP, V)

8. Antagande av lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag i bilaga 2 till

1) lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

2) lag om ändring i lagen (2009:1597) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,

3) lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkterna 1–3.

9. Yrkesfiskares arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

10. Ersättningsnivåer och avgifter i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A225 av Lennart Axelsson (S),

2010/11:A240 av Christer Engelhardt (S),

2010/11:A277 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 1,

2010/11:A283 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S) yrkande 1,
2010/11:A284 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S),
2010/11:A285 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S) yrkande 1,
2010/11:A381 av Åsa Lindestam m.fl. (S),
2010/11:A393 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 4 och
2010/11:A396 av Anders Sellström och Robert Halef (båda KD).

Reservation 6 (S, MP, V)

11. Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobb- och utvecklingsgarantin

Riksdagen lägger redogörelse 2009/10:RRS17 till handlingarna.

12. Riksrevisionens styrelses redogörelse om arbetspraktik

Riksdagen lägger redogörelse 2009/10:RRS33 till handlingarna.

13. Översyn av arbetsmarknadspolitiken m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 1,

2010/11:A296 av Jasenko Omanovic (S),

2010/11:A313 av Per Lodenius och Solveig Zander (båda C),

2010/11:A318 av Yvonne Andersson (KD) och

2010/11:A327 av Fredrik Olovsson (S).

Reservation 7 (S, MP, V)

14. Anställningsstöd

Riksdagen godkänner att föreskrifter om anställningsstöd ska beslutas av regeringen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 9.

15. Stöd till start av näringsverksamhet m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A207 av Lars Beckman (M),

2010/11:A244 av Sten Bergheden (M),

2010/11:A328 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S),

2010/11:A383 av Lars Isovaara (SD) och

2010/11:A395 av Penilla Gunther (KD).

Reservation 8 (SD)

16. Arbetsmarknadsutbildningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:Ub396 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 3,

2010/11:A213 av Berit Högman m.fl. (S),

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 5,

2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 3,

2010/11:A314 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S) och

2010/11:A322 av Gunilla Svantorp m.fl. (S).

Reservation 9 (S, MP, V)

17. Jobb- och utvecklingsgarantin

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A233 av Olle Thorell (S) och

2010/11:A423 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP).

Reservation 10 (S, MP)

18. Insteigsjobb

Riksdagen avslår motion

2010/11:A375 av Sven-Olof Sällström och Erik Almqvist (båda SD).

Reservation 11 (SD)

19. Paus i arbetslivet

Riksdagen avslår motion

2010/11:A424 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 12 (MP)

20. Funktionshindrades arbetsmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:So287 av Christer Winbäck (FP) yrkande 1,

2010/11:A231 av Maria Lundqvist-Brömster (FP),

2010/11:A246 av Betty Malmberg (M) och

2010/11:A400 av Désirée Pethrus Engström och Anders Sellström (båda KD).

21. Lönebidrag

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A306 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S),

2010/11:A310 av Désirée Pethrus Engström och Emma Henriksson (båda KD),

2010/11:A319 av Anders Åkesson och Anders Flanking (båda C),

2010/11:A320 av Karin Nilsson och Anders Åkesson (båda C),

2010/11:A371 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S) och

2010/11:A384 av Sten Bergheden (M).

22. Sociala företag

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:N386 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 1 och

2010/11:A242 av Elisabeth Svantesson (M).

Reservation 13 (S, MP, V)

23. Stöd till socialt företagande

Riksdagen avslår motion

2010/11:N421 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 15–20.

Reservation 14 (MP)

24. Arbetslivspolitikens allmänna inriktning

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A217 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda S),

2010/11:A249 av Fredrik Olovsson (S),

2010/11:A278 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2010/11:A280 av Karin Åström och Eva Sonidsson (båda S),

2010/11:A286 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S),

2010/11:A300 av Thomas Strand (S),

2010/11:A350 av Hillevi Larsson (S),

2010/11:A369 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) och

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Reservation 15 (S, MP, V)

25. Arbetslivsforskning

Riksdagen avslår motion

2010/11:A407 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 16 (MP)

26. Arbetsmiljöverkets uppdrag

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A212 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S),

2010/11:A407 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5 samt

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 17 (S, MP, V)

27. Kompetensparkonton

Riksdagen avslår motionerna

2010/11:A234 av Hans Backman m.fl. (FP),

2010/11:A308 av Désirée Pethrus Engström och Penilla Gunther
(båda KD) och

2010/11:A317 av Yvonne Andersson (KD).

28. Anslag m.m. på utgiftsområde 14 för 2011

a) Bemyndigande beträffande anslag 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 000 kr under 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 4.

b) Bemyndigande beträffande anslag 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 000 kr under 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 5.

c) Bemyndigande beträffande anslag 1:6

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 750 000 000 kr under 2012–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 6.

d) Bemyndigande beträffande anslag 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kr under 2012–2014. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 7.

e) Bemyndigande beträffande anslag 2:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kr under 2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 8.

f) Anvisningar av anslag på utgiftsområde 14

Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2010/11:1 utgiftsområde 14 punkt 10 och avslår motionerna

2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) yrkandena 1 och 2 samt

2010/11:A390 av Johnny Skalin och Björn Söder (båda SD).

Stockholm den 7 december 2010

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ylva Johansson (S)¹, Raimo Pärssinen (S)², Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S)³, Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S)⁴, Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S)⁵, Annika Qarlssoon (C), Johan Andersson (S)⁶, Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP)⁷, Lars-Axel Nordell (KD), Sven-Olof Sällström (SD)⁸, Josefin Brink (V)⁹ och Jenny Petersson (M).

¹⁻⁹ Avstår från ställningstagande under punkt 28.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens *budgetproposition 2010/11:1 i den del som avser utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv* (i det följande benämnd propositionen eller prop.) och motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2010/11. Motionerna tar upp arbetsmarknadspolitiska frågor, frågor om arbetslöshetsförsäkring och insatser inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiska frågor bl.a. om arbetsmiljö. I betänkandet behandlas också förslag om ändringar dels i *lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten* (Arbetsförmedlingens registerlag), dels i *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*. Lagförslagen har anknytning till den reform av etableringsinsatserna för vissa nyanlända invandrare som riksdagen beslutade om våren 2010 och som träder i kraft den 1 december 2010.

Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och vissa motioner om integration, jämställdhet och diskriminering behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU1.

I detta betänkande behandlas också tre ärenden som väckts av Riksrevisionens styrelse. Det är dels framställningen om *styrningen inom arbetsmarknadspolitiken (2009/10:RRS28)* med följdmotion, dels två redogörelser, nämligen om *jobb- och utvecklingsgarantin (2009/10:RRS17)* och om *programmet Arbetspraktik (2009/10:RRS33)*.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Hillevi Engström och integrationsminister Erik Ullenhag
- Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring (IAF) genom generaldirektören Anne-Marie Qvarfort
- Samhall AB genom verkställande direktören Birgitta Böhlin
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektören Angeles Bermudez-Svanqvist
- Medlingsinstitutet (MI) genom generaldirektören Claes Stråth
- Arbetsmiljöverket (AV) genom generaldirektören Mikael Sjöberg
- Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) genom ordföranden Harald Pettersson och kanslichefen Melker Ödebrink
- Statistiska centralbyrån (SCB) genom överdirektören Mats Wadman och AKU-chefen Hassan Mirza
- Konjunkturinstitutet (KI) genom generaldirektören Mats Dillén
- Rådet för Europeiska Socialfonden i Sverige (ESF-rådet) genom generaldirektören Åsa Lindh

- Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) genom generaldirektören Olof Åslund
- Riksbanken genom vice riksbankschefen Barbro Wickman-Parak.

Arbetsmarknadsutskottet avlämnade den 16 november 2010 ett yttrande till finansutskottet (ytr. 2010/11:AU1y) över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14. Finansutskottet justerade sitt betänkande om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna (bet. 2010/11:FiU1) den 25 november 2010. I betänkandet tillstyrkte finansutskottet regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14. Kammarbehandlingen av finansutskottets betänkande planeras äga rum den 8 december 2010.

Motionerna som är väckta under riksmötet 2010/11 refereras i det följande utan årtal.

Utskottets överväganden

Arbetsmarknad

Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas frågor av övergripande karaktär som har samband med arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning. I avsnittet behandlas dels motioner om arbetslöshet, omställning och gränsöverskridande arbetsmarknadsfrågor, dels en framställning från Riksrevisionens styrelse om styrningen inom arbetsmarknadspolitikerna m.m. Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen om styrningen inom arbetsmarknadspolitikerna.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V) och 2 (S, MP, V).

Propositionen

Regeringen beskriver i budgetpropositionen för 2011 att det främsta målet är att föra Sverige till full sysselsättning. Målet nås genom att fortsätta att stärka arbetslinjen, att öka den varaktiga sysselsättningen och att minska utanförskapet. Regeringens utgångspunkt är att alla som kan arbeta också ska kunna få ett jobb.

För 2011 beräknar regeringen att arbetslösheten uppgår till 8 %. De bestående negativa ekonomiska effekterna av krisen bedöms bli mindre än regeringen tidigare har antagit. Regeringen poängterar särskilt att det är viktigt att återhämtningen värnas och att arbetslösheten hindras från att bita sig fast på en hög nivå. Regeringen betonar att åtgärderna för att mildra krisens konsekvenser på arbetsmarknaden bör anpassas successivt efter det nya arbetsmarknadsläget.

Regeringen antar dock att arbetslösheten under 2011 fortfarande kommer att vara hög och att situationen på arbetsmarknaden fortsätter att vara ansträngd. Det gäller särskilt för långtidsarbetslösa, ungdomar och personer med svag förankring på arbetsmarknaden, och därför behövs riktade insatser för dessa grupper. Regeringen anser att åtgärderna i allt större utsträckning även bör inriktas på att underlätta konjunkturuppgången. Insatser bör genomföras för att öka såväl arbetsutbudet som efterfrågan på arbetskraft. Regeringen anser det rimligt att minska nivåerna på arbetsmarknadspolitiska program riktade till korttidsarbetslösa i takt med att arbetskraftsefterfrågan växer och på så vis minska riskerna för inlåsnings effekter. Enligt regeringen är det i rådande arbetsmarknadsläge fortfarande motiverat att lägga en del av resurserna på korttidsarbetslösa för att de så snabbt som möjligt ska kunna återgå i arbete. Stödet till korttidsarbetslösa

består bl.a. av insatser för att upprätthålla sökaktiviteten på en rimlig nivå. Syftet med coachningsinsatserna är att korta arbetslöshetstiderna och underlätta matchningen mellan arbetslösa och lediga jobb. Det handlar också om att erbjuda praktikplatser och andra insatser för dem som är i behov av att förstärka kompetensen eller behålla kontakten med arbetslivet.

Då ungdomsarbetslösheten fortsätter att vara hög kommer regeringen att vidta en rad åtgärder för att förbättra situationen. Bland annat ska insatser göras som syftar till att fler ska återgå till studier, i synnerhet de arbetslösa ungdomar som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Regeringen utökar också möjligheterna för ungdomar att få stöd inom jobbgarantin genom att ändra kvalificeringsvillkoren för de ungdomar som åter blir arbetslösa efter att ha haft jobb en kort tid.

I frågan om volymen på de arbetsmarknadspolitiska programmen är regeringens inställning att de efter hand ska återgå till nivån före krisen.

När efterfrågan nu växer kan politiken återigen inriktas mot de mer långsiktiga problemen på arbetsmarknaden som håller nere den varaktiga samsättningen. I propositionen konstateras att långtidsarbetslösheten har ökat till följd av krisen. Regeringen ser en risk för att en hög långtidsarbetslöshet kan leda till att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå och till ökat utanförskap. Regeringen avser därför bl.a. att förstärka det särskilda anställningsstödet för deltagare inom jobb- och utvecklingsgarantin, ändra reglerna för instegsjobb och introducera ett försök med ”coacher över tröskeln”. Det senare innebär att en coach ska fortsätta att vara ett stöd för både arbetsgivare och arbetstagare under en begränsad tid på arbetsplatsen.

Regeringen aviserar att man kommer att se över de åtgärder och insatser som i dag finns för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringens inställning till den framtida arbetslöshetsförsäkringen är att alla med fast förankring på arbetsmarknaden ska vara berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Enligt regeringen är det komplicerat att utforma en försäkring som inte får negativa effekter på arbetsmarknadens funktionssätt. När frågan utretts av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen kommer regeringen att ta ställning till när och hur en sådan arbetslöshetsförsäkring kan införas.

Riksrevisionens styrelses framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken 2009/10:RRS28

Riksrevisionen har granskat den allmänna styrningen inom arbetsmarknadspolitiken. Resultatet har redovisats i rapporten *Styrning inom arbetsmarknadspolitiken – mål, styrkort och modeller för resursfördelning (RiR 2010:1)*. Riksrevisionens styrelse anser i sin *framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken (2009/10:RRS28)* att regeringen bör ta initiativ till fler effektutvärderingar inom det arbetsmarknadspolitiska området.

En central iakttagelse i granskningen är att regeringen sällan använder sig av effektutvärderingar vid bedömningen av Arbetsförmedlingens verksamhet och resultat. Detta faktum anser Riksrevisionen försämrar regeringens möjligheter att rättvisande återrapportera resultaten av Arbetsförmedlingens verksamhet till riksdagen, vilket i sin tur försämrar riksdagens möjligheter att bedöma om de fastställda målen inom området har uppnåtts. Styrelsen föreslår att riksdagen ska begära att regeringen tar ytterligare initiativ för att utveckla styrningen, uppföljningen och återrapporteringen av Arbetsförmedlingens verksamhet.

Regeringens kommentarer till Riksrevisionens granskning

Regeringen anser att effektutvärderingar är viktiga och att utformningen av politiken ska kunna vara evidensbaserad. Därför har bl.a. IFAU regeringens uppdrag att främja, stödja och genomföra utvärderingar av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Även andra aktörer utvärderar den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Ett problem med effektutvärderingar är dock att de ofta tar lång tid att genomföra. De insatser som vidtas t.ex. i en hastigt försämrad konjunktur kan inte alltid utformas så att effektutvärderingar görs möjliga.

Regeringen pekar också på att myndigheterna och däribland Arbetsförmedlingen är viktiga genomförare av politiken. Därför strävar regeringen efter att de styrsignaler som ges i bl.a. regleringsbrev till myndigheterna ska vara tydliga. Regeringen anser att regleringsbrev har en tydlig struktur men framför samtidigt att det alltid är relevant att fortsätta att utveckla myndighetsstyrningen.

Med anledning av Riksrevisionens rekommendationer till Arbetsförmedlingen anges det i budgetpropositionen att revisionsföretaget Ernst & Young har följt upp och utvärderat omorganisationen av Arbetsförmedlingen. Regeringen följer myndighetens arbete med att utveckla den interna styrningen så att verksamheten kan genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Regeringen överväger dessutom att åter låta en extern granskare följa upp reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Motionerna

Allmänt om arbetsmarknadspolitiken

I flerpartimotion A367 av *Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V)*, som är en följd-motion till budgetpropositionen för 2011, anges att man vill investera i det som bygger Sverige starkt för framtiden. Man vill därför satsa på nya företag, ökad konkurrenskraft, nya bostäder, hållbar infrastruktur, klimatomställning och välfärd. De tre partierna vill ge de unga chansen att bidra till Sveriges framtid. I motionen betonas att arbetslösheten måste minska, i synnerhet bland ungdomar, *yrkande 3 i denna del*. Dagens höga ungdomsarbetslöshet beskrivs som ett slöseri med en hel generations kunskaper och

engagemang. Man vill uppmuntra företag och organisationer att tidigare-lägga framtida anställningar genom ett brett *generationsväxlingsprogram*. Partierna vill återupprätta den *aktiva arbetsmarknadspolitiken* och bygga ut den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Man vill också att det ska bli möjligt för arbetslösa ungdomar att ta del av högkvalitativa och längre arbetsmarknadsutbildningar.

Man vill erbjuda lönebidrag till dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen. Med lönebidragsanställningar riktade mot kultursektorn och den ideella sektorn kan många som tidigare haft tillfällig förtidspension få en ny möjlighet att göra en viktig insats.

Sven-Erik Österberg (S) efterlyser i motion N278 *yrkande 1* en politik för fler jobb och för arbete åt alla i Västmanland. *Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S)* betonar i motion A222 *yrkande 3* behovet av aktiva åtgärder för omställning i ett tidigt skede vid varsel om uppsägningar. *Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S)* anser i motion A264 att kollektivavtal bör vara en självklar förutsättning för att bevilja samhällsstöd vid anställning. *Sven-Erik Österberg (S)* anser i motion A276 att det saknas rejäla insatser för att få bukt med arbetslösheten. Motionären vill ha en aktiv arbetsmarknadspolitik med kvalitet (*yrkande 1*) och en kompetenskommission (*yrkande 2*). *Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S)* förespråkar i motion A339 en ekonomisk politik med full sysselsättning som målsättning som verkar för att stimulera konsumtion och investeringar (*yrkande 1*) och vill se över möjligheterna till en tillfällig reform för generationsväxling på arbetsmarknaden (*yrkande 3*). *Louise Malmström m.fl. (S)* vill i motion A355 att man ska driva på och underlätta bekämpandet av arbetslösheten både nationellt och regionalt i Östergötland.

Sverige och globaliseringen

Monica Green (S) anser i motion A202 att det behövs initiativ till ett omfattande och genomgripande arbete för justa arbetsvillkor i Sverige och resten av världen. Motionären vill att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande om anständiga arbetsvillkor. I motion A215 pekar *Phia Andersson (S)* på svårigheterna med gränsöverskridande arbetskraft som finns i vårt land och menar att det är angeläget att frågan tas upp på EU-nivå. I motion A299 vill *Thomas Strand (S)* ha ett klagörande av erfarenheterna av kollektivavtalstecknande som en stabilisator på arbetsmarknaden i tider av globalisering. *Gunilla Svantorp m.fl. (S)* anser i motion A417 *yrkande 5* att det är viktigt att slå fast att svenska lagar och anställningsvillkor ska gälla på den svenska arbetsmarknaden.

Motion med anledning av Riksrevisionens framställning

Socialdemokraterna anser i följdmotion A2 att Arbetsförmedlingen inte alltid arbetar effektivt och inte heller alltid använder sig av utvecklade och tillförlitliga arbetsmetoder, vilket är en förutsättning för att målen för arbets-

marknadspolitiken ska kunna nås och för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa en enhetlig, rättssäker och likvärdig service till sina olika kunder (*yrkande 1*). Socialdemokraterna instämmer i den kritik som bl.a. Riksrevisionen riktat mot regeringen om svårigheten att upphandla tjänster av kompletterande aktörer och svårigheten att både mäta kvaliteten på tjänsterna och kontrollera deras utförande. Partiet anser att regeringen bör ta initiativ till fler effektutvärderingar inom det arbetsmarknadspolitiska området (*yrkande 2*). Socialdemokraterna hävdar att avsaknaden av effektutvärderingar och bristande preciseringar av de mål som formulerats för arbetsmarknadspolitiken försämrar regeringens möjligheter att rättvisande återrapportera resultatet av Arbetsförmedlingens verksamhet till riksdagen. Det försämrar i sin tur riksdagens möjligheter att bedöma om de fastställda målen inom området har uppnåtts.

Utskottets ställningstagande

Allmänt om arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadsutskottet inleder med att konstatera att Sverige har klarat sig bättre ur krisen än de flesta andra länder. Tack vare de starka offentliga finanserna har Sverige kunnat bedriva en politik som dämpar fallet i produktionen och sysselsättningen. Regeringens åtgärder för att lindra krisens effekter har kännetecknats av en ambition att åstadkomma så positiva effekter på sysselsättningen som möjligt. De omfattande reformer som regeringen har genomfört under den gångna mandatperioden, bl.a. på arbetsmarknadsutskottets område, för att stärka arbetslinjen ökar inte bara den varaktiga sysselsättningen utan lindrar också krisens effekter. Åtgärderna har även bidragit till att stärka de långsiktiga förutsättningarna för tillväxt. Regeringens politik har konsekvent haft fokus på jobbskapande och matchning snarare än på förmedling av åtgärder och bidrag.

Utskottet kan konstatera att arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas i en positiv riktning. Sysselsättningen ökar, undersysselsättningen minskar och det är fler arbetade timmar på den svenska arbetsmarknaden. Den goda utvecklingen förstärks också av att arbetslösheten tenderar att minska. Det framgår av Arbetskraftsundersökningen (AKU) för oktober 2010 att antalet sysselsatta i åldern 15–74 år ökade med 112 000 personer jämfört med oktober 2009. Det relativa arbetslöshetstalet var i oktober 8,1 %, och det är en fortsatt nedåtgående trend för både kvinnor och män. Särskilt glädjande anser utskottet det vara att den starka utvecklingen på arbetsmarknaden i stort sett gäller alla grupper i befolkningen och att också långtidsarbetslösheten tenderar att minska.

Företrädare för både SCB och KI har vid informationstillfällena i utskottet under den tid som beredningen av detta ärende pågått talat om en bred återhämtning på arbetsmarknaden. KI beräknade i september 2010 att sysselsättningen skulle öka med 140 000 personer åren 2010–2012 men

myndighetens generaldirektör uppgav inför utskottet i mitten av november att det inte är uteslutet att denna siffra kommer att justeras uppåt. Enligt institutets egna undersökningar ligger t.ex. näringslivets anställningsplaner på en hög nivå. Andra positiva indikationer som institutet hänvisade till är Arbetsförmedlingens uppgifter om en starkt nedåtgående trend för varsel om uppsägning och en uppgång när det gäller nyanmälda lediga platser. Under oktober 2010 anmäldes 43 000 lediga jobb till Arbetsförmedlingen. Det är 13 000 fler än under samma period för ett år sedan. KI gör dock bedömningen att det fortfarande kommer att vara en hög arbetslöshet 2012. En förklaring till detta är att den starka tillväxten i arbetskraften gör att arbetslösheten faller relativt långsamt.

När sysselsättningen tar fart och arbetslösheten börjar minska är det centralt att säkra att arbetsmarknaden fungerar väl och att arbetsmarknadspolitiken anpassas till konjunkturutvecklingen. Det är därför rimligt att de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar i omfattning när arbetsmarknadsläget förbättras. Det är också av stor betydelse att stimulera och öka arbetskraftsutbudet och att på olika sätt satsa på att både privata och offentliga verksamheter får tillgång till efterfrågad kompetens.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla betydelsen av de trygghets- och omställningsavtal som finns på arbetsmarknaden. Två av dem är Trygghetsrådet (TRR) och Trygghetsfonden (TSL). TRR gäller för ca 700 000 tjänstemän inom den privata tjänstesektorn, medan TSL gäller för drygt 900 000 arbetare inom den privata sektorn på LO-området. TRR:s statistik för de tre första kvartalen 2010 visar att arbetsmarknaden för tjänstemän snabbt förbättras. Mindre än hälften så många uppsagda personer har sökt sig till TRR jämfört med samma period 2009. Av de aktivt arbetssökande som har lämnat TRR under de tre första kvartalen under 2010 har 86 % fått nytt jobb. TSL har i sin rapport för september 2010 uppgett att antalet uppsagda den månaden för första gången sedan krisen började är nere på samma eller t.o.m. lägre nivå än före krisen.

Utskottet kan konstatera att den rådande utvecklingen med en tydligare återhämtning i ekonomin, en kraftig minskning av varslen, minskad arbetslöshet och en sysselsättningsuppgång gör att den organisation som byggts upp för att kunna hantera många och stora uppsägningsomgångar inte längre behövs. Till exempel beslutade regeringen i augusti att entlediga de regionala samordnarna, vilket grundade sig på bedömningen att de åtgärder som behövs i fortsättningen bör kunna hanteras inom ramen för det regionala tillväxtarbetet.

Utskottet vill dock betona att det måste finnas en hög beredskap för att vidta nya åtgärder om arbetsmarknaden utvecklas svagare än regeringens bedömning i budgetpropositionen. Det är viktigt för att man ska kunna motverka risken att arbetslösheten biter sig fast och människor slås ut från arbetsmarknaden.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet framför i motion A367 yrkande 3 i denna del att arbetslösheten måste minska. Man vill skapa 100 000 fler jobb, praktikmöjligheter och utbildningsplatser. Hur detta ska gå till utvecklar man inte närmare, men det anges att det bl.a. avser arbetsmarknadsutbildning och lönebidrag.

Företrädare för Arbetsförmedlingen har vid ett informationstillfälle i utskottet under den tid som beredningen av detta ärende pågått angett att Arbetsförmedlingen redan i dag har problem med att få till stånd det antal lönebidragsanställningar som anslaget för 2010 medger och att det är svårt att fylla alla platserna inom arbetsmarknadsutbildningen med personer som har förutsättningar att tillgodogöra sig och avsluta sådana studier. Utskottet konstaterar att arbeten, med eller utan samhällseliga stöd, inte låter sig skapas så enkelt som motionen antyder. För det krävs en politik som stimulerar och skapar förutsättningar för tillkomsten av arbeten med goda och gynnsamma anställningsförhållanden, bl.a. genom att skapa goda villkor för företagande. Styrande för företagets beslut att anställa är bl.a. hur konjunkturen uppfattas och hur man ser på framtiden som företagare. Detta understryker vikten av goda offentliga finanser och ett långsiktigt ansvarsstagande för Sveriges ekonomi. I arbetsmarknadsutskottets yttrande till finansutskottet (yttr. 2010/11:AU1y) ifrågasatte utskottet de rödgröna partiernas politik när det gäller möjligheten att vidta åtgärder som i realiteten skapar sysselsättning. Utskottet noterar att Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet också avvisar sänkningen av socialavgifterna för unga som är en åtgärd som kan öka efterfrågan på personer med svag förankring på arbetsmarknaden.

Man kan också konstatera att de tre partiernas förslag innebär en försvagning av arbetslinjen med en sämre fungerande arbetsmarknad som följd. Utskottet kan dock instämma i att det finns behov av satsningar på utbildning och i synnerhet att det är viktigt att ha slutfört grund- och gymnasieskolan. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att vidga målgruppen för folkhögskolesatsningen som ska motivera och underlätta för arbetslösa ungdomar att återuppta och genomföra sina studier. Insatserna ska nu kunna erbjudas samtliga arbetslösa ungdomar under 25 år som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Det finns även skäl att betona utbildningspolitikens betydelse för arbetsmarknadsutvecklingen och särskilt peka på de positiva förändringarna av gymnasieskolan som bl.a. syftar till att förbättra genomströmningen och minska antalet avhopp från skolan. Utskottet vill också peka på den positiva utvecklingen av lärlingsfrågan, t.ex. regeringens förslag om en omfattande lärlingsutbildning och de aviserade förslagen om en särskild anställningsform för gymnasielärlingar och inrättande av lärlingsprovanställningar som ska underlätta de ungas inträde på arbetsmarknaden.

Utskottet vill i detta sammanhang även uppmärksamma regeringens viktiga satsning på yrkesutbildning. I budgetpropositionen för 2009 presenterade regeringen ett paket vars syfte var att utöka och uppvärdera svensk

yrkesutbildning. Totalt planerades en satsning på 1,8 miljarder kronor under tre år för att ge fler möjlighet att läsa en yrkesutbildning och för att förbättra näringslivets konkurrenskraft. Yrkesutbildningspaketet innehöll tre olika delar, som gäller olika skolformer. Utöver den gymnasiala lärlingsutbildningen är det gymnasial yrkesutbildning inom komvux och yrkeshögskola. För samtliga delar gäller att de ska anpassas till behoven på arbetsmarknaden. Intresset för utbildningarna har varit stort, och mot bakgrund av konjunkturläget och för att motverka arbetslösheten föreslår regeringen en utökad satsning på yrkesvux i höstilläggsbudgeten. Regeringen föreslår att denna satsning fortsätter även 2011. Utskottet välkomnar denna satsning och bedömer att den kommer att underlätta för den enskilde att få ett arbete och också motverka att det uppstår brist på arbetskraft på arbetsmarknaden.

Utskottet instämmer också i regeringens bedömning att det behövs mer resurser till de korttidsarbetslösa i form av coachning och praktikplatser under 2011.

I motion A339 yrkande 3 (S) framförs tankar om ett generationsväxlingsprogram. I motionen föreslås att äldre arbetstagare ska erbjudas delpension mot att yngre personer anställs. Utskottet tar avstånd från metoder som befäster den bidragslinje som allt för länge har präglat socialdemokratiska lösningar på arbetsmarknadens område. Utskottet anser att betoningen måste ligga på att stärka arbetslinjen. I sammanhanget vill utskottet peka på Arbetsförmedlingens rapport *Generationsväxlingen på arbetsmarknaden – i riket och i ett regionalt perspektiv* (Ura 2010:5). Det framgår av rapporten att det mellan 2010 och 2025 blir 1,6 miljoner pensionsavgångar i Sverige. Det är ca 250 000 fler personer än under femtonårsperioden 1995 till 2010. Det framgår också av rapporten att generationsväxlingen är särskilt omfattande i den offentliga sektorn. I vissa kommuner blir åldersavgångarna inom den offentliga sektorn större än tillskottet av ungdomar. Samtidigt ökar antalet personer på arbetsmarknaden med endast 40 000 under den kommande femtonårsperioden. Det kan jämföras med 218 000 personer under perioden 1995–2010.

Generationsväxlingen innebär både möjligheter och utmaningar. En uppenbar möjlighet är chansen att få bukt med arbetslösheten och närma sig målet om full sysselsättning. Ett problem är dock att antalet personer som står till arbetsmarknadens förfogande kommer att vara lägre än tidigare och eventuellt vara för lågt. Det är utskottets mening att det redan nu behövs insatser för att motverka negativa effekter på sysselsättningen. En viktig del i detta är att markant förbättra integrationen av utrikes födda på arbetsmarknaden. Det gäller i synnerhet de utrikes födda kvinnorna. Att det kommer att bli nödvändigt att öka arbetskraftsutbudet både för att trygga välfärden och för att lindra belastningen på de offentliga finanserna till följd av den åldrande befolkningen framgår tydligt av Arbetsförmedlingens rapport. Detta illustrerar den strategiskt viktiga betydelsen av de refor-

mer som genomförts i fråga om arbetskraftsinvandring i slutet av 2008 och i fråga om etableringen av nyanlända invandrare, vilken har sjuvänt i dagarna.

I motion A264 (S) ställs krav på kollektivavtal vid anställning med samhällsstöd. Liknande förslag har utskottet behandlat vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2009/10:AU2. Utskottet kan konstatera att det är en förutsättning för att få stöd till t.ex. nystartsjobb, instegsjobb eller annat anställningsstöd att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Samma regler gäller i detta avseende för lönebidrag. Varken nu eller tidigare har det formellt ställts krav på att kollektivavtal ska finnas på arbetsplatsen. Utskottet anser att det gällande regelverket är ändamålsenligt och avstyrker därför motionen.

Med hänvisning till vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna N278 yrkande 1 (S), A222 yrkande 3 (S), A264 (S), A276 yrkandena 1 och 2 (S), A339 yrkandena 1 och 3 (S), A355 (S) och A367 yrkande 3 i denna del (S, MP, V).

Sverige och globaliseringen

Utskottet anser att öppnandet av ekonomiska marknader för internationell konkurrens allmänt sett har positiva konsekvenser. Globaliseringen stimulerar konkurrenskraften och öppnar nya perspektiv när det gäller tillväxt och sysselsättning. Även möjligheterna för arbetstagare att röra sig över gränserna och arbeta i andra länder kommer enligt utskottets mening att bli alltmer värdefulla.

Det är en självklarhet att arbetstagare i Sverige ska arbeta under villkor och omständigheter som är skäliga. Vid tillfälligt arbete i Sverige för en utländsk arbetsgivares räkning ska enligt *utstationeringslagen (1999:678)* vissa grundläggande svenska regler och villkor tillämpas.

Mot bakgrund av den s.k. Lavaldomen beslutade riksdagen i våras om ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen, och dessa trädde i kraft i april. De nya reglerna innebär att ansvaret för löner och andra anställningsvillkor för utstationerade arbetstagare även i fortsättningen i huvudsak ligger på arbetsmarknadens parter. Numera anges i lagstiftningen på vilka villkor en arbetstagarorganisation får vidta stridsåtgärder för att få till stånd kollektivavtal med en utländsk arbetsgivare som utstationerar arbetstagare till Sverige. I korthet innebär reglerna att en arbetstagarorganisation får vidta stridsåtgärder om de villkor som krävs motsvarar villkoren i ett svenskt centralt kollektivavtal för den aktuella branschen och att det rör sig om minimivillkor inom vissa områden, t.ex. arbetstider. Om arbetsgivaren visar att de utstationerade arbetstagarna redan har villkor på dessa områden som är minst lika förmånliga som minimivillkoren i ett svenskt centralt branschavtal, får stridsåtgärder inte vidtas.

Utskottet, som anser att den svenska modellen utgör en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad, ser med stor tillfredsställelse att Laval-problematiken har fått en lösning som innebär att den svenska arbetsmarknadsmodellen kan tillämpas i så stor utsträckning som möjligt och som samtidigt ger goda möjligheter för fortsatt rörlighet för arbetskraften över gränserna.

I sammanhanget kan nämnas att Arbetsmiljöverket har i uppdrag att informera utländska arbetsgivare om de arbets- och anställningsvillkor som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige. Uppdraget förtydligades i samband med övriga ändringar till följd av Lavaldomen. Verket ska även hjälpa till med information om sådana kollektivavtalsvillkor som kan komma att krävas med stöd av stridsåtgärder eller som annars kan komma att bli tillämpliga.

Ur ett EU-perspektiv kan utskottet konstatera att arbetsrätten är en del av det socialpolitiska området, där en central målsättning är att förbättra arbetstagarnas levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Medlemsstaternas samarbete bygger på att staterna själva ansvarar för utformningen av sin nationella politik och att man för diskussioner på EU-nivå för att lära av varandra. Vid sidan av samarbetet inom ramen för den öppna samordningsmetoden finns EU-lagstiftning för att samordna medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler är en viktig förutsättning för bl.a. genomförandet av den fria rörligheten för arbetstagare i EU.

Utskottet vill i detta sammanhang betona den viktiga principen att medlemsstaterna inom ramen för EU-rätten har möjlighet att värna och utveckla sina respektive arbetsmarknadsmodeller.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts avstyrks motionerna A202 (S), A215 (S), A299 (S) och A417 yrkande 5 (S).

Riksrevisionens framställning

Arbetsmarknadsutskottet instämmer i regeringens allmänna kommentar till Riksrevisionens årliga rapport (prop. volym 1, s. 277) där regeringen betonar att det är angeläget att utvärderingar sker kontinuerligt och att de är en integrerad del av planeringen vid införande och avskaffande av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet instämmer också i att det är viktigt att veta vilka åtgärder som kan antas lösa problemen på bästa sätt och att det därför behövs information om huruvida de åtgärder som genomförts är framgångsrika.

När det gäller Riksrevisionens styrelses framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken är regeringens uppfattning att både effektutvärdering och evidensbaserad utformning av politiken är viktigt. Utskottet instämmer i detta. Utskottet vill dock liksom regeringen framhålla att det kan vara nödvändigt att vidta åtgärder, t.ex. vid en hastigt försämrad kon-

junktur, trots att de inte alltid kan utformas så att en effektutvärdering blir möjlig. Arbetsmarknadsutskottet utgår från att regeringen kommer att använda sig av effektutvärdering när detta är möjligt och befogat.

Utskottet förutsätter att regeringen följer Arbetsförmedlingens arbete med att utveckla den interna styrningen så att verksamheten kan genomföras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Utskottet ser också positivt på att regeringen överväger att åter låta en extern granskare följa upp reformeringen av Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsutskottet håller med både Riksrevisionen och Socialdemokraterna om betydelsen av att Arbetsförmedlingen använder sig av utvecklade och tillförlitliga arbetsmetoder. Utskottet instämmer också i att detta är en förutsättning för att målen för arbetsmarknadspolitiken ska kunna nås, men också för att Arbetsförmedlingen ska kunna säkerställa en enhetlig, rättssäker och likvärdig service till sina olika kunder. Utskottet värdesätter att Arbetsförmedlingen har aviserat åtgärder på området.

Utskottet, som förutsätter att regeringen återkommer till riksdagen i dessa frågor vid lämpligt tillfälle, föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken.

Det innebär att utskottet tillstyrker Riksrevisionens styrelses framställning 2009/10:RRS28 och motion A2 yrkandena 1 och 2 (S), båda delvis.

Insatser mot ungdomsarbetslösheten

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör insatser och åtgärder mot ungdomsarbetslösheten, exempelvis tidpunkten för när man ska börja erbjuda arbetsmarknadspolitiska insatser till ungdomar.

Jämför reservationerna 3 (S, MP, V) och 4 (S, MP, V).

Motionerna

Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) anser i flerpartimotion A367 yrkande 3 i denna del att arbetslösheten måste minska, i synnerhet bland ungdomar. Man menar att dagens höga ungdomsarbetslöshet är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang. I motionen anges ett antal åtgärder som skulle kunna bidra till att minska arbetslösheten för ungdomar. Ett förslag är att införa ett ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Ett annat förslag är att uppmuntra företag och organisationer att tidigarelägga framtida anställningar genom ett brett generationsväxlingsprogram. Vidare vill man avskaffa det s.k. aktivitetsförbudet på Arbetsförmedlingen, som enligt motionen tvingar unga att vänta minst tre månader för att få utbildning eller praktik. Man vill ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiet med rimliga studie-

villkor. En långsiktig ambition är att alla före 25 års ålder ska ha en fullständig gymnasieexamen. Partierna menar att de ungas rätt till trygga anställningar måste stärkas. De unga drabbas särskilt hårt av att arbetsgivare kan stapla visstidsanställningar på varandra. Även ekonomiska incitament, som socialavgifter, ska ses över i detta sammanhang.

Gunilla Svantorp m.fl. (S) i motion A211 och *Kerstin Haglö (S)* i motion A321 anser att helt andra, mer långsiktiga och kraftfulla insatser måste göras mot ungdomsarbetslösheten. Det gäller speciellt för dem som har det allra svårast att få fotfäste på arbetsmarknaden.

Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) framhåller i motion A222 yrkande 2, liksom *Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S)* i motion A341 och *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* i motion A392 yrkande 2, behovet av ändrade regler för att främja tidiga åtgärder mot öppen ungdomsarbetslöshet, t.ex. bör aktivitetsförbudet avskaffas.

Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S) föreslår i motion A334 att det inom ramen för ungdomsgarantin bör skapas en ungdomslotsfunktion i form av ett mentor- eller kontaktmannaskap. I motion A339 yrkande 2 av *Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S)* efterlyser man en arbetsmarknadspolitik för unga som inriktas på att ge ungdomar den kompetens och erfarenhet som krävs för att få en anställning. *Pia Nilsson m.fl. (S)* menar i motion A366 yrkande 1 att man måste se över möjligheterna att i samverkan med entreprenörer och näringsliv finna en väg för att få in arbetslösa unga i arbetslivet. *Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S)* understryker i motion A392 yrkande 1 rätten till justa arbetsvillkor på arbetsmarknaden oavsett ålder. *Olof Lavesson (M)* anser i motion A269 att man ska överväga att införa den danska modellen med studentmedarbetare i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Allmänt om ungdomsarbetslöshet

Utskottet konstaterar att de unga under en längre period har haft en svår situation på arbetsmarknaden. Det försämrade arbetsmarknadsläget drabbade ungdomar särskilt hårt, vilket delvis kan förklaras av att unga oftare än vuxna har en svag förankring på arbetsmarknaden med tillfälliga arbeten eller begränsad anställningstid. I oktober 2010 var 22,9 % av de ungdomar i åldern 15–24 år som befann sig i arbetskraften arbetslösa. Utskottet vill dock understryka att det nästan är 3 procentenheter lägre än i oktober 2009. I detta sammanhang bör man också ha i åtanke att den officiella arbetslöshetsdefinitionen även inkluderar heltidsstuderande som i AKU-intervjuer säger sig söka och med relativt kort varsel kunna ta minst en timmes arbete i en viss vecka. I oktober i år var det så många som 65 000, dvs. ca 47 % av de arbetslösa i åldern 15–24 år, som var heltidsstuderande. Även när det gäller tiden i arbetslöshet ser siffrorna positivare

ut för ungdomarna. Medelvärdet för arbetslöshetstiden för ungdomar i åldern 15–24 år var 16,8 veckor i oktober 2010, att jämföra med 33,1 veckor för alla arbetslösa i åldern 15–74 år. Av de unga arbetslösa hade ca 14,5 % varit utan arbete ett halvår eller mer, mot mer än det dubbla bland arbetslösa i åldern 15–74 år.

Utskottet vill dock trots dessa mer positiva siffror för ungdomarnas del understryka allvaret med den alltför höga arbetslösheten för unga. Arbetslösheten bland ungdomar består oftare av korta, upprepade arbetslöshetsperioder än för de arbetslösa i allmänhet, vilket till viss del är en naturlig följd av att de håller på att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att arbetslösa ungdomar kan erbjudas stöd för att få en mer varaktig förankring på arbetsmarknaden.

Unga som saknar fullständig gymnasieutbildning har en särskilt utsatt situation på arbetsmarknaden. Att slutföra grund- och gymnasieskolan är viktigt för att få en förankring på arbetsmarknaden. Utskottet välkomnar därför regeringens satsningar på att motivera och underlätta för arbetslösa ungdomar att återuppta och avsluta sina studier genom högre studiebidrag för arbetslösa ungdomar som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning och genom en förlängning och utvidgning av den folkhögskolesatsning som införts 2010. Utskottet vill även lyfta fram utbildningspolitikens betydelse för arbetsmarknadsutvecklingen och särskilt peka på de positiva förändringar av gymnasieskolan som bl.a. syftar till att förbättra genomströmningen och minska antalet avhopp från skolan. Utskottet noterar att regeringen gjort mycket på yrkesutbildningsområdet, t.ex. inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen och yrkeshögskolan, för att förbättra möjligheterna för den enskilde att kunna ställa om till nya arbetsuppgifter.

Genom utbildning kan unga arbetslösa förväntas stärka sin anställningsbarhet, i synnerhet som de senaste årens reformer gett skol- och utbildningsväsendet större förutsättningar att utbilda till jobb och inte till arbetslöshet.

Utskottet vill uppmärksamma att den nationella lärlingskommittén har överlämnat sitt andra delbetänkande *Gymnasial lärlingsutbildning – utbildning för jobb (SOU 2010:75)* till regeringen. Lärlingskommittén har haft i uppdrag att stödja och följa upp försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning, i första hand ur näringslivets perspektiv. Närmare 10 000 ungdomar deltar i försöksverksamheten med gymnasial lärlingsutbildning. Försöksverksamheten har pågått sedan hösten 2008, och planen är att verksamheten nästa år permanentas inom den nya gymnasieskolan. Lärlingsutbildningen ska utgöra ett komplement till den skolförlagda yrkesutbildningen. Kommitténs undersökning visar att nio företag av tio som deltar i försöksverksamheten är positiva till verksamheten.

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen har aviserat att fler vägar ska öppnas för ungdomars möjligheter till jobb. Det finns t.ex. planer på att införa en ny tidsbegränsad anställningsform för elever som går

lärlingsprogram inom gymnasieskolan och en möjlighet till lärlingsprovanställningar för personer upp till 23 år. Utskottet ser detta som goda verktyg för att minska arbetslösheten bland unga.

Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att arbetstagarorganisationen IF Metall och arbetsgivarorganisationen Teknikföretagen i dagarna har tecknat kollektivavtal om yrkesintroduktion. Avtalet riktar sig till ungdomar under 25 år som saknar relevant yrkeserfarenhet och som på detta sätt kan få arbete och utbildning. Detta kan enligt utskottet ses som ett exempel på när arbetsmarknadens parter tar ansvar för att unga ska ges en väg in på arbetsmarknaden.

Utskottet ser arbetslösheten, och i synnerhet ungdomsarbetslösheten, som en av de absolut mest angelägna frågorna för Sverige att få bukt med. Det är därför med stor tillfredsställelse som utskottet noterar de extra åtgärder som regeringen vidtagit eller avser att vidta som är särskilt inriktade på ungdomar. Regeringens budgetförslag innehåller bl.a. förstärkta resurser för arbetspraktik och coachning. Arbetsförmedlingen får också ytterligare resurser som kan användas för denna prioriterade grupp. Budgetförslaget innehåller även utökade möjligheter för unga att få stöd inom jobbgarantin. Den halverade arbetsgivaravgiften för den som anställer ungdomar under 26 år ligger dessutom fast. Utskottet vill dessutom lyfta fram de särskilda nystartsjobben som riktar sig till unga mellan 20 och 25 år och som varit arbetslösa i minst sex månader. För denna grupp ges arbetsgivaren en reduktion som motsvarar den normala arbetsgivaravgiften.

Utskottet återkommer till budgetfrågorna senare i betänkandet.

Motionerna A211 (S), A321 (S), A339 yrkande 2 (S), A367 yrkande 3 i denna del (S, MP, V) och A392 yrkande 1 (S) avstyrks.

Jobbgarantin för ungdomar

I ett antal motioner uttrycks kritik mot det gällande arbetsmarknadspolitiska regelverket som man upplever hindrar arbetslösa ungdomar från att snabbt ta del av utbildnings- och praktikinsatser. Det är framför allt det man kallar aktivitetsförbudet eller tremånadersregeln i jobbgarantin för ungdomar som åsyftas. Enligt utskottets mening finns det i detta sammanhang skäl att peka på det som karaktäriserar ungdomars situation på arbetsmarknaden: Å ena sidan är nivån på arbetslösheten högre än för befolkningen i genomsnitt, men å andra sidan är tiden i arbetslöshet kortare än för arbetslösa i allmänhet. Det senare talar för att det i normalfallet är välbetänkt att Arbetsförmedlingen inledningsvis satsar på stöd till direkt jobbsökande, t.ex. i form av en jobbcoach, och alltså inte från början anvisar ungdomar till andra typer av insatser med risk för inlåsning.

Utskottet ser dock med tillfredsställelse på att regeringen avser att vidga målgruppen för folkhögskolesatsningen så att insatserna kan erbjudas samtliga arbetslösa ungdomar under 25 år som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Syftet med satsningen är att motivera ungdomar att återgå till studier.

Utskottet välkomnar också att det på grund av det svåra arbetsmarknads-läget har öppnats möjligheter för ungdomar att ta del av ett bredare spektrum av insatser redan från den första dagen i garantin. Aktiviteterna inom jobbgarantin för ungdomar genomförs i huvudsak i Arbetsförmedlingens egen regi. En tredjedel av deltagarna bör dock enligt regeringens uppdrag erbjudas en aktivitet hos en kompletterande aktör. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att de kompletterande aktörernas kunskap och nytänkande bör kunna bidra till att fler deltagare snabbare hittar ett arbete.

Utskottet ser också mycket positivt på att regeringen till följd av det försämrade arbetsmarknadsläget utökade aktiviteterna inom jobbgarantin för ungdomar. Deltagarna kan numera även ta del av stöd till start av näringsverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering. Aktiviteterna inom garantin kan också kombineras med svenskundervisning för invandrare eller annan kommunal vuxenutbildning.

Avslutningsvis ser utskottet med tillfredsställelse på att regeringen avser att utöka möjligheterna för ungdomar att få stöd inom jobbgarantin genom att ändra kvalificeringsvillkoren för de ungdomar som åter blir arbetslösa efter kortare jobb.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrks motionerna A222 yrkande 2 (S), A341 (S) och A392 yrkande 2 (S).

Jobbcoacher m.m.

När det gäller förslagen om särskild lots för ungdomar i motion A334 (S) och samverkan med entreprenörer och näringsliv i motion A366 (S) vill utskottet peka på regeringens satsningar på jobbcoacher, både i form av kompletterande aktörer och som interna Arbetsförmedlingscoacher. Syftet med jobbcoachningen är att förstärka matchningsarbetet och utveckla den arbetssökandes färdigheter i att söka jobb på ett aktivt och medvetet sätt. Under hela 2009 deltog sammanlagt 118 130 personer i sådana aktiviteter, och under första halvåret 2010 deltog 150 333 personer. Fram till juli 2010 har motsvarande 31 % av deltagarna fått arbete inom 90 dagar efter avslutad insats. Nio av tio som deltagit i extern jobbcoachning var nöjda eller mycket nöjda med coachningen. Sju av tio ansåg dessutom att den hade ökat deras chanser att få ett arbete, i viss eller hög grad. Utskottet är positivt till jobbcoachningsinsatsen och anser att den på ett bra sätt kan lotsa såväl yngre som äldre personer till en anställning eller till att bli entreprenör i en egen verksamhet.

Motionerna A334 (S) och A366 yrkande 1 (S) avstyrks.

Studentmedarbetare

I motion A269 (M) föreslås att man ska överväga ett system med studentmedarbetare enligt dansk modell. Utskottet är självklart positivt till att studenter under studietiden har extrajobb eller sommarjobb som ligger i linje med deras utbildning. Utskottet anser dock att möjligheten redan i

dag ryms inom den befintliga lagstiftningen. Förslaget om studentmedarbetare är t.ex. något som arbetsmarknadens parter skulle ha möjlighet att komma överens om i kollektivavtal. Det är därför i första hand dessa parter som bör diskutera och avtala om eventuella förändringar på detta område. I sammanhanget kan noteras att det redan i dag finns s.k. studentmedarbetare på den svenska arbetsmarknaden. Motion A269 (M) avstyrks.

Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetsmarknadsdelen)

Utgiftsområde 14, området Arbetsmarknad, består av 11 anslag. I det följande tas endast de fyra anslag upp som har lett till synpunkter i motioner. Av nedanstående tabell framgår vid vilka anslag som det finns motioner behandlade (markerade med X). Övriga anslag och samtliga bemyndiganden behandlas kortfattat i slutet av betänkandet.

Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetsmarknadsdelen)

Anslag		Motioner
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	X
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	X
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	X
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	X
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för 2007–2013	
1:7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m.

Utskottets förslag till beslut

Utskottet behandlar i detta avsnitt budgetförslag som gäller Arbetsförmedlingen och motioner som bl.a. rör Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, arbetsgivarkontakter och ansvar för funktionshindrade m.fl. Utskottet tar också upp och tillstyrker ett förslag i budgetpropositionen som avser ändringar i Arbetsförmedlingens registerlag.

Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Bakgrund

Myndigheten Arbetsförmedlingen ansvarar för den offentliga arbetsförmedlingen och dess arbetsmarknadspolitiska verksamhet. Arbetsförmedlingen ska också säkerställa att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ska granska Arbetsförmedlingen så att myndigheten informerar om grundvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen och kontrollerar att de som ansöker om ersättning uppfyller dessa krav. Arbetsförmedlingen har ett s.k. sektorsansvar för handikappfrågor inom arbetsmarknadspolitiken och ett särskilt ansvar för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar deras etablering på arbetsmarknaden.

Som ett led i en större reformering blev Arbetsförmedlingen i januari 2008 en sammanhållen myndighet. Reformeringen av Arbetsförmedlingen syftade till ökad enhetlighet, rättssäkerhet och effektivitet inom myndigheten.

Arbetsförmedlingen har sedan 2007 haft regeringens uppdrag att använda kompletterande aktörer som en del av sitt tjänsteutbud. Syftet är att göra utbudet av förmedlingstjänster större och mer diversifierat för att förbättra förutsättningarna för matchning.

För 2008 fick Arbetsförmedlingen i uppdrag att upphandla kompletterande arbetsförmedlingstjänster inom jobb- och utvecklingsgarantin, inom jobbgarantin för ungdomar och för långtidssjukskrivna. Sedan 2009 har Arbetsförmedlingen även haft uppdraget att erbjuda kompletterande aktörer i form av jobbcoacher till personer som blir arbetslösa. Därutöver har Arbetsförmedlingen haft tillgång till tillfälliga resurser för interna jobbcoacher. Sedan 2009 finns ett mål att en tredjedel av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar ska erbjudas upphandlade tjänster eller tjänster som kompletterande aktörer varit delaktiga i. Sådana tjänster ska även erbjudas personer som befinner sig i fas ett och två i jobb- och utvecklingsgarantin.

Enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2009 har myndigheten under 2009 haft avtal med nästan 1 000 kompletterande aktörer och totalt har drygt 80 000 arbetslösa tagit del av deras tjänster. Under perioden januari – juni 2010 var 67 % av de kompletterande aktörerna lokala småföretag.

En ny lag om valfrihet hos Arbetsförmedlingen (2010:536) trädde i kraft den 1 juli 2010. Lagen ger Arbetsförmedlingen möjlighet att öka valfriheten för de arbetssökande, framför allt vid användning av kompletterande aktörer, t.ex. jobbcoacher.

Motionerna

Sven-Erik Bucht (S) vill i motion A232 att Arbetsförmedlingen ska ha ett tydligt tillväxtskapande uppdrag i samarbete med arbetsgivare och näringsliv. Enligt motionen måste ”mindre byråkrati och mer verkstad” vara en övergripande verksamhetsidé. *Helén Pettersson i Umeå och Isak From (båda S)* pekar i motion A226 på behovet av att ge arbetshandikappade

och äldre arbetstagare sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. De anser att främjandelagen är ett viktigt instrument i detta arbete. I motion A276 *yrkande 4* anser *Sven-Erik Österberg (S)* att man bör utveckla och förfinna metoden med individuella handlingsplaner som ett effektivt verktyg på vägen till ett nytt jobb.

Elisabeth Svantesson och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M) vill i motion A208 att man ska utveckla och använda profileringsmodeller i arbetsmarknadspolitiken i syfte att göra politiken mer effektiv. I motion A241 vill *Lars Beckman (M)* införa konsultcheckar för mindre företag med syftet att företagen ska kunna få rådgivning i rekryteringsprocesser. *Lars Beckman (M)* vill i motion A252 att man på sikt ska konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen. *Annie Johansson (C)* anser i motion A358 att man ska införa en jobbpeng och låta privata aktörer sköta Arbetsförmedlingen. *Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD)* framför i motion A398 att man bör utreda ett system med jobbpeng för arbetssökande (*yrkande 1*), införa fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar (*yrkande 2*) och utreda möjligheten till betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar (*yrkande 3*). *Solveig Zander (C)* vill i motion A258 få till stånd en översyn av samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall i deras uppdrag att medverka till funktionsnedsattas möjligheter till arbete på den öppna marknaden.

Utskottets ställningstagande

Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, fria aktörer m.m.

I ett antal motioner föreslås att den fria etableringen på arbetsförmedlingsmarknaden på olika sätt ska stimuleras ytterligare, t.ex. genom införandet av en jobbpeng. Utskottet vill peka på att regeringen initierat en modell där arbetsmarknadspolitiken i första hand styrs via den offentliga arbetsförmedlingen, men där det på allt fler områden finns alternativ med insatser från kompletterande aktörer. Utskottet, som är positivt till att öppna verksamheten på det arbetsmarknadspolitiska området så att den blir tillgänglig för fler aktörer, står bakom denna modell. Som utskottet framfört tidigare kan det skapas möjligheter för såväl nischade förmedlingstjänster som coachning med inriktning på särskilda grupper. Det bygger på en väl avvägd kombination med krav på tydlig styrning och rättssäkerhet och med stor valfrihet och individanpassning för den arbetssökande.

Ett antal motioner tar upp frågor om Arbetsförmedlingens verksamhet och hur den förhåller sig till fristående förmedlingsverksamhet och till användningen av kompletterande aktörer. Utskottet kan konstatera att verksamheten med kompletterande arbetsförmedlingstjänster utökats väsentligt under 2009. Sedan förra hösten har samtliga Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsområden möjlighet att låta arbetssökande inom de flesta sökandekategorierna få sitt stöd tillgodosett hos en kompletterande aktör.

Utskottet kan dock notera att målet för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar när det gäller kompletterande aktörer dessvärre inte riktigt har nåtts. Enligt regeringen beror förseningen på överklaganden i upphandlingsärenden. Ett annat skäl är att en större aktör lämnade marknaden. Utskottets bedömning är dock att Arbetsförmedlingen i princip får anses ha säkerställt att kompletterande aktörer är en del av myndighetens tjänsteutbud.

Motionerna A252 (M), A358 (C) och A398 yrkandena 1–3 (KD) avstyrks.

Arbetsgivarkontakter m.m.

När det gäller Arbetsförmedlingens kontakter med arbetsgivare konstateras i årsredovisningen för 2009 att Arbetsförmedlingens matchningsarbete under 2009 i större utsträckning än under högkonjunkturen haft fokus på att söka upp platser där arbetsgivaren har ett behov av att anställa men platsen ännu inte annonserats ut. Som ett led i arbetet med att synliggöra oanmälda lediga platser har man bl.a. anordnat många rekryteringsmässor med syftet att försöka öka kontaktytorna mellan arbetskraften och arbetsgivarna. För ett år sedan inleddes Stafetten, som är en stor insats för att nå arbetsgivare med information om den kommande generationsväxlingen och om Arbetsförmedlingens möjligheter att ge stöd vid rekryteringsarbetet. Det är numera också ett uttalat önskemål från Arbetsförmedlingens ledning att alla arbetsförmedlare ska ha arbetsgivarkontakter. Från juli 2009 finns ett fastställt mål om hur många arbetsgivarkontakter varje arbetsförmedling ska ha under ett verksamhetsår. Arbetsförmedlingens bedömning är att ett ökat fokus på arbetsgivarna bör kunna ge som resultat att fler platser anmäls till förmedlingen. Utskottet kan också notera att Riksrevisionen i sin rapport *Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter (RiR 2010:6)* konstaterar att det skett en positiv utveckling av Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter. Bland annat har andelen arbetsförmedlare med arbetsgivarkontakter ökat med 30 % sedan 2006, och andelen arbetsförmedlare som har arbetsgivarkontakter är nu 95 %. Motionerna A232 (S) och A241 (M) avstyrks.

I motion A276 yrkande 4 (S) tas frågan om individuella handlingsplaner upp, och i motion A208 (M) förespråkas att man ska utveckla och använda profileringsmodeller i arbetsmarknadspolitiken. Med anledning av motionerna vill utskottet uppehålla sig något vid de handlingsplaner som i dag upprättas på Arbetsförmedlingen. Några av grundvillkoren i arbetslöshetsförsäkringen för att man ska ha rätt till ersättning är att man är anmäld till Arbetsförmedlingen som arbetssökande och medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen. Handlingsplanen ska leda till en systematisk process för att den sökande så snabbt som möjligt ska komma i arbete. I handlingsplanen ska det anges vad den enskilde och Arbetsförmedlingen ska göra för att den arbetslöse så snart som möjligt ska få ett arbete. Där ska också dokumenteras vad den arbetslöse ska göra för att åtgärda eller undanröja godtagbara

hinder för att söka vissa arbeten. Planen spelar också en central roll i uppföljningen av den enskildes sökaktiviteter. Planen ska upprättas inom trettio dagar från det att den enskilde anmäler sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. En handlingsplan för den som inte fyllt 25 år bör dock upprättas tidigare. Enligt Arbetsförmedlingens sökandeundersökning för 2009 ansåg i genomsnitt 80 % av de arbetssökande att handlingsplanen var ett bra eller ganska bra stöd.

Utskottet anser att det finns grundförutsättningar för att handlingsplanerna ska kunna vara ett bra verktyg för både den enskilde och Arbetsförmedlingen. En väsentlig förutsättning är dock att handlingsplanen är tillräckligt individanpassad och att den hålls uppdaterad. Utskottet kan konstatera att Arbetsförmedlingen i årsredovisningen för 2009 angett att handlingsplanerna ska uppdateras minst en gång per halvår och att det pågår ett förbättringsarbete i detta avseende.

När det gäller motion A208 (M) kan konstateras att Arbetsförmedlingen nyligen har prövat en profileringsmodell för att analysera om utformningen av insatser är sådan att tidiga programinsatser i förebyggande syfte har riktats till de sökande som riskerar att få långa inskrivningstider. Den profileringsmodell som användes hade utvecklats av IFAU för att göra det möjligt att bedöma risken för långtidsinskrivning. Undersökningen grundades på uppgifter om alla personer i åldern 25–64 år som skrevs in som arbetslösa på Arbetsförmedlingen under perioden oktober – december 2009. Av undersökningen kunde man bl.a. dra slutsatsen att av personerna i den grupp som enligt profileringsmodellen hade sämst jobbchanser och därmed störst risk att bli långtidsarbetslösa var andelen som hade påbörjat ett program också högst. Andelen som hade påbörjat ett program var lägst i den grupp som hade bäst jobbchanser. Utskottet ser positivt på ett tydligare individperspektiv i arbetsmarknadspolitiken. Man bör kunna anta att Arbetsförmedlingen i sitt interna utvecklingsarbete i större utsträckning kan använda sig av nya metoder för att kunna bedöma de individuella behoven.

Motionerna A208 (M) och A276 *yrkande 4* (S) avstyrks.

Arbetsförmedlingens ansvar för funktionshindrade m.fl.

Utskottet vill med anledning av motionerna A258 (C) och A226 (S) understryka att Arbetsförmedlingen enligt propositionen får möjlighet att för 2011 använda 350 miljoner kronor för arbetsmarknadspolitiska program och insatser för coachning i egen regi. Det är ett komplement till den coachning som kompletterande aktörer tillhandahåller och en förstärkning som i första hand riktas till korttidsarbetslösa och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utskottet vill betona att coachning är en insats som gör det möjligt för människor som drabbats av arbetslöshet att snabbt få stöd för att komma tillbaka till ett arbete. Detta ger alltså de grupper som motionerna särskilt pekar på bättre förutsättningar att återvända i arbete. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla det systematiska arbete som Arbetsförmedlingen bedriver inom

ramen för sitt sektorsansvar för de nationella handikappolitiska målen genom att medverka till att fler arbetssökande med funktionsnedsättning får arbete och att fler arbetsgivare är beredda att anställa personer med funktionsnedsättning.

Utskottet noterar i sammanhanget att Arbetsförmedlingen under 2009 har tagit fram en reviderad och konkret handlingsplan för tillgänglighet. Handlingsplanen omfattar verksamheten inom hela myndigheten. Ett perspektiv var tillgängligheten i det arbetsmarknadspolitiska uppdraget.

Utskottet vill också peka på att regeringen i ett viljeinriktningsdokument från juni 2010, *Arbete för alla – Insatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning*, angett olika initiativ som kan stärka möjligheten för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att finna, få och behålla ett arbete. Utskottet återkommer till dessa initiativ nedan i avsnittet om funktionshindrades arbetsmarknad.

Någon åtgärd från riksdagens sida kan inte anses behövlig med anledning av de nu behandlade motionerna. Motionerna A226 (S) och A258 (C) avstyrks.

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2011

5 931 062

Anslaget avser huvudsakligen Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader och viss medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslag 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013*.

Regeringen satsar tillfälligt 200 miljoner kronor 2011 med hänvisning till att mycket pekar på att belastningen kommer att vara stor även under 2011. Satsningen är bl.a. inriktad på att säkra kvaliteten i matchningsarbetet och i arbetet för att hjälpa dem som står långt ifrån arbetsmarknaden, t.ex. personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och långtidsarbetslösa.

För att upprätthålla sökaktiviteten på en rimlig nivå satsar regeringen på coacher i Arbetsförmedlingens regi, vilket innebär en ökning i förhållande till vad som tidigare beslutats.

De nya reglerna om nyanlända invandrares etablering på arbetsmarknaden som trädde i kraft den 1 december 2010 innebär att Arbetsförmedlingen fr.o.m. detta datum får nya uppgifter. Därför föreslår regeringen att medel tillförs anslaget och dessutom att medel överförs från utgiftsområdena 8 och 13 till utgiftsområde 14.

Med hänsyn till bl.a. tidigare fattade beslut minskar Arbetsförmedlingens anslag totalt sett med 49 miljoner kronor för 2011 jämfört med budgetpropositionen för 2010 inklusive det som tillförs genom tilläggsbud-

getarna under 2010, se *tabell 4.7 Anslagsutveckling* i budgetpropositionen. För 2011 föreslås ett anslag på ca 5 931 miljoner kronor (*prop. punkt 10 i denna del*).

Motionerna

Tusental kronor

Regeringens förslag	S, MP, V	SD
5 931 062	+85 000	-82 738

I flerpartimotion A367 av *Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V)* avsätts 85 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit på anslaget för 2011, varav 10 miljoner kronor avser ett förtydligat valideringsansvar för Arbetsförmedlingen (*yrkande 1 i denna del*). Människors utbildning och färdigheter ska tas till vara och utvecklas var de än förvärvats. Detta är särskilt viktigt för personer som lärt sig mycket i arbetet eller har utländsk utbildning.

När det gäller nyanlända invandrare är partiernas utgångspunkt att det ska vara en prioriterad grupp som får ta del av Arbetsförmedlingens insatser. Därför avvisar man regeringens lotsar för nyanlända på utgiftsområde 13. I stället satsar man 275 miljoner kronor på att bygga ut Arbetsförmedlingens verksamhet för nyanländas etablering.

Sverigedemokraterna avsätter i motion A390 i *denna del* 82,7 miljoner kronor mindre än regeringen på anslaget för 2011. Partiet säger nej till regeringens s.k. jobbcoacher och lotsar och vill i stället tillhandahålla resurser för att höja matchningsnivån.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att Arbetsförmedlingen fick ett samordnande ansvar för att påskynda de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet när den nya reformen med etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare trädde i kraft den 1 december 2010. Myndigheten ska upprätta individuella etableringsplaner som minst innehåller svenskundervisning, samhällsorientering och arbetsförberedande insatser. Arbetsförmedlingen ska besluta om en statlig ekonomisk ersättning till de nyanlända som villkoras av ett aktivt deltagande i aktiviteter. Arbetsförmedlingen ska även vid behov anvisa plats för nyanländas bosättning. Till reformen hör även en ny aktör – *etableringslots* – som ska stödja de nyanlända att hitta sin väg till arbete. Arbetsförmedlingen ska i denna del tillhandahålla ett valfrihetssystem med etableringslotsar och de nyanlända ska själva välja lots. Utskottet vill särskilt peka på att de medel som överförs från andra utgiftsområden till anslaget för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader är beräknade för och begränsade till dessa uppgifter. Arbetsförmedlingens etableringsverksamhet kompletteras med etableringslotsarna som regeringen föreslår ska finansieras på utgiftsområde 13.

Utskottet finner regeringens förslag till anslagsnivå väl avvägt och ställer sig bakom förslaget med hänvisning till vad som sagts ovan och i avsnittet *Arbetsförmedlingens organisation och verksamhet m.m. (prop. punkt 10 i denna del)*. Detta innebär att motionerna A367 yrkande I i denna del (S, MP, V) och A390 i denna del (SD) inte kan godtas.

En sammanställning av utskottets förslag till medelsanvisning på anslag finns sist i betänkandet.

Ändringar i Arbetsförmedlingens registerlag

Propositionen och utskottets ställningstagande

I propositionen (*prop. punkt 3*) finns ett förslag om ändring i *lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten*, benämnd Arbetsförmedlingens registerlag och herefter enbart registerlagen.

Ändringarna avser huvudsakligen följdändringar med anledning av den s.k. etableringsreformen. Vissa förslag syftar dock till att mer allmänt göra lagen mer ändamålsenlig och bättre anpassad till Arbetsförmedlingens uppdrag och verksamhet. En bakgrund är att Arbetsförmedlingen fått ett allt större ansvar för grupper av människor som typiskt sett står långt från arbetsmarknaden som t.ex. nyanlända invandrare, långtidssjukskrivna och personer som har varit föremål för åtgärder inom kriminalvården. Även uppdraget att i utökad omfattning engagera kompletterande aktörer i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och valfrihetssystemet ställer krav på nya arbetsätt och rutiner.

De grundläggande bestämmelserna om behandling av personuppgifter finns i personuppgiftslagen (1998:204), förkortad PUL, som är generell tillämplig. Om det har meddelats avvikande regler i en annan lag eller i en förordning gäller dock de reglerna. Arbetsförmedlingens registerlag är en sådan lag.

De nya reglerna ska enligt propositionen utgöra en lämplig avvägning mellan intresset av skydd för enskildas personliga integritet och vissa motstående intressen, främst kravet på effektiva och ändamålsenliga rutiner för verksamheten. Ändringar behövs bl.a. för att etableringsreformen ska kunna fungera som det är tänkt; det ska bli möjligt att överföra information elektroniskt mellan de myndigheter som ska samverka på området. Ett annat syfte är att Arbetsförmedlingen ska få rimliga förutsättningar att organisera arbetet med de nyanlända och de upphandlade kompletterande aktörerna på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Arbetsförmedlingen ska också ges möjlighet att effektivt följa upp och utvärdera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och ska kunna lämna uppgifter till regeringen och riksdagen. Ytterligare ett syfte är att Arbetsförmedlingen ska kunna behandla personuppgifter och författningsenligt kunna lämna ut uppgifter till andra myndigheter och organ.

De konkreta förslagen innebär följande.

Tillämpningsområdet för registerlagen vidgas till att även omfatta handläggning av ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och av ärenden hos Arbetsförmedlingen om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare.

De s.k. *primära ändamålen* enligt registerlagen utvidgas.

För närvarande är dessa ändamål bl.a. handläggning av ärenden, publicering av platsinformation, uppföljning och utvärdering och framställning av avidentifierad statistik. För att den enskilde ska kunna välja bland *kompletterande aktörer* krävs det att Arbetsförmedlingen kan göra register eller sammanställningar över samtliga valbara aktörer. För att underlätta för den enskilde är det en fördel om uppgifter finns i en sökbar databas, vilket också leder till att Arbetsförmedlingen lättare kan uppdatera och sprida informationen inom myndigheten. För att ensamföretagare ska kunna omfattas måste personuppgifter om dessa kunna behandlas.

Arbetsförmedlingen ska också få behandla personuppgifter för publicering av *ansökningar om anställning*. En möjlighet till effektivisering är att arbetsgivare i behov av arbetskraft ges möjlighet att ta en mer aktiv roll i processen att finna rätt person till en ledig anställning. I dag har Arbetsförmedlingen en databas som är fristående, den s.k. cv-databasen, där alla arbetsökande kan välja att lägga in cv m.m. och där arbetsgivare sedan kan söka efter lämpliga kandidater. De primära ändamålen bör enligt regeringen även omfatta ansökningar om anställning. Med ansökan avses i detta sammanhang t.ex. kontaktuppgifter, meritförteckning och personligt brev. Systemet ska bygga på frivillighet, och de närmare villkoren ska regleras i förordning. Arbetsförmedlingen ska ansvara för att tydligt informera om att publiceringen är frivillig.

Det föreslås också nya regler om de s.k. *sekundära ändamålen*. Med detta avses att en myndighet får behandla personuppgifter för att kunna lämna information som behövs i andra myndigheters verksamhet. I dag får Arbetsförmedlingen tillhandahålla information till bl.a. Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna för vissa angivna syften.

Nu föreslås att Arbetsförmedlingen ska kunna lämna *uppgifter till Migrationsverket*. Migrationsverket beslutar om bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagersättning m.m. enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., förkortad LMA. Sådant bistånd får inte utbetalas samtidigt med etableringsersättning. Arbetsförmedlingen kommer därför att behöva behandla personuppgifter – namn, personnummer, beviljad ersättning m.m. – och överlämna dem till Migrationsverket för det verkets prövning av rätten till bistånd enligt LMA.

I propositionen föreslås också att Arbetsförmedlingen ska få behandla personuppgifter för att kunna lämna *vissa uppgifter om arbetsökande till kompletterande aktörer*. Etableringsreformen innebär att en ny typ av kompletterande aktör, en s.k. etableringslots, ska kunna användas. För att de kompletterande aktörerna ska kunna fullgöra sina uppdrag krävs att de har

tillgång främst till kontakt- och identifieringsuppgifter och uppgifter om utbildningsbakgrund, yrkeserfarenhet och andra meriter för de personer som ska placeras i verksamheten. Beroende på uppdraget kan detta även gälla uppgifter om anvisningar till arbete och arbetsmarknadspolitiska program, beviljad tolkinsats och sådant som berättigar den kompletterande aktören till resultatbaserad ersättning. Etableringslotsarna kommer också att behöva ta del av den upprättade etableringsplanen. Arbetsförmedlingen ska alltid pröva om ett överlämnande av uppgifter till en kompletterande aktör är förenligt med gällande sekretessregler.

Ett ytterligare förslag är att Arbetsförmedlingen uttryckligen ska få behandla personuppgifter för att tillhandahålla *uppgifter till riksdagen eller regeringen* eller till någon annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lagar och förordningar.

I registerlagen ska det tydliggöras att Arbetsförmedlingen får tillämpa den s.k. *finalitetsprincipen* i PUL. Det innebär att den personuppgiftsansvarige får behandla personuppgifter även för andra ändamål än som uttryckligen nämns i lagen men då ska se till att uppgifterna inte behandlas för något ändamål som inte är förenligt med det syfte för vilket uppgifterna samlades. Regelen har framför allt betydelse för forskningsändamål m.m.

Direktåtkomst innebär att den som använder en databas via en dator på egen hand kan söka i denna och få svar på frågor, dock utan att själv kunna bearbeta eller på annat sätt påverka innehållet i databasen. Det kan även innebära att användaren ges en möjlighet att hämta hem informationen till sitt eget system och bearbeta den där. Traditionellt har det ansetts innebära att uppgifter ur databasen lämnas ut utan att den utlämnande myndigheten i det enskilda fallet har kontroll över vad som lämnas ut. I dag har bl.a. Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, IAF och arbetslöshetskassorna direktåtkomst om det behövs för de s.k. sekundära ändamålen.

Regeringen föreslår möjligheter till s.k. *direktåtkomst* för *Migrationsverket* till de personuppgifter i en arbetsmarknadspolitisk databas som behövs som underlag för beslut om bistånd enligt den ovannämnda lagen, för *en enskild* till förteckningar över kompletterande aktörer och till platsinformation från arbetsgivare och för *arbetsgivare* till en arbetssökandes ansökningar om anställning.

Slutligen föreslås en *utvidgning av tillåtna sökbegrepp*. Uppgifter som rör hälsa m.m. betecknas som känsliga uppgifter. Genom att ange ett s.k. sökbegrepp i en sökmotor kan man lätt hitta de poster där begreppet förekommer och på det sättet snabbt göra en sammanställning av personuppgifter i en databas. Enligt propositionen måste det göras en avvägning mellan intresset av effektivitet i myndighetens verksamhet och risken för integritetsintrång. För att Arbetsförmedlingen på ett effektivt sätt ska kunna följa upp och utvärdera insatser som riktar sig särskilt till grupper som nyanlända invandrare, långtidssjukskrivna m.fl. krävs också att myndigheten kan följa de personer som har varit föremål för insatserna. Därför ska

Arbetsförmedlingen få använda en *kod för hälsotillstånd* eller för ett sådant *funktionshinder* som medför nedsatt arbetsförmåga som sökbegrepp för förmedling av arbete och planering av insatser och under vissa förutsättningar för tillsyn, uppföljning, utvärdering m.m.

Regeringen framför att Arbetsförmedlingen hittills haft för vida behörigheter i sina datasystem. I propositionen hänvisas till att Arbetsförmedlingen inte kommer att ta i anspråk de nya rättsliga möjligheterna att behandla känsliga personuppgifter förrän det finns rutiner och tekniska lösningar för att kunna garantera datasäkerhet och integritetsskydd. I propositionen sägs att det blir beroende på hur detta arbete fortskrider om kan det bli aktuellt att meddela ytterligare föreskrifter om åtkomst och behörighet m.m.

De nya reglerna föreslås *träda i kraft* den 31 januari 2011.

Inga motioner har väckts med anledning av denna del av budgetpropositionen.

Arbetsmarknadsutskottet har ingen invändning mot lagförslaget och föreslår därför att de antas av riksdagen (*prop. punkt 3*).

Arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas regeringens budgetförslag om bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och anslutande motionsyrkanden.

I avsnittet behandlas även motionsyrkanden om ersättningsnivåer och kostnader för medlemskap i arbetslöshetskassan.

Utskottet tar också upp och tillstyrker två förslag i budgetpropositionen som avser ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Lagförslagen har anknytning till den s.k. etableringsreformen.

Med stöd av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen föreslår utskottet en ändring i den nyssnämnda lagen som tar sikte på yrkesfiskare. Ändringen ska göra det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka villkor som ska gälla inte bara när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än de som anges i lagen utan också om vilken rätt till arbetslöshetsersättning som ska gälla i sådana fall.

Jämför reservation 6 (S, MP, V).

Allmänt om arbetslöshetsförsäkringen

Propositionen

Under den föregående mandatperioden har en rad förändringar genomförts inom arbetslöshetsförsäkringen. De avser bl.a. villkoren för ersättning, ersättningsnivån och samordningen mellan arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. Regeringen gör, mot bakgrund av den forskning som finns om effekterna av arbetslöshetsförsäkringen, bedömningen att reformerna sammantaget har stärkt incitamenten för arbete. De tillfälliga förändringar i försäkringen som riktats till personer vars dagar eller månader i sjukförsäkringen tagit slut bedöms ha ökat möjligheterna till ersättning för dessa personer. Samtidigt har den schabloniserade beräkningsgrunden underlättat handläggningen hos arbetslöshetskassorna.

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2011

36 936 325

Anslaget avser bidrag till arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd och utvecklingsersättning för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program, bidrag till arbetslöshetskassor och statliga ålderspensionsavgifter. Utgifterna påverkas främst av antalet arbetslösa med arbetslöshetsersättning, omfattningen av programmen och ersättningsnivåerna. Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning får även användas för viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslag 1:6 Europeiska socialfonden m.m. Högst 400 miljoner kronor får användas för utgifter enligt ändamålet för anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Syftet är att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen.

Arbetsmarknadsläget har återhämtat sig snabbare än väntat, vilket innebär lägre utgifter på anslaget. Antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program minskar 2011–2014 och blir lägre än bedömningarna i budgetpropositionen för 2010 och 2010 års ekonomiska vårproposition. Utgifterna för 2011 antas bli 19 177 miljoner kronor lägre än bedömningen i budgetpropositionen för 2010.

Anslaget föreslås uppgå till ca 36 936 miljoner kronor för 2011, varav 18 643 miljoner kronor beräknas för bidrag till arbetslöshetsersättning, 15 713 miljoner kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 2 581 miljoner kronor för statlig ålderspension (*prop. punkt 10 i denna del*).

Motioner med anslagspåverkan 2011

Tusental kronor

Regeringens förslag	S, MP, V	SD
36 936 325	+3 008 000	+2 100 000

Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) vill i flerpartimotion A367 yrkande 1 i denna del förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Enligt partierna har alltför få anställda i dag en rimlig inkomsttrygghet vid arbetslöshet. Minst 80 % ska få 80 % av sin lön i arbetslöshetsersättning. Ersättningsnivån och taket bör höjas så att alla som tjänar upp till ca 25 000 kr i månaden 2012 får ut 80 %. Ett första steg tas genom en höjning av taket till 930 kr per dag i april 2011. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket ned med 150 kr per dag. För dessa satsningar avsätts 4 300 miljoner kronor. Som en följd av partiernas förslag till insatser på arbetsmarknads- och utbildningsområdet beräknas kostnaderna för anslaget minska för 2011 med 1 292 miljoner kronor. Sammantaget avsätts 3 008 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslagit på anslaget för 2011.

Enligt motionen bör taket höjas ytterligare så att det uppgår till 950 kr per dag 2012. I motionen framförs även allmänna synpunkter på försäkringen. Det behövs en sammanhållen översyn av hela regelverket för försäkringen så att den blir enkel att förstå, pålitlig, träffsäker och inte möjlig att missbruka. En sänkning av kostnaderna för medlemskap i arbetslöshetskassan ska prioriteras. Det ska inte kosta mer än ca 80 kr i månaden att vara med, och det ska vara lika för alla. Med partiernas politik kommer kostnaden för medlemskapet att sänkas för alla till ca 80 kr per månad genom en skattereduktion. Det betyder att den löntagare som i dag betalar 230 kr i avgift får en sänkning av kostnaden med 150 kr. Partierna anser också att villkoren för deltidsarbetslösa och studerande bör ses över.

Sverigedemokraterna föreslår i motion A390 i denna del en höjning av taket i arbetslöshetsförsäkringen till 900 kr från 2011 med en sänkning till 750 kr från dag 101 i arbetslöshet. Partiet föreslår ett 2,1 miljarder kronor högre anslag än regeringen.

Övriga motioner om arbetslöshetsförsäkringen

I motion A396 av *Anders Sellström och Robert Halef (KD)* begärs ett tillkännagivande om att arbetslöshetsförsäkringen bör göras allmän och obligatorisk enligt Socialförsäkringsutredningens direktiv. Välfärdspolitiken ska enligt motionärerna vara generell och baseras på inkomstbortfallsprincipen. Taket bör höjas och inflationssäkras efter den årliga förändringen av prisbasbeloppet.

I ett antal enskilda socialdemokratiska motioner framförs synpunkter på försäkringen.

I motion A225 av *Lennart Axelsson (S)* framhålls behovet av ekonomiskt skydd vid omställning från arbetslöshet. Reellt inkomstskydd kräver enligt motionen att de allra flesta får 80 % under hela ersättningsperioden.

Avgiften måste bli så låg att alla som vill också kan vara med. *Christer Engelhardt (S)* framför i motion A240 att en obligatorisk a-kassa skulle innebära att alla måste betala till försäkringen utan att kunna få ersättning, vilket blir som en straffskatt på arbete. *Eva-Lena Jansson (S)* framför i motion A277 yrkande 1 att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en trygg omställningsförsäkring som ger fler ersättning motsvarande 80 %. *Phia Andersson och Hans Olsson (båda S)* efterlyser i motion A283 en arbetslöshetsförsäkring för trygghet och omställning, yrkande 1. Motsvarande yrkande framförs i motion A285 yrkande 1 av samma motionärer. I motion A284, också av *Phia Andersson och Hans Olsson (båda S)*, vill motionärerna att man ser över konsekvenserna av det sänkta taket i försäkringen med hänvisning till att tryggheten är särskilt viktig när tillfälliga anställningar blir mer vanliga. Målsättningen bör vara att fler kan få ersättning med 80 %. I motion A381 av *Åsa Lindestam m.fl. (S)* efterlyser man en genomgripande och varaktig reform av försäkringen. Ersättningsnivån ska vara minst 80 %. Arbetslöshetsavgiften bör slopas, finansieringen ska vara solidarisk och skattereduktion ska göras på avgiften m.m. *Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)* framhåller i motion A393 yrkande 4 att a-kassan måste vara icke-diskriminerande. Höga avgifter och tuffare inträdesvillkor har enligt motionärerna drabbat unga särskilt hårt. På grund av låga löner, deltider och otrygga anställningar kommer många inte in i a-kassan eller tvingas välja bort den.

Utskottets ställningstagande

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet föreslår i sin motion en höjning av taket för ersättningen i försäkringen fr.o.m. den 1 april 2011 till 930 kr. Utgiftsökningen för detta beräknas till 4,3 miljarder kronor, vilket sedan räknas ned med knappt 1,3 miljarder kronor som följd av förslag om insatser på andra områden. Sverigedemokraterna föreslår en takhöjning till 900 kr utan närmare tidsangivelse. Någon uppgift finns inte om hur partiet beräknat kostnaden för detta. För hela anslaget föreslås ett 2,1 miljarder kronor högre belopp.

I övrigt har de rödgröna partierna och Sverigedemokraterna helt olika inriktning i fråga om förslagen om anslag på utgiftsområdet. Medan de rödgröna partierna vill göra ytterligare ökningar på fyra anslag, vill Sverigedemokraterna dra ned beloppen på två av dessa, däribland anslaget för arbetsmarknadspolitiska program. De rödgröna vill öka det anslaget med 630 miljoner kronor, medan Sverigedemokraterna vill minska det med 1 miljard kronor.

Utskottet har här att utgå från att anslagen på utgiftsområde 14 totalt sett ska hållas inom den ram som finansutskottet ställt sig bakom och som riksdagen väntas besluta om den 8 december 2010. Det kan konstateras att det inte finns något gemensamt förslag om hur en höjning av taket i försäkringen skulle kunna finansieras.

Utskottet anser att regeringens förslag till anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget. Anslaget bör bestämmas till 36 936 325 000 kr (*prop. punkt 10 i denna del*). Motionerna A367 yrkande 1 i denna del (S, MP, V) och A390 i denna del (SD) kan alltså inte godtas.

En sammanställning av utskottets förslag till medelsanvisning på anslag finns sist i betänkandet.

I det följande avsnittet utvecklar utskottet sin principiella syn på frågan om nivån för taket i arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Allmänt om höjning av taket för ersättning m.m.

Arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring. Det betyder att den ska lämna ekonomisk ersättning vid ofrivillig arbetslöshet under en period av omställning mellan arbeten. Att säkerställa att försäkringen fungerar som en omställningsförsäkring är en uppgift för arbetsmarknadspolitiken.

En generös arbetslöshetsförsäkring vid kortvarig arbetslöshet kan enligt utskottets mening öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Människor som kan få ekonomisk ersättning vid tillfälliga perioder av arbetslöshet blir trygga och vågar pröva nya arbeten. Det finns däremot ett brett forskningsstöd för att en alltför generös arbetslöshetsförsäkring leder till ökad arbetslöshet genom att den minskar aktiviteten i sökandet efter arbete och skapar ett tryck uppåt på lönerna. Detta bekräftas bl.a. av Finanspolitiska rådet.

Sedan regeringen tillträdde 2006 har omfattande reformer genomförts inom arbetslöshetsförsäkringen. Villkoren för och nivån på ersättningen har förändrats, liksom samordningen mellan arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet. Graden av egenfinansiering i arbetslöshetsförsäkringen har ökat, och avgifterna till arbetslöshetskassorna har differentierats. Utskottet gör bedömningen att förändringarna sammantaget har ökat drivkrafterna för arbetslösa att söka arbete. Förändringarna har haft positiva effekter på den varaktiga sysselsättningen genom att de har stärkt arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring samtidigt som Sverige fortfarande har en generös arbetslöshetsförsäkring ur ett internationellt perspektiv.

Det är väl underbyggt i forskningen att *ersättningsnivån i försäkringen* har samband med arbetslösheten. Sänkta ersättningsnivåer tenderar att minska arbetslösheten. Å andra sidan innebär lägre ersättning ett sämre inkomstskydd vid arbetslöshet. Det är en svår uppgift för politiken att göra avvägningen mellan intresset av hög sysselsättning och ett bra försäkringskydd för den enskilde vid arbetslöshet. Avvägningen får inte göras så att

det blir fråga om en bidragslinje. Arbetslinjen måste prioriteras. Enligt utskottets mening måste uppbyggnaden av försäkringen vara sådan att det alltid lönar sig att arbeta.

En högre ersättning är alltså förenad med risk för sämre tillväxt och lägre sysselsättning. Det skulle dessutom innebära kraftigt ökade utgifter för staten. Taket för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen uppgår för närvarande till 680 kr per dag, vilket motsvarar en månadslön på ca 18 700 kr per månad. En höjning av taket till 930 kr från april 2011 – det motsvarar en månadslön på ca 25 000 kr – och därefter ytterligare en höjning till 950 kr från 2012 enligt de rödgröna partiernas förslag för de kommande åren tillsammans med en 80-procentig ersättningsnivå under hela ersättningsperioden skulle innebära kraftiga utgiftsökningar. Baserat på de antaganden om antalet arbetslösa under de kommande åren som görs i budgetpropositionen skulle en sådan tak- och nivåhöjning från den 1 april nästa år innebära ökade utgifter under 2012 på mer än 5,2 miljarder kronor. För de därpå följande åren skulle utgiftsökningen uppgå till ca 4,7 respektive 4,2 miljarder kronor. Då har det också beaktats att de rödgröna partierna föreslår en nedtrappning av taket efter 100 dagar.

Av dessa skäl är utskottet inte berett att ställa sig bakom motionernas förslag om en takhöjning. Utskottet är inte heller berett att förorda en modell med en indexering av taket.

Även *finansieringen* av arbetslöshetsförsäkringen har stor betydelse för hållbarheten. En stark koppling mellan avgifter och arbetslöshetsnivå gör arbetslösheten synlig och kan bidra till en höjd sysselsättning. Utskottet anser därför att man bör stå fast vid dagens finansieringsmodell.

Utskottet välkomnar att en parlamentarisk utredning har fått i uppdrag att se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet (dir. 2010:48). Kommittén ska överväga förändringar som kan leda till mer hållbara sjuk- och arbetslöshetsförsäkringar. De förändringar som kan bli aktuella ska även bidra till långsiktigt ökad sysselsättning och därmed långsiktigt hållbara statsfinanser. Utgångspunkten för kommitténs arbete är att försäkringarna ska ge god ekonomisk trygghet och utformas så att arbetslinjen understöds. Även frågor som gäller anknytningen till arbetsmarknaden ska utredas. Utgångspunkten är att arbetslöshetsförsäkringens inkomstrelaterade ersättning ska omfatta alla som förvärvsarbetar och uppfyller arbetsvillkoret.

Utskottet kan konstatera att utredningen har ett brett uppdrag. Både ersättnings- och finansieringsfrågor ingår i uppdraget. I fråga om finansieringen innebär direktiven att kommittén kan pröva olika vägar att hindra att avgiften till försäkringen motverkar arbeidskraftsdeltagande. Kommitténs arbete ska slutredovisas i sin helhet senast den 15 maj 2013.

Utskottet anser att utredningens resultat bör avvaktas. Med hänvisning till detta och till vad som anförts ovan om ersättningsnivåer m.m. avstyrks motionerna A225 (S), A240 (S), A277 yrkande 1 (S), A283 yrkande 1 (S), A284 (S), A285 yrkande 1 (S), A381 (S), A393 yrkande 4 och A396 (KD).

Förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Propositionen och utskottets ställningstagande

I propositionen (*punkterna 1 och 2*) finns två förslag om ändringar i *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*, förkortad ALF. Förslagen grundar sig på en promemoria som utarbetats i Arbetsmarknadsdepartementet, De nyanlända och arbetslöshetsförsäkringen, m.m. (Ds 2010:14). Lagförslagen i propositionen har anknytning till den etableringsreform som träder i kraft den 1 december i år och innebär i korthet följande.

Arbetslöshetsersättning ska inte lämnas till en sökande som har rätt till etableringsersättning enligt *lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare*. Motiveringen är att en nyanländ som väljer att delta i aktiviteter enligt en etableringsplan och därmed får rätt till etableringsersättning inte samtidigt bör ha rätt till arbetslöshetsersättning.

Den tid då en nyanländ har rätt till etableringsersättning ska vara överhoppningsbar. Om en månad skulle innehålla förvärvsarbete i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor (80 tim/mån i 6 mån alternativt 480 tim i 6 mån med minst 50 tim varje mån) ska tiden dock inte vara överhoppningsbar utan kunna ligga till grund för arbetslöshetsersättning vid en framtida ansökan om ersättning. Denna praxis bekräftas nu i lagtext.

I propositionen finns också vissa förslag av redaktionell art. Bestämmelserna om överhoppningsbar tid grupperas om efter den typ av arbetshinder som de reglerar: sjukdom och vård av barn eller närstående, olika former av tvångsvård och andra frihetsberövanden, utbildning och övrigt, däribland tid med etableringsersättning. En omarbetning görs för att klargöra vissa bestämmelser om tid som enligt huvudregeln är överhoppningsbar, men som på vissa villkor även kan jämföras med arbete om det behövs för att uppfylla ett arbetsvillkor. Reglerna för beräkning av den s.k. normalarbetstiden ges en annan utformning för att klargöra att det är fråga om ett annat slag av prövning än den som görs vid ramtidsberäkningen.

Reglerna enligt ovan (punkt 1) föreslås träda i kraft den 31 januari 2011.

Den särskilda regeln om 10 års överhoppningsbar tid för personer som varit långvarigt sjukfrånvarande är tidsbegränsad till den 31 januari 2013. Lagförslaget enligt punkt 2 innebär att regeln då återställs.

Utskottet noterar att lydelsen av en del av de lagregler som omfattas av förslaget i budgetpropositionen (punkt 1) baseras på förslag i proposition 2009/10:222 Följdändringar med anledning socialförsäkringsbalken. Dessa lagförslag har numera antagits av riksdagen (SFS 2010:1267).

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen i denna del.

Arbetsmarknadsutskottet tillstyrker propositionen och anser att lagförslagen bör antas av riksdagen (*prop. punkterna 1 och 2*).

Utskottsinitiativ om yrkesfiskares arbetslöshetsförsäkring

Bakgrund

Sveriges fiskares arbetslöshetskassa (SFA) försäkrar yrkesfiskare. Totalt utbetalades drygt 15 miljoner kronor i inkomstrelaterad ersättning under 2009. Under det året var antalet ersättningstagare 551, vilket betyder att närmare 80 % av medlemmarna fick ersättning någon gång under året. Medlemsantalet har sjunkit stadigt under senare år och har mer än halverats sedan 2003. I slutet av augusti 2010 var ca 650 personer medlemmar i kassan.

Våren 2010 behandlade riksdagen proposition 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare. De delar av propositionen som avsåg arbetslöshetsförsäkringen hade hänvisats till arbetsmarknadsutskottet (bet. 2009/10: AU13, rskr. 2009/10:275). De nya reglerna i arbetslöshetsförsäkringen, som trädde i kraft den 5 juli 2010, var en del av regeringens omfattande reformarbete för att stärka incitamenten att starta, driva och utveckla företag. Syftet med förändringarna var bl.a. att skapa större tydlighet och förutsägbarhet i regelverken och ökad likabehandling av företagare och anställda. Målet var att göra det självklart, enkelt och mer lönsamt att vara företagare.

Lagändringarna avsåg bl.a. reglerna om när en företagare ska anses som arbetslös, 35 och 35 a §§ ALF. Samtidigt ändrades lagens 36 § så att det i paragrafen togs in en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som anges i de nyssnämnda paragraferna. Regeringen har därefter i *förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring* föreskrivit om tre olika fall då en företagare ska anses som arbetslös utöver vad som anges i lagen.

Sedan tidigare finns förordningsreglering och myndighetsföreskrifter om yrkesfiskare i SFA. I 28 § förordningen om arbetslöshetsförsäkring anges att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), om det finns särskilda skäl, får meddela föreskrifter om att företagare som är medlemmar i SFA ska anses som arbetslösa även i andra fall än som sägs i 35 § ALF.

IAF har beslutat om föreskrifter om ersättning till företagare som är medlemmar i Sveriges fiskares arbetslöshetskassa (IAFFS 2009:5). I föreskrifterna anges bl.a. att en sökande betraktas som arbetslös – förutom då verksamheten helt upphört – även vid sådana tillfälliga avbrott i verksamheten då fiske omöjliggörs på grund av vissa närmare angivna omständigheter, t.ex. ishinder. Det sägs också bl.a. att en sökande som helt skilt sig från verksamheten som fiskare och som senare återupptar verksamheten har rätt till ersättning vid tillfälliga avbrott först fyra veckor efter det att verksamheten återupptagits. Föreskrifterna innehåller också regler som begränsar ersättningen till ett visst antal dagar. Antalet dagar varierar beroende på orsaken till det tillfälliga avbrottet.

Utskottets ställningstagande

Antalet medlemmar i SFA minskar. Enligt en underhandsuppgift från regeringen har kassan en ansträngd ekonomisk situation. SFA har begärt att regeringen möjliggör en fusion med en annan arbetslöshetskassa. I det sammanhanget har SFA begärt att den avbrottsförsäkring som medlemmarna omfattas av enligt IAF:s föreskrifter ska följa med till den arbetslöshetskassa som skulle bli ett resultat av fusionen.

Utskottet har informerats om att regeringen har för avsikt att göra det möjligt för SFA att fusioneras med en annan kassa genom en justering i förordningen om arbetslöshetsförsäkring. Justeringen skulle innebära att namnet på kassan inte anges i förordningen. I samband med den justeringen har regeringen även för avsikt att i förordningen reglera de närmare förutsättningarna för företagare som är yrkesfiskare att få arbetslöshetsersättning vid tillfälligt avbrott i fiskeverksamheten.

Den ovan nämnda 36 § ALF tar endast sikte på frågan om när en företagare ska anses som arbetslös. Den reglerar alltså inte frågor om villkor för fastställande av och rätt till arbetslöshetsersättning i de fall då regeringen har funnit skäl att föreskriva särskilt om företagares arbetslöshet.

Den begränsning som detta innebär skulle kunna undanröjas genom en ändring i 36 § ALF så att det i paragrafen anges att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter inte bara om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än enligt 35 och 35 a §§ utan också om vilka villkor för ersättning som ska gälla i sådana fall.

En sådan regel skulle kunna ges följande lydelse:

36 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som sägs i 35 och 35 a §§ samt om de villkor för fastställande av och rätt till arbetslöshetsersättning som i sådana fall ska gälla.

En regel av detta slag bör träda i kraft en måndag. Första måndag efter årsskiftet är den 3 januari 2011.

Med stöd av sin initiativrätt enligt 3 kap. 7 § riksdagsordningen föreslår utskottet att riksdagen beslutar om en lagändring av detta innehåll. Förslag om detta finns i utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet budgetförslag som gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder och ett regeringsförslag om att föreskrifter om anställningsstöd ska beslutas av regeringen i stället för av riksdagen och motionsyrkanden om olika arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Utskottet behandlar också i avsnittet två redogörelser från Riksrevisionens styrelse om jobb- och utvecklingsgarantin och om programmet arbetspraktik.

Jämför reservationerna 7 (S, MP, V), 8 (SD), 9 (S, MP, V), 10 (S, MP), 11 (SD) och 12 (MP).

Bakgrund

De arbetsmarknadspolitiska programmen är reglerade bl.a. i *lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program* och *förordningen (1997:1275) om anställningsstöd*. Programmens gemensamma syfte är att stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. Programmen riktar sig i huvudsak till personer som är minst 25 år gamla och som är eller riskerar att bli arbetslösa. En anvisning till ett program ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverad och ska omfatta verksamhet på heltid under en bestämd tid som längst får pågå sex månader. Ersättningen till den som deltar i arbetsmarknadspolitiska program kallas aktivitetsstöd. Den som är eller skulle ha varit berättigad till arbetslöshetsersättning får samma ersättning som vid arbetslöshet, dock lägst 320 kr per dag. Den som är utförsäkrad får aktivitetsstöd med 65 % av tidigare inkomst med samma lägsta belopp. Deltagare som inte är berättigade till arbetslöshetsförsäkring får 223 kr per dag. Särskilda regler gäller för bl.a. deltagare i jobbgarantin för ungdomar.

Nedan följer en kort genomgång av några av de program och insatser som finns 2010.

- Anställningsstöd

Anställningsstöd lämnas till arbetsgivare i syfte att stimulera anställningar av personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete. Anställningsstöd lämnas i form av särskilt anställningsstöd eller i form av instegsjobb.

- Arbetslivsintroduktion

Programmet riktar sig dels till den som har haft sjukpenning och där sjukpenningdagarna har tagit slut, dels till den som har haft tidsbegränsad sjukersättning och där dagarna med ersättning har tagit slut. Syftet är att ge stöd och individuellt anpassade insatser med målsättningen att deltagaren ska få ett arbete. Under tiden i programmet får man aktivitetsstöd.

- Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning är yrkesinriktad utbildning som upphandlas av Arbetsförmedlingen eller andra aktörer. Utbildningen syftar till att underlätta för den enskilde att få eller behålla ett arbete och att motverka att det uppstår brist på arbetskraft på arbetsmarknaden.

- Arbetsplatsintroduktion

En specialutbildad arbetsförmedlare fungerar som stödperson åt en arbetsökande som saknar eller har begränsad erfarenhet av svenskt arbetsliv.

- Arbetspraktik

Arbetspraktik är praktik på en arbetsplats som kan pågå upp till sex månader. Arbetspraktik kan göras i form av prova-på-platser, yrkeskompetensbedömning och praktisk kompetensutveckling.

- Förberedande insatser

Programmet förberedande insatser är individuellt anpassade arbetsmarknadspolitiska insatser av vägledande, rehabiliterande eller orienterande karaktär för den som särskilt behöver förbereda sig för ett annat program eller arbete.

- Jobbgarantin för ungdomar

Jobbgarantin ska erbjuda ungdomar i åldern 16–24 år särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser på ett tidigt stadium för att de så snabbt som möjligt ska få ett arbete som motsvarar deras hela arbetsutbud eller delta i en utbildning som inte berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Insatserna kan bestå av fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning, jobbsökaraktiviteter med coachning, arbetspraktik och utbildning.

- Jobb- och utvecklingsgarantin

Programmets syfte är att erbjuda personer som varit arbetslösa under en lång tid individuellt utformade insatser för att de så snabbt som möjligt ska få arbete. En anvisning kan bl.a. göras för en person som fått arbetslöshetsersättning och förbrukat 300 dagar av en ersättningsperiod och då inte kvalificerat sig för en ny period med arbetslöshetsersättning, eller som inte fått arbetslöshetsersättning men som varit arbetslös och anmäld hos Arbetsförmedlingen eller deltagit i arbetsmarknadspolitiska program under 18 månader. Programmet är uppdelat i tre faser. Den inledande, *fas ett*, som omfattar högst 150 dagar med aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, ska i huvudsak innehålla kartläggning, jobbsökaraktiviteter med coachning och förberedande insatser. *Fas två* ska därutöver i huvudsak omfatta praktik, lyft och arbetsträning på en arbetsplats. Om personen inte har fått ett arbete efter 450 dagar med ersättning inträder *fas tre*. I denna fas ska den arbetslöse få sysselsättning hos en anordnare som förmedlas av Arbetsförmedlingen.

- Stöd till start av näringsverksamhet (starta-eget-bidrag)

Aktivitetsstöd betalas för en företagares försörjning under inledningsskedet av näringsverksamheten. Stödet riktar sig till personer som är eller riskerar att bli arbetslösa och som bedöms ha goda förutsättningar att driva näringsverksamhet med tillfredsställande lönsamhet och som genom verksamheten kan få varaktig sysselsättning. Personer bosatta inom två särskilda stödområden får beviljas stöd utan att de är eller riskerar att bli arbetslösa. Stödet får lämnas under längst sex månader, men kan förlängas under vissa angivna förutsättningar. Ett *särskilt* stöd till start av näringsverksamhet kan därutöver lämnas till den som är arbetslös med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som har kostnader för att skaffa utrustning eller andra kostnader när han eller hon startar näringsverksamhet.

- Övriga stöd och insatser

Exempel på några övriga stöd och insatser är flyttningsbidrag och nystartsjobb. Därutöver finns det särskilda, icke konjunkturberoende, insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Dessa är bl.a. lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA) och arbete hos Samhall, stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen och personligt biträde, trygghetsanställning och utvecklingsanställning.

Propositionen

Beslutanderätt om föreskrifter om anställningsstöd

Regeringen föreslår att riksdagen ska godkänna att föreskrifter om anställningsstöd ska beslutas av regeringen (*prop. punkt 9*). Förslaget innebär att regeringen kommer att ha föreskrivningsrätt inom ramen för de sammantagna medel som riksdagen anvisar för arbetsmarknadspolitiska program. Förslaget påverkar inte ramen för utgiftsområdet. Regeringen har tidigare valt att presentera förslag som rör anställningsstödet i propositioner till riksdagen, vilket inte sker för övriga stöd. Det har i praktiken inneburit att regeringen har bundit sig för att även fortsättningsvis underställa riksdagen förslag om större förändringar av anställningsstödet. Enligt regeringen kan det dock snabbt uppstå behov av att anpassa anställningsstödet till nya situationer på arbetsmarknaden. För att undvika den risk för fördröjning som det innebär att underställa riksdagen ändringarna anser regeringen att det fortsättningsvis bör vara regeringens uppgift att besluta om föreskrifter som rör anställningsstödet.

Riksrevisionens styrelses redogörelser om jobb- och utvecklingsgarantin (2009/10:RRS17) och om programmet arbetspraktik (2009/10:RRS33)

Riksrevisionen har granskat styrningen och hanteringen av jobb- och utvecklingsgarantin. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten *Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb?* (RiR 2009:22). Riks-

revisionens styrelse har beslutat att överlämna en redogörelse om jobb- och utvecklingsgarantin (2009/10:RRS17) till riksdagen. Riksrevisionen anser att granskningen visar att det finns brister i regeringens styrning och i Arbetsförmedlingens hantering och uppföljning av garantin. I redogörelsen konstateras att garantin inte är anpassad till stora deltagarvolymerna. Enligt Riksrevisionen har regeringen under den aktuella perioden inte prioriterat utvärderingar av garantin. Upphandlade förmedlingstjänster genom s.k. kompletterande aktörer har inte bidragit till garantins effektivitet. Styrelsen utgår från att garantin kommer att följas upp och att de förbättringar som anses nödvändiga därefter kommer att vidtas.

Det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetspraktik har också granskats av Riksrevisionen i rapporten *Arbetspraktik (RiR 2010:5)*. Riksrevisionens styrelse har beslutat att överlämna slutsatserna i granskningen till riksdagen i form av en redogörelse (2009/10:RRS33). Riksrevisionens granskning av den kraftiga volymökningen av programmet arbetspraktik visar enligt styrelsen att effekterna är svåra att utvärdera och tolka. Granskningen leder enligt styrelsen till slutsatsen att varken regeringens beslutsunderlag inför volymökningen, tidigare studier eller den effektutvärdering som Riksrevisionen gjort ger stöd för att arbetspraktik skulle ge större samsättnings effekter än andra programinsatser. Enligt styrelsen bör satsningar på arbetsmarknadspolitiska program så långt som möjligt bygga på kunskap och erfarenheter, och det ska vara möjligt att i efterhand utvärdera resultatet av satsningarna. Styrelsen anser att uppföljningen och återrapporteringen behöver utvecklas.

Regeringens kommentarer till Riksrevisionens granskningar

Med anledning av Riksrevisionens slutsats att *jobb- och utvecklingsgarantin* inte är anpassad för stora volymer och att lågkonjunkturen kan påverka garantins effektivitet negativt framhåller regeringen att man överlåtit åt Arbetsförmedlingen att bedöma hur många deltagare varje handläggare kan hantera och samtidigt uppnå syftet med garantin. Regeringen avser inte att ändra på detta.

För att motverka inläsningseffekter i den tredje fasen av garantin rekommenderar Riksrevisionen regeringen att förtydliga hur mycket tid som ska ägnas åt arbetssökande i denna fas. Regeringen hänvisar i denna del till att man gjort ett förtydligande i *förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin*. Regeringen avser inte att vidta ytterligare åtgärder.

Med anledning av Riksrevisionens rekommendation att klargöra de kompletterande aktörernas roll inom garantin framhåller regeringen att dessa ska vara en självklar del av verksamheten. Alltför specificerade riktlinjer för deras verksamhet skulle enligt regeringen motverka nytänkande och mångfald. Regeringen avser därför inte att vidta några åtgärder med anledning av rekommendationen.

Som kommentar till att regeringen inte skulle ha prioriterat en utvärdering av jobb- och utvecklingsgarantin vid dess införande 2007 framförs att prioriteringen då var att erbjuda ett bra stöd och insatser till alla långtidsarbetslösa, vilket i någon mening försvårar en utvärdering eftersom utvärderingar kräver adekvata kontrollgrupper. Regeringen följer dock kontinuerligt upp garantin, bl.a. genom ett uppdrag till Arbetsförmedlingen, och betraktar därmed rekommendationen som beaktad.

I fråga om granskningen *Arbetspraktik* pekar regeringen på att Riksrevisionen gjort tolkningen att det huvudsakliga syftet med arbetspraktiken är att den ska leda till en tillsvidareanställning på heltid på den reguljära arbetsmarknaden. Regeringen anser att arbetspraktik kan ha olika syften beroende dels på konjunkturen, dels på den enskilde arbetssökandens behov. Av Riksrevisionens granskning framgår att arbetspraktiken ger upphov till positiva sysselsättningseffekter när även andra typer av anställningar beaktas, dvs. deltids- och timanställningar och skyddade anställningar. Enligt propositionen är det regeringens avsikt att vid framtida kraftiga satsningar än tydligare redovisa den evidens som ligger till grund för regeringens bedömning av effekterna. När det gäller Riksrevisionens synpunkter på hur Arbetsförmedlingen genomför sina uppdrag anger regeringen att man löpande följer hur Arbetsförmedlingen implementerar och genomför sina uppdrag. Regeringen konstaterar dessutom att Arbetsförmedlingen bedriver ett internt utvecklingsarbete som syftar till att utveckla och förbättra dokumentation i förmedlingsärendena.

Motionerna

Översyn m.m.

I motion A222 av *Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S)* framhålls behovet av en översyn av de arbetsmarknadspolitiska programmen och åtgärderna (*yrkande 1*). *Jasenko Omanovic (S)* pekar i motion A296 på betydelsen av jämlikhet i arbetslivet och i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Företagare i arbetsmarknadspolitiska program

Per Lodenius och Solveig Zander (båda C) vill i motion A313 att man ska utreda möjligheten att införa ett prova-på-att-anställa-stöd för företagare. *Yvonne Andersson (KD)* anser i motion A318 att man ska införa *företags-coacher* för att uppmuntra arbetssökande att starta företag, vilket skulle öka småföretagandet.

Stöd till start av näringsverksamhet m.m.

I motion A328 vill *Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S)* öka nyföretagandet genom en flexiblare användning av *starta-eg-et-bidraget*, t.ex. i kommuner och regioner som drabbats av nedläggningar eller är

beroende av ett eller ett fåtal företag. *Lars Beckman (M)* anser i motion A207 att unga redan när de fyllt 18 år bör ges möjlighet till starta-eget-bidrag och till den rådgivning som finns för nya företagare. *Sten Bergheden (M)* vill i motion A244 att även personer med anställning ska kunna få stöd till start av näringsverksamhet helt eller delvis under en övergångstid för att starta ett företag. *Lars Isovaara (SD)* anser i motion A383 att perioden för hur länge man kan få stöd till start av näringsverksamhet bör förlängas från sex till nio månader för att på så sätt stimulera och uppmuntra företagsamhet och arbete. *Penilla Gunther (KD)* framför i motion A395 att det bör utredas om det särskilda stödet till start av näringsverksamhet kunde gälla flera grupper än i dag.

Arbetsmarknadsutbildningar

Jennie Nilsson m.fl. (S) betonar i motion Ub396 yrkande 3 behovet av att särskilt stärka yrkesutbildningens roll i arbetsmarknadspolitiken. Även *Berit Högman m.fl. (S)* understryker i motion A213 betydelsen av en aktiv och utbildningsinriktad arbetsmarknadspolitik. I motion A222 av *Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S)* framhålls behovet av att stärka utbildningens roll i arbetsmarknadspolitiken (yrkande 5). *Sven-Erik Österberg (S)* anser i motion A276 yrkande 3 att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen behöver byggas ut kraftigt så att fler får denna möjlighet. Dessa utbildningar bör också vända sig till tjänstemän och akademiker som inte finner jobb.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Miljöpartiet de gröna anser i motion A423 att regeringen snabbt måste vidta åtgärder för att säkerställa att kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas står i paritet med åtgärdens syfte. Denna tredje fas har endast praktiserats i cirka ett och ett halvt år. Partiet säger sig inse att det är omöjligt att göra en heltäckande och seriös bedömning av hur tredje fasen fungerar och om den fungerar som regeringen och riksdagsmajoriteten tänkt sig, men pekar samtidigt på att oroande rapporter har lämnats från enskilda bl.a. om förhållandena för dem som mer eller mindre tvingats in i tredje fasen. Regeringen måste därför snabbt vidta åtgärder för att säkerställa kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantin.

Olle Thorell (S) vill i motion A233 att man ska säkerställa att verksamheten i tredje fasen i jobb- och utvecklingsgarantin är av sådan karaktär att deltagarna inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla.

Instegsjobb

Sven-Olof Sällström och Erik Almqvist (båda SD) vill i motion A375 avskaffa instegsjobben med hänvisning till att de inte fått den effekt som regeringen eftersträvat och till att ingen icke-svensk medborgare boende i Sverige ska ha mer långtgående rättigheter än en svensk medborgare.

Paus i arbetslivet

Miljöpartiet de gröna betonar i motion A424 *yrkande 1* vikten av möjligheter till en *paus i arbetslivet*. Partiet vill att arbetstiden ska vara flexibel under livscykeln. Ibland är livssituationen sådan att man kan och vill arbeta mindre än normalarbetstiden medan man under andra perioder kan och vill arbeta mer. Partiet vill lyfta upp frågan till en nivå av helhet och långsiktig hållbarhet. Friårsreformen som infördes 2006 sågs som en kombinerad frihetsform och arbetsmarknadsreform. Friåret togs bort 2007. Miljöpartiet anser att det behövs möjligheter till en paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår. Partiet vill därför att man utreder en permanent modell för ett system som ger möjlighet till en paus i arbetslivet, liknande det system som finns i Finland (*yrkande 2*).

Folkhögskolor i arbetsmarknadspolitiken

Thomas Strand och Louise Malmström (båda S) vill i motion A314 ge folkhögskolorna och studieförbunden möjligheter att bekämpa den växande arbetslösheten. Även *Gunilla Svantorp m.fl. (S)* framhåller betydelsen av *folkhögskolorna* och anser i motion A322 att de ska ses som en berättigad samarbetspartner i samband med att regeringen och riksdagen lägger fram arbetsmarknadspolitiska åtgärder med utbildningsinsatser.

Pendlingsstöd

Motion A327 av *Fredrik Olovsson (S)* tar upp frågan om möjligheten till *pendlingsstöd* för unga arbetslösa även vid kortare anställningar.

Utskottets ställningstagande

Allmänt

Utskottet vill inledningsvis understryka att utgångspunkten för och det gemensamma syftet med de arbetsmarknadspolitiska programmen är att de ska stärka den enskildes möjligheter att få eller behålla ett arbete. De arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna har dock olika innehåll och målgrupper, vilket innebär att den andel som går till arbete direkt efter den enskilda insatsen varierar. Vissa insatser, framför allt förberedande sådana, följs ofta av ett annat program. Generellt kan sägas att de program som riktas till personer som står relativt nära arbetsmarknaden, t.ex. stöd till start av näringsverksamhet, i allmänhet uppvisar en högre andel i

arbete efter genomförd insats. Efter förberedande insatser, dvs. aktiviteter inom vägledning och platsförmedling och förberedande eller orienterande utbildning, är andelen i arbete ofta relativt låg jämfört med flera andra arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Förklaringen är att det ofta är insatser för personer som behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program.

Riksrevisionens styrelses redogörelser om jobb- och utvecklingsgarantin (2009/10:RRS17) och om programmet arbetspraktik (2009/10:RRS33)

Med anledning av de synpunkter som framförs i Riksrevisionens styrelses redogörelser kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen har lämnat välmotiverade kommentarer till de synpunkter och rekommendationer som Riksrevisionens styrelse framfört. Med anledning av den redogörelse som avser jobb- och utvecklingsgarantin och de kompletterande aktörerna vill utskottet framhålla betydelsen av att de kompletterande aktörerna inom jobb- och utvecklingsgarantin inte ges alltför specificerade riktlinjer för utförandet av arbetet. De kompletterande aktörerna är ett alternativ till Arbetsförmedlingen och måste ges utrymme att själva organisera och utforma sin verksamhet. Utskottet vill betona behovet av mångfald i det angelägna och svåra arbete som de kompletterande aktörerna har med att försöka få dem som befinner sig i utanförskap att få arbete. Utskottet vill i sammanhanget peka på en IFAU-rapport om jobb- och utvecklingsgarantin (2010:15) som kom i slutet av sommaren. I rapporten framkommer att deltagare som gick hos kompletterande aktörer gjorde mer än de som gick hos Arbetsförmedlingen. De förra mötte sin handledare oftare, sökte fler arbeten, hade fler aktiviteter och ansåg i högre grad att de blivit bättre på att söka arbete.

Utskottet drar slutsatsen av de kommentarer som regeringen gör i budgetpropositionen att synpunkterna från Riksrevisionen och dess styrelse har beaktats i regeringens fortsatta arbete. Därför föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens redogörelser 2009/10:RRS17 och 2009/10:RRS33 till handlingarna.

Anställningsstöd och översyn m.m.

I motion A222 (S) ställs krav på en omfattande översyn av arbetsmarknadspolitiken. Med tanke på betydelsen av att det görs analyser och utvärderingar av verksamheter ser utskottet ett stort värde i att bl.a. Arbetsförmedlingen, IFAU och Riksrevisionen granskar såväl enskilda program och insatser som arbetsmarknadspolitiken i stort. Regeringen fattar också löpande beslut om ändringar bl.a. när det uppmärksammas brister i regelverket eller i tillämpningen genom egna eller andras undersökningar. Några exempel på detta är när regeringen förtydligade rätten att ägna tid åt sökaktiviteter för personer som befinner sig i jobb- och utvecklingsgarantin och när åldersgränsen sänktes till 20 år för starta-eget-bidraget.

Anpassning av regelverken måste även ske kontinuerligt med hänsyn till förändringar i det rådande arbetsmarknadsläget. Sådana behov kan ibland uppstå mycket snabbt.

Deltagarstatistiken för program och insatser bryts regelmässigt ned i en rad avseenden, bl.a. ålder och kön. Skevheter i deltagandet, när det t.ex. gäller fördelningen mellan kvinnor och män, uppmärksammas och kan då åtgärdas i möjligaste mån.

Motionerna *A222 yrkande 1 (S)* och *A296 (S)* avstyrks.

Det är också mot denna bakgrund som man enligt utskottets mening ska se förslaget i propositionen om att regeringen ska ha föreskriftsrätten när det gäller anställningsstöd. Utskottet instämmer i behovet av, i synnerhet i akuta lägen, att kunna vidta nödvändiga åtgärder med så begränsad fördröjning som möjligt.

Utskottet föreslår därför att riksdagen godkänner att föreskrifter om anställningsstöd ska beslutas av regeringen och därmed bifaller *propositionens punkt 9*.

Företagare i arbetsmarknadspolitiska program

Utskottet kan inledningsvis konstatera att det under perioden 2006–2010 har gjorts stora framsteg i arbetet med att förenkla för företagen, vilket också OECD konstaterar i sin granskning av Sverige. Det har skett ett trendbrott där företagens administrativa kostnader minskat. Flera av de regler som företagen har pekat ut som dyra och krångliga har förenklats. Utskottet anser att regeringen är på god väg att förenkla företagets vardag. En hel del arbete återstår dock. Utskottet välkomnar därför att regeringen tar nya steg genom att under perioden 2011–2014 bredda, utveckla och fördjupa arbetet för att förenkla företagets vardag ytterligare. Utskottet har under hand fått uppgift om att ett nytt förenklingsprogram håller på att utarbetas i Regeringskansliet. I detta arbete tar man lärdom av de hittillsvarande erfarenheterna genom att bygga vidare på och utveckla det som fungerat bra och försöka utveckla eller avveckla det som fungerat mindre bra.

Utskottet konstaterar att förslagen som läggs fram i motionerna *A313 (C)* och *A318 (KD)* närmast är av näringspolitiskt slag och skulle vara en fortsättning på det stöd till start av näringsverksamhet som finns på arbetsmarknadspolitikens område. Det pågående förenklingsarbetet i Regeringskansliet bör avvaktas. Motionerna *A313 (C)* och *A318 (KD)* avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Stöd till start av näringsverksamhet m.m.

Antalet personer som anvisats programmet stöd till start av näringsverksamhet (starta-eget-bidrag) har ökat under 2010. Andelen som hade sysselsättning 90 dagar efter avslutad insats var under åren 2007–2009 ca 85 %. Starta-eget-bidraget har det bästa resultatet av alla arbetsmarknadspolitiska program.

Flexibiliteten i programmet har ökat genom att det sedan den 1 januari 2010 även är möjligt för personer inom jobbgarantin för ungdomar att få stöd till start av näringsverksamhet. Utskottet anser att stödet till start av näringsverksamhet alltså ska vara ett arbetsmarknadspolitiskt program som riktar sig till arbetslösa och i vissa fall personer som riskerar att bli arbetslösa. Det ska alltså inte ses som ett stöd under en övergångstid från anställd till företagare. Det är enligt utskottets mening bättre att generella insatser för att stimulera företagande görs inom näringspolitiken.

En statistisk analys gjord av Statskontoret (2010:6) visar att personer som har deltagit i programmet under en längre period än sex månader varken har bättre inkomst- eller sysselsättningsutfall än personer som har deltagit kortare tid än så. En förlängning av stödperioden skulle riskera att i stället leda till en undanträngning av befintliga företag och minska kostnadseffektiviteten i programmet.

Med anledning av motion A395 (KD) om att det *särskilda stödet vid start av näringsverksamhet* även borde kunna ges till andra grupper än arbetslösa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga vill utskottet betona att stödet ges för att förbättra möjligheter till sysselsättning för denna grupp. Stödet ska inte ses som en möjlighet till extra kapital till näringsverksamheten.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna A207 (M), A244 (M), A328 (S), A383 (SD) och A395 (KD).

Arbetsmarknadsutbildningar

Utskottet vill inleda med att lyfta fram utbildningspolitikens betydelse för arbetsmarknadsutvecklingen och betona vikten av ett väl fungerande reguljärt utbildningsväsen. Man kan konstatera att regeringen har gjort stora satsningar inom den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen och yrkeshögskolan. Enligt utskottets mening är det viktigt att yrkesutbildningen anpassas och inriktas på bristyrken och andra yrken där efterfrågan på utbildad arbetskraft kommer att vara stor.

Utskottet anser att arbetsmarknadsutbildningar ska vara korta, individanpassade och tydligt riktade mot efterfrågan på arbetsmarknaden. Utbildningarna ska huvudsakligen användas för personer inom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar och för grupper som bedöms befinna sig långt från arbetsmarknaden. Utskottet har fullt förtroende för att regeringen följer utvecklingen vad gäller deltagare, inriktning och omfattning och anpassning till arbetsmarknadens behov. Utskottet förutsätter att regeringen vid behov vidtar nödvändiga åtgärder.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna *Ub396 yrkande 3 (S)*, *A213 (S)*, *A222 yrkande 5 (S)* och *A276 yrkande 3 (S)*.

Jobb- och utvecklingsgarantin

Jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas tas upp i motionerna *A233 (S)* och *A423 (MP)*. Jobb- och utvecklingsgarantins syfte är att erbjuda personer som varit arbetslösa under en lång tid individuellt utformade insatser för att de så snabbt som möjligt ska få arbete. Programmet är uppdelat i tre faser. Om personen inte har fått ett arbete efter 450 dagar med ersättning inträder den tredje fasen. I denna fas ska den arbetslöse få sysselsättning hos en anordnare förmedlad av Arbetsförmedlingen. Sysselsättning i fas tre kan bestå av arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda eller som ordinarie personal inte hinner med och som höjer kvaliteten i verksamheten. På det sättet ska den arbetssökande få en möjlighet att skaffa sig erfarenheter, meriter och färsk referenser. Varje sysselsättningsperiod i fas tre får pågå i högst två år. Programmet infördes den 2 juli 2008 och regleras i *förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin*. Under våren 2009 påbörjade de första deltagarna den tredje fasen av garantin. Sedan dess har antalet deltagare i denna fas ökat kontinuerligt och uppgick i augusti 2010 till 21 000 personer. I den tredje fasen är anordnarna offentliga eller privata arbetsgivare, sociala företag eller ideella organisationer. Det finns ingen tidsgräns för hur länge en person kan delta i denna fas av garantin.

I en åiterrapportering till regeringen från Arbetsförmedlingen i augusti 2010 presenteras en undersökning av i vilken grad deltagarna ansåg att de aktiviteter som erbjudits inom jobb- och utvecklingsgarantin varit anpassade efter deras behov. Av de tillfrågade deltagarna uppgav 58 % att aktiviteterna varit mycket eller ganska bra anpassade efter deras behov medan 18 % uppgav att aktiviteterna varit ganska eller mycket dåligt anpassade efter deras behov.

Utskottet ser liksom regeringen positivt på att Arbetsförmedlingen har påbörjat ett utvecklingsarbete som avser jobb- och utvecklingsgarantin i syfte att förbättra kvaliteten i aktiviteterna inom programmet och att öka möjligheten att erbjuda fler personer arbetsplatsförlagda aktiviteter. Utskottet utgår från att regeringen vid behov vidtar nödvändiga åtgärder. Motionerna *A233 (S)* och *A423 (MP)* avstyrks.

Instejsjobb

Med anledning av invändningen i motion *A375 (SD)* mot instejsjobben kan utskottet konstatera att den svenska arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är inriktad på generella åtgärder som minskar utanförskapet för olika grupper i samhället. Utgångspunkten är att sådana åtgärder som riktar sig till invandrare som grupp endast ska förekomma under den första tiden i Sverige. Instejsjobb är en särskild subventionerad anställning som kan erbjudas till arbetslösa nyanlända invandrare inom 36 månader. Anställ-

ningen ska kombineras med utbildning i svenska språket. Regeringen har aviserat förändringar av regelsystemet som ska underlätta för nyanlända att få anställning eftersom denna grupp har svårigheter att få arbete. Utskottet vill dock understryka att subventionen, som är uppbyggd enligt samma princip som det särskilda anställningsstödet, inte är mer förmånlig för instegsjobben än för det särskilda anställningsstödet för långtidsarbetslösa. Utskottet gör bedömningen att instegsjobben kan leda till att fler personer med mycket svag förankring på arbetsmarknaden får ett jobb.

Motion A375 (SD) avstyrks.

Paus i arbetslivet

I Miljöpartiet de grönas motion A424 yrkandena 1 och 2 föreslås en permanent modell för ett system som ger möjlighet till en paus i arbetslivet, exempelvis genom ett friår. Utskottet finner det anmärkningsvärt att Miljöpartiet de gröna anser det vara en god sysselsättningspolitik att betala människor för att vara helt utan sysselsättning, i synnerhet i ett arbetsmarknadsläge med alltför hög arbetslöshet. Utskottet vill också påminna om att IFAU:s utvärdering av friårets arbetsmarknadseffekter (IFAU 2005:10) visade att de som varit friårslediga inte arbetade i större omfattning efter friåret, att de i genomsnitt fick 3 % lägre månadslön och att de inte minskade sin sjukfrånvaro men att de däremot gick tidigare i pension. Arbetsmarknadseffekterna för deltagarna verkar alltså snarast ha varit negativa. Ett återinfört friårssystem skulle enligt utskottets mening vara ett kraftigt avsteg från arbetslinjen. Utskottet noterar i sammanhanget att det var i bred samstämmighet som friåret avskaffades hösten 2006 (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:AU1). Motion A424 yrkandena 1 och 2 (MP) bör avslås av riksdagen.

Folkhögskolor i arbetsmarknadspolitiken

Med anledning av motionerna A314 (S) och A322 (S) om att involvera folkhögskolorna i arbetsmarknadspolitiken vill utskottet understryka att regeringen allmänt sett gör stora satsningar inom det reguljära utbildningssystemet. Dessutom vill utskottet peka på den satsning på motivationskurser för unga som förlagts på folkhögskolor och inleddes under 2010 och som nu förlängs med ett år. Målgruppen för denna insats vidgas så att samtliga arbetslösa ungdomar under 25 år som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskola kan ta del av den. Utskottet ser positivt på att finna den bästa lösningen i varje enskild insats och utgår från att folkhögskolorna är mycket väl lämpade i detta sammanhang.

Motionerna A314 (S) och A322 (S) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Pendlingsstöd

I *förordningen (1999:594) om flyttningsbidrag* finns bestämmelser om stöd till flyttning som sker av arbetsmarknadspolitiska skäl (flyttningsbidrag) och om bidrag som lämnas i form av respensing och *pendlingsstöd*. Huvudregeln enligt 2 § är att flyttningsbidrag får lämnas till den som har fyllt 25 år och i övrigt uppfyller de krav som finns i förordningen. Undantagsvis kan viss respensing lämnas till den som har fyllt 20 år. Motion A327 (S) tar sikte på pendlingsstödet, vars syfte är att underlätta geografisk rörlighet på arbetsmarknaden genom att ekonomiskt stödja den som inte kan få arbete på eller i närheten av hemorten och som har fått arbete på annan ort och måste pendla till orten där arbetsplatsen är belägen. Stöd till veckopendling och dagpendling kan lämnas för kostnader för resor utanför normalt pendlingsområde.

Reglerna för flyttningsbidrag har nyligen setts över. Bakgrunden till översynen var främst Europeiska kommissionens uppfattning att Sverige bryter mot EU-rättens krav på fri rörlighet när Arbetsförmedlingen lämnar flyttningsbidrag endast för anställningar i Sverige. I betänkandet, *Flyttningsbidrag och unionsrätten* (SOU 2010:26), som överlämnades till regeringen i mars, föreslås bl.a. att flyttningsbidrag ska kunna lämnas även för arbete utomlands om det finns arbetsmarknadspolitiska motiv till förflyttningen. Man måste också vara inskriven hos Arbetsförmedlingen och ha anvisats ett s.k. lämpligt arbete inom eller utom Sverige.

Utredningens betänkande bereds för närvarande. Utskottet anser att regeringens beredning bör avvaktas.

Motion A327 (S) avstyrks.

Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2011

7 396 479

Anslaget avser huvudsakligen kostnader för jobb- och utvecklingsgarantin, jobbgarantin för ungdomar, arbetsmarknadsutbildning, anställningsstöd inklusive bidrag till instegsjobb, förberedande utbildning och övriga kringkostnader vid arbetsmarknadspolitiska program. Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Anslaget minskar med drygt 700 miljoner kronor jämfört med budgetpropositionen för 2010 inklusive tilläggsbudgetar, se *tabell 4.12 Anslagsutveckling* i budgetpropositionen. Antalet deltagare i program sjunker i takt med konjunkturförbättringen, och kostnaden per deltagare i garantierna

beräknas bli lägre. Under 2011 beräknas 167 000 personer delta i arbetsmarknadspolitiska program, varav ca 7 000 platser avser deltagare med rehabiliteringspenning finansierade från utgiftsområde 10.

Regeringen förstärker under 2011 bl.a. genom 6 000 fler årsplatser i arbetspraktik och genom förbättrade villkor för det särskilda anställningsstödet och för instegsjobben.

Regeringen föreslår att ett ramanslag på ca 7 396 miljoner kronor anvisas för 2011 (*prop. punkt 10 i denna del*). Av medlen får högst 350 miljoner kronor användas för jobbcoacher i Arbetsförmedlingens egen regi.

Motionerna

Tusental kronor

Regeringens förslag	S, MP, V	SD
7 396 479	+630 000	-1 000 000

I flerpartimotion A367 av *Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V)* avsätts 630 miljoner kronor mer på anslaget än i regeringens förslag med syftet att återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken (*yrkande 1 i denna del*) och skapa 100 000 fler jobb, praktik- och utbildningsplatser (*yrkande 2*). Partierna vill införa ett ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention ska kunna ges till den som ger en ung person en praktik- eller traineeplats. Gröna jobb var enligt motionen ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som man nu vill pröva igen. För år 2011 avsätts 150 miljoner kronor, vilket beräknas räcka till ca 500 platser. Med hänvisning till att hälften av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har avskaffats bör en utbyggnad ske så att det finns 5 000 platser i slutet av 2011. Av dessa ska 2 500 avse unga mellan 18 och 24 år. Det ska också vara möjligt för arbetslösa ungdomar att ta del av högkvalitativa och längre arbetsmarknadsutbildningar. Regeln om högst tre månaders praktik eller utbildning bör utökas till maximalt nio månader. I motionen föreslås även ett stöd som riktas till dem som har anställning, men vill ta steget att vidareutbilda sig eller starta ett företag. Möjligheten erbjuds endast om en arbetslös person samtidigt går in och vikarierar under tjänstledigheten. Förslaget omfattar ca 1 200 helårsplatser under 2011. Partierna avvisar regeringens förslag om coacher och arbetspraktik.

Sverigedemokraterna minskar i motion A390 i *denna del* anslaget med 1 miljard kronor. Partiet säger nej till regeringens s.k. jobbcoacher och instegsjobben. Man vill slopa arbetsgivaravgiften för lärlingsanställningar och stimulera småföretagarna, bl.a. genom ett förlängt starta-eget-bidrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens uppfattning att det är rimligt att de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar i omfattning när arbetsmarknadsläget nu förbättras. En ganska samstämmig bild hos regeringen och de myndigheter som gör konjunkturprognoser är dock att arbetslösheten under 2011 fortfarande kommer att vara hög. Parallellt med den allmänt sett positiva utvecklingen på arbetsmarknaden är det fortfarande många personer med långa arbetslöshetstider och i utanförskap, vilket är allvarligt. När det gäller arbetslösa ungdomar är det viktigt att de kan erbjudas stöd för att få en mer varaktig förankring på arbetsmarknaden.

Utskottet ser det också motiverat att även i fortsättningen satsa en del av resurserna på korttidsarbetslösa för att de så snabbt som möjligt ska kunna återgå till ett arbete.

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag till nya och fortsatta satsningar på området och anser den föreslagna anslagsnivån väl avvägd. Med hänvisning till det som anförts ovan ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till anslag (*prop. punkt 10 i denna del*), vilket innebär att motionerna *A367 yrkandena 1 i denna del och 2 (S, MP, V)* och *A390 i denna del (SD)* inte kan godtas.

En sammanställning av utskottets förslag till medelsanvisning på anslag finns sist i betänkandet.

Arbetsmarknaden för funktionshindrade

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet budgetförslag som gäller lönebidrag och Samhall och motioner om insatser för att underlätta för funktionshindrade att ta sig in på arbetsmarknaden, frågor om lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande, åldersgränsen för lönebidrag och sociala företag. Motionerna avstyrks.

Jämför reservationerna 13 (S, MP, V) och 14 (MP).

Allmänna frågor om funktionshindrades arbetsmarknad

Bakgrund

Enligt beräkningar från Statistiska centralbyrån (SCB) har ungefär 900 000 personer i åldern 16–64 år någon form av funktionsnedsättning. Enligt SCB gör drygt en halv miljon av dessa bedömningen att funktionsnedsättningen medför att deras arbetsförmåga är nedsatt.

I slutet av 2009 hade drygt 150 000 av samtliga inskrivna hos Arbetsförmedlingen en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I genomsnitt under 2009 hade ca 82 000 personer med funktionsnedsättning

som medför nedsatt arbetsförmåga en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA), skyddat arbete hos Samhall AB eller en utvecklings- eller trygghetsanställning.

Regeringen

Regeringens huvudstrategi för personer med funktionsnedsättning är att stödja inträdet på den ordinarie arbetsmarknaden. För att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på arbetsmarknaden på jämlika villkor krävs att samhället är tillgängligt, att ingen diskriminering förekommer och att de personer som behöver stöd av olika slag får tillgång till det.

Stödformerna är en viktig del i arbetet med att prioritera dem som står långt från arbetsmarknaden och fyller en avgörande funktion för många arbetssökande med funktionsnedsättning. Syftet med dessa insatser är att minska arbetslösheten, öka den produktiva sysselsättningen och möjliggöra övergångar till arbete utan stöd.

Regeringen har vidtagit flera åtgärder under den föregående valperioden för att få ut fler personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden. Bland annat har införandet av nystartsjobb bidragit till att etablera målgruppen på arbetsmarknaden. Av samtliga som hade ett nystartsjobb under 2009 hade drygt 23 % eller 4 500 personer per månad en funktionsnedsättning.

De särskilda insatserna som Arbetsförmedlingen erbjuder personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har förstärkts. Regeringen har successivt ökat resurserna för lönebidrag och anställningar vid Samhall AB med sammanlagt 2 396 miljoner kronor för åren 2007–2010, vilket utgör en nivåhöjning av resurserna med 947 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Därutöver har regeringen satsat ytterligare på lönebidrag och på trygghets- och utvecklingsanställningar med anledning av de förstärkta insatserna till personer vars dagar i sjukförsäkringen har tagit slut. Sammantaget uppgår nivåhöjningen av anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. 2010–2012 till 1 528 miljoner kronor.

Antalet deltagare i de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har dock minskat med 3 600 personer jämfört med 2008. Förändringen var särskilt stor för lönebidragsanställningarna, som minskade med ca 6 500 personer, medan antalet deltagare i trygghetsanställningar ökade med 3 900 personer jämfört med 2008. Minskningen av antalet personer med lönebidrag kan förklaras av att nystartsjobb ersatt anställningar med lönebidrag. Ett förbättrat konjunkturläge under första halvåret 2010 har medfört att antalet anställda med lönebidrag nu ökar.

Motionerna

Betty Malmberg (M) anser i motion A246 att regeringen bör utarbeta en policy och uppföljningsbara mål för hur människor med nedsatt funktionsförmåga ska beredas plats på arbetsmarknaden. I motion So287 yrkande 1 vill *Christer Winbäck (FP)* att regeringen verkar för att personer med funktionsnedsättning får en personlig coach med uppgift att stödja och offensivt arbeta med individens profil och arbetsökning. *Maria Lundqvist-Brömster (FP)* menar i motion A231 att man bör uppmärksamma personer med funktionsnedsättning i arbetsmarknadspolitiken, bl.a. genom inrättande av praktik- och traineeprogram och reformerade lönebidrag. I motion A400 av *Désirée Pethrus Engström och Anders Sellström (båda KD)* betonas olika insatser för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden, bl.a. genom en jobbpeng till den arbetssökande för att kunna välja arbetsförmedling, betygssättning av arbetsförmedlingar och återkommande prövning av arbetsförmågan för personer i daglig verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av att fler personer med funktionsnedsättning ska kunna få ett arbete. Det är därför angeläget att ta till vara den möjlighet som den kommande konjunkturuppgången ger personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att komma ut i arbete. Utskottet ser därför med tillförsikt på att Arbetsförmedlingen har antagit en handlingsplan för arbetet med denna personkategori i syfte att förstärka den positiva utvecklingen. Myndigheten genomför också projekt för att skapa fler ingångar till arbetsmarknaden för arbetssökande med funktionsnedsättning. Utskottet noterar även att regeringen avser att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att genomföra en informationskampanj för att uppmärksamma arbetsgivare om vilka insatser som i dag finns för anställning av personer med funktionsnedsättning. Vidare anger regeringen i budgetpropositionen att den utvärderar förutsättningarna för Arbetsförmedlingen att mer effektivt och kraftfullt fortsätta matchningsarbetet i fråga om denna målgrupp. I detta sammanhang vill utskottet uppmärksamma att stödet i form av personliga jobbcoacher till personer som nyligen blivit arbetslösa även gäller för funktionshindrade. Utskottet vill framhålla att diskrimineringslagens förbud mot direkt och indirekt diskriminering gäller för funktionshindrade som gör en förfrågan om eller söker ett arbete. Diskrimineringsförbudet gäller även om arbetsgivaren genom skäliga stöd- och anpassningsåtgärder kan göra så att en person med funktionshinder kommer i en jämförbar situation med personer utan funktionshinder.

Utskottet välkomnar regeringens viljeinriktningsdokument från juni 2010, *Arbete för alla – Insatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning*, med olika förslag som kan stärka möjligheten för personer med funktionsnedsättning som medför ned-

satt arbetsförmåga att finna, få och behålla ett arbete. Regeringen har som målsättning att i enlighet med viljeinriktningsdokumentet genomföra en översyn av de åtgärder och insatser som i dag finns för dessa personer. Regeringen har ambitionen att i översynen speciellt låta analysera hur insatserna kan bidra till att öka möjligheten för unga personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få tillträde till arbetsmarknaden och hur stöden används för de olika målgrupper de är avsedda för. Det föreslås även att processen för att fastställa arbetsförmågan hos denna personkategori blir genomlyst. Syftet är att få underlag för att säkerställa att insatserna når rätt individer.

Utskottet anser mot bakgrund av det som sagts ovan att det inte finns något behov av ett tillkännagivande med anledning av motionerna *So287 yrkande 1 (FP)*, *A231 (FP)*, *A246 (M)* och *A400 (KD)*. Motionerna avstyrks.

Lönebidrag

Bakgrund

Lönebidrag innebär ekonomiskt stöd till arbetsgivare för lönekostnaden för personer som har funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga och som anvisats anställning hos arbetsgivaren.

Lönebidrag får enligt *förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga* lämnas om en person med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga bedöms inte kunna få eller behålla ett arbete om inte stödet lämnas. Bidraget får lämnas:

- vid nyanställning
- när en anställd återgår till arbetet efter att ha haft hel tidsbegränsad sjukersättning eller hel aktivitetsersättning, eller
- när en arbetstagare som tidigare haft en anställning med lönebidrag får sin arbetsförmåga försämrad inom tre år från det att lönebidrag senast lämnades och det finns behov av att lönebidrag på nytt lämnas.

Lönebidrag får även lämnas för en arbetstagare som övergår från skyddat arbete hos en offentlig arbetsgivare (OSA) till en annan anställning hos arbetsgivaren.

Stöd till hjälpmedel på arbetsplatsen för någon som är anställd får enligt den ovan nämnda förordningen lämnas för behov som framkommer under de första tolv månaderna en person är anställd hos arbetsgivaren. För den som är anställd med lönebidrag, i OSA, i en trygghetsanställning eller i en utvecklingsanställning gäller dock att stödet kan lämnas så länge som lönebidraget lämnas eller anställningen varar.

Motionerna

Sten Bergheden (M) anser i motion A384 att regeringen bör se över möjligheten till lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande. Motionären anser att en person som är anställd och som på grund av funktionsnedsättning inte kan utföra sina gamla arbetsuppgifter i stället för att avsluta anställningen eller bli uppsagd bör kunna få lönebidrag. Också *Anders Åkesson och Anders Flanking (båda C)* har i motion A319 den uppfattningen att reglerna om lönebidrag även ska kunna tillämpas under ett pågående anställningsförhållande. Med dagens utformning av regelverket lär vägen tillbaka till arbetslivets gemenskap och delaktighet bli onödigt lång. *Karin Nilsson och Anders Åkesson (båda C)* vill i motion A320 ge lönebidragsanställda möjlighet att med bibehållna bidrag arbeta fram till 67 års ålder. Enligt motionärerna bör samhällets önskan att allt fler ska ge några år extra till arbetsmarknaden vara en målsättning som omfattar alla. *Désirée Pethrus Engström och Emma Henriksson (båda KD)* anser i motion A310 att möjligheten att höja åldersgränsen för lönebidrag och rätten till arbetstekniska hjälpmedel bör utredas. Det är enligt motionärerna viktigt att arbetslinjen även gäller personer med funktionsnedsättning.

I motion A306 föreslår *Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S)* en översyn av åldersgränsen på 65 år för lönebidrag och i motion A371 av *Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S)* begärs en översyn av taket för lönebidraget för en ökad följsamhet mot lönerna på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla vikten av att kunna få så många personer som möjligt med funktionsnedsättning att försörja sig genom eget arbete. Som framgått av avsnittet ovan om funktionshindrades arbetsmarknad har regeringen också vidtagit flera åtgärder under den föregående valperioden för att få in fler personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden.

När det gäller de motioner som föreslår att reglerna om lönebidrag även ska kunna tillämpas under ett pågående anställningsförhållande kan utskottet inledningsvis konstatera att utskottet behandlat frågan flera gånger tidigare. I bakgrunden finns ett tillkännagivande i frågan på förslag av arbetsmarknadsutskottet (bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83). Regeringen redovisade sitt ställningstagande med anledning av tillkännagivandet i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 77). Regeringen hänvisade till en analys av frågan om lönebidrag är en lämplig lösning när en arbetstagare i ett befintligt anställningsförhållande drabbas av ett funktionshinder där arbetsförmågan blir så nedsatt att arbetsgivaren överväger uppsägning. Regeringen konstaterade att det enligt förarbetena till *lagen (1982:80) om anställningsskydd* krävs att det måste vara fråga om en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan som är så väsentlig att arbetstagaren inte längre kan förväntas utföra arbete av någon betydelse för att en arbetsgivare över huvud taget ska kunna överväga uppsägning

av en arbetstagare på grund av sjukdom. Vidare konstaterade regeringen att Arbetsförmedlingen för att kunna bevilja ett lönebidrag i en sådan situation skulle tvingas att avgöra om arbetsgivarens tänkta skäl för uppsägning har saklig grund. En ytterligare komplikation i sammanhanget var frågan om vilken typ av arbetsuppgifter som arbetstagaren skulle kunna genomföra om lönebidrag kunde lämnas eftersom det saknas s.k. saklig grund för uppsägning om sådana arbetsuppgifter finns. Regeringens slutsats var att det inte finns situationer där det kan vara befogat att bevilja lönebidrag i en pågående anställning och föreslog därför ingen ändring i regelverket för lönebidrag. Med hänvisning till dessa uttalanden har utskottet i senare betänkanden avstyrkt motioner med förslag om lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande (bet. 2008/09:AU2 och 2009/10:AU2).

Som framgått ovan är målsättningen för regeringens viljeinriktningsdokument från juni 2010 *Arbete för alla – Insatser för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning* att se över de åtgärder och insatser som i dag finns för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det gäller bl.a. att flexibiliteten i relation till individuella behov ska öka. Utskottet är inte heller nu berett att ställa sig bakom förslagen om möjligheten till lönebidrag under ett pågående anställningsförhållande. Utskottet värdesätter de ambitioner som viljeinriktningsdokumentet ger uttryck för. Motionerna A319 (C), A371 (S) och A384 (M) avstyrks.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motioner om möjligheten till *lönebidragsanställning efter 65 år*, senast i förra årets budgetbetänkande (2009/10:AU2 s. 86). Även i denna fråga finns tillkännagivanden från riksdagen till regeringen (bet. 1999/2000:AU1, rskr 1999/2000:83 och bet. 2005/06:AU1, rskr. 2005/06:109). Det första tillkännagivandet hade koppling till den ändring i LAS som innebar att rätten att stanna kvar i anställningen höjdes till 67 år. Tillkännagivandena utgick från utskottets uppfattning att en anvisning för en person som fyllt 65 år i allmänhet inte är motiverad, men att det inte skulle kunna uteslutas att bedömningen i något fall blev den motsatta. Utskottet konstaterade också att någon ändring av gällande regler inte skulle behövas för det fallet. I budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 14 s. 19) redovisade regeringen sin bedömning med anledning av det senare tillkännagivandet. Regeringen ansåg att frågan om vem som ska ha rätt till ett arbetsmarknadspolitiskt program måste bedömas utifrån det övergripande målet att bryta utanförskapet för dem som står längst från arbetsmarknaden och att de arbetsmarknadspolitiska resurserna i första hand ska riktas till dessa arbetsökande. Regeringen tillade att de personer som det nu gällde normalt inte tillhör denna grupp. När frågan behandlades förra året instämde utskottet i regeringens uttalande. Utskottet står fortfarande fast vid detta ställningstagande. Utskottet anser inte heller att det finns skäl för att höja åldersgränsen för arbetstekniska hjälpmedel. Motionerna A306 (S), A310 (KD) och A320 (C) avstyrks.

Sociala företag

Motionerna

Miljöpartiet de gröna anser i motion N421 att det är viktigare än någonsin att politiken tar sig an uppdraget att underlätta för en utveckling av den sociala ekonomin då partiet ser den som en allt viktigare del av den totala samhällsekonomin. Det är alltmer uppenbart att ekonomin och verksamheterna inom den privata och den offentliga sektorn inte klarar uppdraget för det som är nödvändigt i ett solidariskt samhälle. Allt fler hamnar vid sidan om, vilket innebär att klyftorna och motsättningarna ökar. Miljöpartiet de gröna anser att stödet särskild näringshjälp bör omstruktureras (*yrkande 15*), att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som huvudsakligen ett stöd till sociala företag (*yrkande 16*), att en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag bör utredas (*yrkande 17*), att stödet förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag (*yrkande 18*), att stödet för arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare eller verksamhetsledare (*yrkande 19*) och att Arbetsförmedlingen i högre grad bör upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer (*yrkande 20*).

Christer Adelsbo m.fl. (S) anser i motion N386 *yrkande 1* att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

Elisabeth Svantesson (M) vill i motion A242 få till stånd en översyn för att utveckla anställningsformer och ersättningssystem för arbetsintegrerande sociala företag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att sociala företag kan spela en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken (senast i bet. 2009/10:AU2). Sociala företag kan vara av olika karaktär där arbetsinsatsen i hög grad anpassas till medarbetarnas förmåga och behov av stöd. Majoriteten av medarbetarna i arbetsintegrerande sociala företag är personer som t.ex. på grund av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, långtids-sjukskrivning eller långtidsarbetslöshet inte fått möjlighet att etablera sig på eller förlorat kontakten med arbetsmarknaden.

Utskottet anser att sociala företag kan underlätta inträdet i arbetslivet för de människor som bedöms ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. De kan även bidra till att integrera människor i samhälle och arbetsliv. Sociala företag kan även göra det möjligt för dem som står längst från arbetsmarknaden att bli entreprenörer och företagare. Utskottet anser dock att verksamheten bör utformas på ett sådant sätt att andra företag inte missgynnas.

Tillväxtverket, som är en myndighet för hållbar tillväxt, har i uppdrag att informera om och främja arbetsintegrerande socialt företagande. I april 2010 publicerades en ny handbok om samarbetet mellan myndigheter och arbetsintegrerande sociala företag. Den riktar sig i första hand till anställda på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och i kommuner som i sitt arbete kan använda sig av sociala företag som blivande arbetsgivare eller utförare av arbetsträning m.m. Syftet med handboken är att underlätta arbetsintegrerande sociala företag. Regeringen antog i april en *handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag* (N2010/1894/ENT). Handlingsplanen består av insatser för att stärka samverkan mellan olika aktörer inom närings-, social-, socialförsäkrings-, arbetsmarknads- och finansområdet. Det handlar bl.a. om att tydliggöra möjligheterna till ekonomiskt stöd, undersöka olika finansieringsmodeller och kartlägga hinder och möjligheter för sociala företag att delta i offentlig upphandling. Tillväxtverket fick i juni i uppdrag av regeringen att bl.a. utreda den nuvarande formen av anordnarstöd och lämna en översikt av vilka bidrag eller försörjningsformer som medarbetare i arbetsintegrerande sociala företag kan ha.

I detta sammanhang kan också nämnas att den offentliga utredning som i september fick i uppdrag att utvärdera upphandlingsregelverket m.m. (dir. 2010:86) även ska kartlägga och analysera erfarenheterna av att använda offentliga upphandlingar som medel för att verka för samhällspolitiska mål som avser miljöhänsyn, sociala och etiska hänsyn och ökad medverkan av små och medelstora företag i offentliga upphandlingar.

Utskottet välkomnar regeringens och myndigheternas omfattande arbete på detta område. Utskottet anser att beredningen av bl.a. finansieringsfrågan bör avvaktas. Motionerna *N386 yrkande 1 (S)*, *N421 yrkandena 15–20 (MP)* och *A242 (M)* avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Propositionen

Tusental kronor

Förslag till anslag 2011

16 089 355

Anslaget används i huvudsak för bidrag till anställningar med lönebidrag, bidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), utvecklingsanställning, trygghetsanställning och bidrag till Samhall AB. Ytterligare 760 miljoner kronor anvisas 2011 jämfört med 2010 med anledning av sjukförsäkringsreformen. Regeringen föreslår att anslaget sammantaget ökar med 874 miljoner kronor i förhållande till budgetpropositionen för 2010 inklusive tilläggsbudgetar. Detta innebär att ett ramanslag på 16 089 miljoner kronor anvisas för 2011 (*prop. punkt 10 i denna del*). Av dessa medel beräknas 4 405 miljoner kronor för bidrag till Samhall AB med syftet att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Motionerna

Tusental kronor

Regeringens förslag	S, MP, V
16 089 355	+680 000

I flerpartimotion A367 yrkande 1 i denna del av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) presenterar partierna sitt gemensamma budgetalternativ. Anslaget tillförs ytterligare 680 miljoner kronor för 2011. Detta görs för att erbjuda lönebidrag åt dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen. De tillförda medlen motsvarar 5 000 lönebidrag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens förslag till medelsanvisning är väl avvägt, bl.a. mot bakgrund av det nuvarande behovet av stödinsatser, och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. punkt 10 i denna del*), vilket innebär att förslaget i motion A367 yrkande 1 i denna del (S, MP, V) inte kan godtas.

En sammanställning av utskottets förslag till medelsanvisning på anslag finns sist i betänkandet.

Arbetsliv

Arbetslivspolitikens allmänna inriktning

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om bl.a. arbetslivsforskningen och arbetsmiljöarbetet.

Jämför reservationerna 15 (S, MP, V) och 16 (MP).

Propositionen

Målet för arbetslivspolitikerna är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Arbetslivspolitikerna ska bidra till att nå målen för den ekonomiska politiken och därmed även medverka till att skapa förutsättningar för en hög och uthållig tillväxt samt full sysselsättning.

Enligt regeringen kan en god arbetsmiljö främja flexibilitet, produktivitet och konkurrens.

Arbetslivspolitikerna har tre delområden: Arbetsmiljö, Arbetsrätt och Lönebildning. Arbetsmiljön ska förebygga ohälsa och olycksfall och motverka att människor utestängs från arbetet. Den ska ta hänsyn till människors olika förutsättningar och bidra till utvecklingen av både individer och verksamhet. Arbetsrätten ska skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgo-

doser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Målet för området Lönebildning är en lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

Motionerna

Miljöpartiet de gröna anser i motion A407 yrkande 2 att det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen på sikt bör återföras till den nivå som gällde innan Arbetslivsinstitutet avvecklades.

Hans Olsson och Phia Andersson (båda S) vill i motion A217 öka arbetsmiljöarbetet och anser att bl.a. att forskningen måste förstärkas och kontrollerna bli fler för att arbetsplatsolyckorna ska kunna minskas. Motionärerna anser att det behövs fler utbildade skyddsombud och en forskning som är samlad på ett ställe.

I motion A249 menar *Fredrik Olovsson (S)* att man bör samla de insatser som behövs på arbetsmiljöområdet i en strategi för en nollvision.

I motion A278 av *Eva-Lena Jansson m.fl. (S)* om behovet av en förbättrad satsning på arbetsmiljöarbetet anser motionärerna att insatser för att stärka skyddsombuden och deras roll i det förebyggande arbetet är av stor betydelse.

Karin Åström och Eva Sonidsson (båda S) pekar i motion A280 på behovet av en nationell handlingsplan för den goda och hälsosamma arbetsplatsen med fokus på arbetsplatsens organisering och ledarskap.

I motion A286 understryker *Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S)* att det finns ett behov av en samlad inriktning för att utveckla forskningen inom arbetslivet.

Thomas Strand (S) anser i motion A300 att det är viktigt med livsvänliga och hållbara jobb. Det behövs fler skyddsombud och större tillgång till företagshälsovård på arbetsplatserna.

I motion A350 av *Hillevi Larsson (S)* om dåliga arbetsmiljöer, arbetsrelaterad ohälsa och arbetsmiljöarbete anser motionären bl.a. att man måste utveckla arbetsmiljöarbetet och mer än tidigare satsa på det förebyggande arbetet.

Gunnar Sandberg m.fl. (S) anser i motion A369 att det är viktigt att arbetsmiljön skyddas av arbetsmiljöinspektörer och att arbetsgivarens arbetsmiljöansvar är tydligt.

I motion A417 av *Gunilla Svantorp m.fl. (S)* anser motionärerna att en del i en god arbetsmiljö är att personalen ska kunna påverka sitt arbete (yrkande 1), att det måste vara en prioriterad angelägenhet att utveckla mönsterarbetsplatser (yrkande 2) och att man måste förebygga arbetsplatsolyckor (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Förhållandena i arbetslivet påverkar människors hela livssituation. Därför är det viktigt att främja ett långsiktigt hållbart arbetsliv så att människor som kan arbeta ska få möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Det innebär att utanförskapet för dem som står utanför arbetsmarknaden och arbetslivet måste brytas och att fler måste kunna komma in i arbete, utvecklas och stanna kvar på arbetsmarknaden. Människor ska kunna vistas i en god arbetsmiljö med arbetsvillkor som möjliggör detta.

Sverige har klarat av den djupa lågkonjunkturen väl. Efterfrågan på arbetskraft bedöms nu åter öka. Många människor slogs ut permanent från arbetsmarknaden under den djupa lågkonjunkturen på 1990-talet. Det får inte upprepas. Framöver kommer den demografiska utvecklingen med en minskande andel av befolkningen i arbetsför ålder att ställa krav på att så många som möjligt kan delta i arbetslivet. Arbetsförhållanden och arbetsvillkor har en stor betydelse för att vi ska kunna möta denna utveckling på ett bra sätt, både på kort och på lång sikt.

I Arbetsförmedlingens rapport *Generationsväxlingen på arbetsmarknaden – i riket och i ett regionalt perspektiv* (Ura 2010:5) anges att det kommer att ske en extra stor pensionsavgång från arbetsmarknaden under åren 2010–2015, vilket leder till att tillväxten av antalet personer i arbetskraften hämmas. I en rapport från Sociala rådet *Vem arbetar efter 65 års ålder? En statistisk analys* (SOU 2010:85) presenteras resultat från analyser av hur vanligt det är att förvärsa arbeta efter 65 år. Bland annat anges att en person med lång utbildning som kommer ut i förvärvslivet relativt sent har incitament att inte sluta förvärsa arbeta tidigt. Inställningen till att fortsätta arbeta blir också mer positiv ju äldre man blir. Det framkommer att en bidragande orsak till att personer med lång utbildning stannar på arbetsmarknaden relativt länge är att de i regel får arbeten som inte är fysiskt krävande.

Utskottet anser att det finns ett behov framöver av att ge fler äldre möjlighet att förlänga sitt arbetsliv. En utgångspunkt måste enligt utskottets mening vara att främja ett långsiktigt och hållbart arbetsliv som gör det möjligt för så många som möjligt att träda in, utvecklas och stanna kvar på arbetsmarknaden. Utskottets mening är att även äldre ska ha möjlighet att delta i arbetslivet efter sina förmågor och förutsättningar. I sammanhanget noterar utskottet att regeringen avser att föra en dialog i Pensionsgruppen för att undersöka möjligheterna att höja åldern för rätten att stanna kvar i anställningen till 69 år.

Arbetsmiljöarbetet ska förebygga ohälsa och olycksfall. En viktig del i regeringens arbetsmiljöpolitik är att arbetsmiljön ska bli bättre genom att man åstadkommer säkrare jobb med minsta möjliga risk för att människor drabbas av arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar.

Utskottet kan konstatera att det har varit en bra utveckling inom arbetsmiljöområdet. Generella förändringar som kan konstateras är att både antalet arbetsolyckor som medfört fler än tre dagars sjukfrånvaro och anta-

let arbetssjukdomar stadigt fortsätter att minska. Enligt statistik från Eurostat är också frekvensen arbetsolyckor betydligt lägre i Sverige än inom EU15 (de 15 medlemsländer som ingick i EU när Kyotoprotokollet tecknades). Antalet dödsolyckor har fortsatt att minska under 2009 till en ny lägsta nivå. Sverige har, enligt statistik från Eurostat, förhållandevis få dödsolyckor i ett internationellt perspektiv. En annan tendens är att sjukfrånvaron i sin helhet fortsätter att minska.

Det finns dock fortfarande stora variationer mellan yrkesgrupper, mellan kön och mellan äldre och ungdomar. I en nyligen presenterad kunskapsöversikt av Arbetsmiljöverket, *Arbetsrelaterade dödsfall i Sverige – arbetsrelaterad dödlighet i cancer, hjärt-kärlsjukdomar och lungsjukdomar i Sverige* (Rapport 2010:3), framkommer uppgifter som bl.a. tyder på att åtminstone 800 dödsfall varje år i cancer, lungsjukdomar eller hjärtinfarkt i åldrarna 25–74 är arbetsrelaterade. Av rapporten framgår att det högsta antalet arbetsrelaterade dödsfall inträffar inom gruppen hjärt-kärlsjukdomar. Utskottet vill därför i likhet med regeringen betona vikten av att arbetsmiljöarbetet ska förebygga ohälsa och olycksfall. Utskottet vill även peka på att Arbetsmiljöverket i sin planering och prioritering av tillsynsverksamheten väljer ut de arbetsställen som bedöms ha de största arbetsmiljöriskerna. Vidare arbetar Arbetsmiljöverket aktivt med att öka den del av arbetsmiljöinspektörernas tid som används till inspektion, s.k. utetid, för att därigenom öka antalet besökta arbetsställen (se även följande avsnitt om Arbetsmiljöverket).

Det finns dock ett behov av att *förnya arbetsmiljöpolitiken* och ge den en mer offensiv och positiv innebörd. Det ska inte enbart handla om att förhindra en dålig arbetsmiljö, utan i högre grad än tidigare om att se arbetsmiljön som utvecklande för såväl individer som verksamhet och som en framgångsfaktor och ett konkurrensmedel. Regeringen inledde i början av den föregående mandatperioden ett arbete med syftet att förnya arbetsmiljöpolitiken, bl.a. genom att förstärka denna mer positiva inriktning. I promemorian *Arbetsmiljön och utanförskapet – en tankeram för den framtida arbetsmiljöpolitiken* (Ds 2008:16) behandlades principiella utgångspunkter och resonemang, vilka sedan utgjorde grunden för det fortsatta arbetet inom Regeringskansliet.

Utskottet instämmer med regeringen att arbetsmiljöpolitiken inte bara ska vara förebyggande utan även måste ges en mer offensiv och positiv innebörd. En viktig del som måste lyftas fram är att arbetsmiljön i högre grad än tidigare ska vara utvecklande för såväl individer som verksamhet och att en god arbetsmiljö ska ses som en framgångsfaktor och ett konkurrensmedel. Utskottet ser därför med tillförsikt på det arbete som regeringen inledde under den föregående mandatperioden med att förnya arbetsmiljöpolitiken. Skrivelsen *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015* (skr. 2009/10:248) överlämnades till riksdagen i september 2010. Handlingsplanen ska genom att lyfta fram viktiga områden utgöra en grund för arbetsmiljöarbetet under de närmaste fem

åren. De områden som ska ges särskild uppmärksamhet är *risker och möjligheter i arbetsmiljön, utanförskapet, konkurrens- och lönsamhet* och slutligen *medvetenhet och kunskap om arbetsmiljöfrågor*. Utskottet planerar att bereda skrivelsen senare under mandatperioden.

När det gäller frågan om att stärka *skyddsombuden* vill utskottet hänvisa till den information som lämnades i utskottets betänkande 2009/10:AU9 Arbetsmiljö. I betänkandet behandlades motionsförslag om utbildning och kompetensutveckling för de lokala och regionala skyddsombuden. Det framgick bl.a. att det utöver den traditionella fackliga skyddsombudsutbildningen har gjorts en särskild förstärkning av Arbetsmiljöverkets anslag för informations- och kunskapsspridande insatser fr.o.m. 2009 och att Arbetsmiljöverket tagit fram en webbaserad utbildning i systematiskt arbetsmiljöarbete. Vidare betonades att skyddsombuden har en viktig uppgift i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Utskottet finner inte heller nu någon anledning att föreslå ett tillkännagivande i frågan.

När det gäller de *regionala skyddsombuden* vill utskottet peka på att *Ekonomistyrningsverkets rapport 2009:27 Regionala skyddsombud – förslag till nya rutiner för administration och redovisning av det statliga stödet till regional skyddsombudsverksamhet* nu bereds av regeringen. Utskottet anser att beredningen bör avvaktas.

Utskottet vill understryka betydelsen av *arbetslivsforskningen*. Arbetslivsforskningen behövs för att man ska få kunskap om hur olika grupper av människor påverkas av strukturomvandlingar som uppstår på arbetsmarknaden och hur politiska reformer som genomförs påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. Utskottet anser att förslagen i den forskningsproposition som riksdagen fattade beslut om i januari 2009 (prop. 2008/09:50, ytr. 2008/09:AU4y, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) lägger en bra grund och ger goda förutsättningar för en fortsatt hög nivå på bl.a. den svenska arbetslivsforskningen. Utskottet vill poängtera att avvecklingen av Arbetslivsinstitutet bl.a. grundade sig på uppfattningen att forskning inom arbetslivsområdet bör bedömas av forskningsfinansiärer i konkurrens på sedvanligt sätt.

Utskottet instämmer i regeringens utgångspunkt att forskningen inom arbetsmiljöområdet även fortsättningsvis bör bedrivas vid olika universitet och högskolor och kan konstatera att regeringen avser att närmare utreda behovet av och förutsättningarna för en sammanhållande aktör för kunskapsförmedlingen inom området. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna A217 (S), A249 (S), A278 (S), A280 (S), A286 (S), A300 (S), A350 (S), A369 (S), A407 yrkande 2 (MP) och A417 yrkandena 1–3 (S).

Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetslivsdelen)

Utgiftsområde 14, området Arbetsliv består av sammanlagt fem anslag. Av nedanstående tabell framgår vid vilka anslag som det finns motioner behandlade (markerade med X). Övriga anslag och ett bemyndigande behandlas kortfattat i slutet av betänkandet.

Anslag inom utgiftsområde 14 (arbetslivsdelen)

Anslag	Motioner
2:1 Arbetsmiljöverket	X
2:2 Arbetsdomstolen	
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	
2:5 Medlingsinstitutet	

Arbetsmiljöverket**Utskottets förslag i korthet**

I detta avsnitt behandlar utskottet budgetförslag som gäller Arbetsmiljöverket. Även motioner om Arbetsmiljöverkets arbete och utbildning om arbetsmiljöfrågor tas upp.

Jämför reservation 17 (S, MP, V).

Bakgrund

Arbetsmiljöverket har ansvar för tillsynen av att reglerna i arbetsmiljölagen m.m. följs och meddelar med stöd av i första hand den lagen föreskrifter och allmänna råd. Verket ansvarar även för införlivandet av ett antal EU-direktiv och bedriver informationsverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Vid planering och prioritering av tillsynsverksamheten väljs de arbetsställen ut som bedöms ha de största arbetsmiljöriskerna. Därutöver avser en del insatser s.k. obligatorisk tillsyn, dvs. sådan som sker på grund av initiativ av skyddsombud, olycksfallsutredningar m.m.

*Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket***Propositionen***Tusental kronor*

Förslag till anslag 2011	591 037
--------------------------	---------

Anslaget används bl.a. för myndighetens förvaltningskostnader samt till vissa utgifter för företagshälsovård och bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. Sammantaget ökar anslaget med 16,4 miljoner kronor jämfört med 2010, se *tabell 5.12 Anslagsutveckling* i budgetpropositionen. Anslaget ökar med 2 miljoner kronor 2011 med anledning av den satsning på arbetsmiljöpolitiken som aviserades i budgetpropositionen för 2009 avseende information och kunskap, förstärkt information till utländska företag och arbetstagare och ökade krav på marknadskontroll och deltagande i standardiseringsarbetet. Vidare görs en satsning på 8 miljoner kronor per år under perioden 2010–2012 för att i ett pilotprojekt utveckla och prova

screening som metod i tillsynsverksamheten. Från anslaget överförs 100 000 kronor till anslag 1:3 Verksamhetsstöd för den statliga budgetprocessen på utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Anledningen är att avgiftsfinansieringen av verksamhetsstödet Hermes upphör och ersätts med anslagsfinansiering.

Anslaget föreslås uppgå till 591 037 000 kr (*prop. punkt 10 i denna del*).

Motionen

Tusental kronor

Regeringens förslag	S, MP, V
591 037	+40 000

I flerpartimotion A367 yrkande 1 i denna del av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) presenterar partierna sitt gemensamma budgetalternativ. Partierna föreslår att anslaget tillförs ytterligare 40 miljoner kronor 2011 för Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet. Detta görs för att nå målet om en bättre arbetsmiljö. En ambition är att tillföra anslaget 250 miljoner kronor under mandatperioden för att man ska kunna kartlägga hur arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen bäst kan samlas och hur den ska organiseras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, bl.a. med hänvisning till vad som anförts ovan i avsnittet om arbetslivspolitikens allmänna inriktning, att regeringens förslag till medelsanvisning är väl avvägt och ställer sig därför bakom förslaget (*prop. punkt 10 i denna del*), vilket innebär att förslaget i motion A367 yrkande 1 i denna del (S, MP, V) inte kan godtas.

En sammanställning av utskottets förslag till medelsanvisning på anslag finns sist i betänkandet.

Övriga frågor om Arbetsmiljöverket

Motionerna

Miljöpartiet de gröna anser i motion A407 att det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket måste höjas. Enligt partiet innebär minskade anslag till verket att de verksamheter som varit inriktade på att förebygga risker och som avsett förbättringar av arbetsmiljön har skalats bort (*yrkande 1*). Partiet vill även ge Arbetsmiljöverket uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar. Miljöpartiet

anser att utbildningssystemet är svagt, särskilt när det gäller yrkesinriktade utbildningar, i fråga om utbildning om arbetsmiljö och vikten av skyddsarbete (*yrkande 5*).

I motion A212 av *Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S)* betonar man vikten av Arbetsmiljöverkets arbete och konstaterar att inspektionsverksamheten på arbetsplatserna måste stärkas. *Gunilla Svantorp m.fl. (S)* anser i motion A417 *yrkande 4* att regeringens besparingar på Arbetsmiljöverket har fått negativa effekter på antalet genomförda inspektioner.

Utskottets ställningstagande

Som framgått ovan föreslår regeringen en ökning av anslag 2:1 Arbetsmiljöverket med 16,4 miljoner kronor jämfört med 2010 enligt den särskilda satsning på arbetsmiljön för 2009–2011 som aviserades i 2009 års budgetproposition. Syftet är bl.a. att förstärka Arbetsmiljöverkets informations- och kunskapsspridning om arbetsmiljöfrågor så att fler arbetsplatser, även de minsta, stimuleras till ett effektivt miljöarbete. I Arbetsmiljöverkets årsredovisning för 2009 konstateras att satsningen fick stor betydelse under året och att informationsprodukter utvecklades i syfte att öka intressenternas möjlighet att få ett konkret och användbart stöd. Vidare framgår att det kunde märkas en rejäl ökning av trafiken på webbplatsen under året.

Utskottet vill understryka vikten av lättillgänglig information för att komplettera tillsynsverksamheten på arbetsplatserna, så att fler arbetsplatser stimuleras till ett effektivt arbetsmiljöarbete och framför allt nås av den kunskap som finns hos verket. Utskottet ser även med tillfredsställelse på att Arbetsmiljöverket arbetar aktivt med att effektivisera tillsynsverksamheten för att nå sitt mål att öka den del av arbetsmiljöinspektörernas tid som används till inspektion, s.k. utetid, och på så sätt öka antalet arbetsställen som besökts. Verkets åtgärder för att nå detta mål är förenkling av administrativa rutiner och utökat tekniskt stöd. Utskottet konstaterar att antalet arbetsställen som besöks per inspektör ökade med 5 % under 2009.

Utskottet kan i sammanhanget konstatera att Arbetsmiljöverket i många fall inte anser sig kunna rätta till brister hos arbetsgivare vid misstanke om brott mot straffsanktionerade föreskrifter, då bevisningen är bristfällig. Verket är i dessa fall normalt förhindrat att använda förelägganden eller förbud för att rätta till bristerna. Utskottet vill därför uppmärksamma att regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att överväga och föreslå ändringar i bl.a. arbetsmiljölagstiftningen som syftar till en klarare och effektivare reglering för att genomdriva lagstiftningens krav, t.ex. användningen av vitesförelägganden, straffsanktioner eller administrativa avgifter (dir. 2010:20).

I regeringens skrivelse 2009/10:248 *En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015* behandlas frågor om arbetsmiljökunskap i utbildning på gymnasiet och inom universitetet och högskolor. Av

skrivelsen framgår att arbetsmiljökunskap har integrerats i examensmålen för gymnasieskolans yrkesförberedande program. När det gäller utbildningen inom universitet och högskolor har varje lärosäte själv frihet att utforma olika utbildningar. I examensbeskrivningar för utbildningar till civilingenjör, arkitekt, högskoleingenjör, sjöingenjör och sjökaptan finns skrivningar som berör arbetsmiljö på olika sätt. Utskottet vill även uppmärksamma att utbildningsutskottet tidigare har avstyrkt yrkanden om arbetsmiljökunskap, senast i betänkande 2009/10:UbU13, med hänvisning bl.a. till examensordningarna för civilingenjörer m.fl.

Utskottet avstyrker mot bakgrund av det ovan anförda motionerna A212 (S), A407 yrkandena 1 och 5 (MP) och A417 yrkande 4 (S).

Kompetenssparkonton

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner om möjligheten till kompetensutveckling genom kompetenssparkonton. Motionerna avstyrks.

Bakgrund

Frågan om kompetensutveckling genom kompetenssparkonton utreddes i början av 2000-talet. Frågan behandlades av riksdagen med anledning av riktlinjepropositionen *Ett system för individuell kompetensutveckling* (prop. 2001/02:175, bet. 2001/02:AU10). Systemet kom aldrig att genomföras då den dåvarande regeringen konstaterade att det trots betydande ansträngningar inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande som hade brett stöd av arbetsmarknadens parter. Utskottet behandlade frågan senast i förra årets budgetbetänkande (bet. 2009/10:AU2 s. 95 f.). Utskottet har uttalat bl.a. att erfarenheterna från tidigare försök tydligt har visat att ett statligt genomförande skulle innebära ett komplext regelverk. Utskottets inställning i frågan har varit att kompetensutveckling ter sig som en lämplig fråga för arbetsmarknadens parter att diskutera och komma överens om i kollektivavtal.

Motionerna

Hans Backman m.fl. (FP) anser i motion A234 att det är dags att föra upp frågan om kompetenskonton på nytt. I dag finns det ingen finansiering som fungerar för dem som under sitt arbetsliv har behov av att förnya sina kunskaper. Ett system med individuella kompetenskonton ska ge möjlighet för en enskild och för dennes arbetsgivare att bidra med medel till kontot för att bekosta bl.a. studier.

I motionerna A308 av *Désirée Pethrus Engström och Penilla Gunther* (båda KD) och A317 av *Yvonne Andersson* (KD) föreslås att regeringen utreder införandet av kompetenssparkonton.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att de anställdas utbildning och kompetens måste ses som en viktig konkurrensfaktor för näringslivet. Utskottet har tidigare uttalat att kompetensutveckling av de anställda är en förutsättning för både effektivitet och produktivitet i all näringsverksamhet och också av strategisk betydelse för både den enskilda individen och samhället. Kompetensutveckling leder även till en större rörlighet på arbetsmarknaden, vilket resulterar i att fler vågar byta arbetsgivare.

Det framgår av SCB:s personalutbildningsstatistik 2010 att under det första halvåret 2010 deltog knappt två miljoner personer i någon form av personalutbildning, dvs. utbildning som arbetsgivaren eller det egna företaget bekostar helt eller delvis. Detta motsvarar 44 % av de sysselsatta i åldrarna 16–64 år under juni 2010. Enligt statistiken räknas en person som flera kursdeltagare om han eller hon deltagit i mer än en kurs, varför det totala antalet kursdeltagare i personalutbildning beräknat på detta sätt uppgick till knappt tre miljoner under perioden. Detta ger ett genomsnitt på 1,5 kurser per deltagande person.

Europeiska socialfonden satsar drygt 88 miljoner kronor på 9 nationella projekt som ska bidra till bättre hälsa, ökat lärande och effektivare strategier för kompetensförsörjning i olika typer av organisationer och verksamheter. Målet är att skapa förutsättningar för långsiktig och hållbar nytta för såväl individer som arbetsplatser. Projekten finns över hela landet. Fem projekt vänder sig till sysselsatta inom offentlig sektor, tre till sysselsatta inom privat sektor och ett till sysselsatta inom ideell sektor.

Utskottet finner inte anledning att ändra sitt tidigare ställningstagande i denna fråga. Utskottets inställning är således att kompetensutveckling ter sig som en lämplig fråga för arbetsmarknadens parter att diskutera och komma överens om i kollektivavtal. Motionerna A234 (FP), A308 (KD) och A317 (KD) avstyrks.

Sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller utskottets förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Riksdagen bör även bifalla förslagen till bemyndiganden m.m. på utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttranden 1 (S, MP, V) och 2 (SD).

Utskottets ställningstagande

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (*prop. punkt 10*). Motionerna A367 yrkandena 1 och 2 (S, MP, V) och A390 (SD) avstyrks. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till bemyndiganden för anslagen 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m., 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013, 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering och 2:1 Arbetsmiljöverket (*prop. punkterna 4–8*).

En sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14 finns i bilaga 5. Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning, punkt 1 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 3, 2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 1 och 2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) yrkande 3 i denna del och

avslår motionerna

2010/11:N278 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 1, 2010/11:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S), 2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 2, 2010/11:A339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S) yrkandena 1 och 3 samt 2010/11:A355 av Louise Malmström m.fl. (S).

Ställningstagande

Sverige är på väg ut ur den ekonomiska kris som lamslagit såväl USA och länderna i Europa som vårt eget land. Konjunkturen håller på att vända, men fortfarande är arbetslösheten mycket hög. Vi saknar rejäla insatser för att få bukt med arbetslösheten – den svenska ungdomsarbetslösheten är en av de högsta inom EU och långtidsarbetslösheten biter sig fast.

Den höga arbetslösheten är ett slöseri med mänskliga resurser som riskerar att få långtgående konsekvenser. Att den borgerliga regeringen kraftigt försämrat möjligheten för arbetslösa att få stöd i form av en aktiv och kvalitativ arbetsmarknadspolitik är oansvarigt.

På en arbetsmarknad i snabb förändring tvingas allt fler uppleva perioder av arbetslöshet. Tidiga aktiva åtgärder för nytt arbete eller utbildning, dvs. omställning, måste komma till stånd när det blir aktuellt med varsel

och uppsägningar. Tiden mellan två jobb måste vara en tid av lärande och utveckling. En aktiv och kvalitativ arbetsmarknadspolitik måste kunna erbjuda en mångfald av utbildningsmöjligheter så att de som förlorat sina jobb så snabbt som möjligt kan komma tillbaka till arbetslivet och ta de jobb som växer fram efter lågkonjunkturen. Matchning och stöd för jobbsökande är bra och effektivt för många arbetssökande i en högkonjunktur, men i en lågkonjunktur måste större resurser läggas på andra typer av insatser som verkligen kan leda till jobb när konjunkturen vänder.

Sverige behöver fler jobb. Vi föreslår åtgärder för 100 000 fler jobb, praktikmöjligheter och utbildningsplatser. Det behövs investeringar i det som bygger Sverige starkt inför framtiden. Vi vill investera i nya företag, i ökad konkurrenskraft, i nya bostäder, i hållbar infrastruktur, i klimatomställning och välfärd. De unga måste ges chansen att bidra till Sveriges framtid.

Nu när de största ungdomskullarna sedan 1960-talet lämnar gymnasiet, samtidigt som fyrtiotalisterna går i pension, vill vi uppmanera företag och organisationer att tidigarelägga framtida anställningar genom ett brett generationsväxlingsprogram.

Vi vill som en del av en aktiv arbetsmarknadspolitik införa ett ungdomsavgift där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention kan ges för den som ger en ung person en praktik- eller traineeplats. Gröna jobb var ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som vi vill pröva igen. I programmet ska deltagarna jobba med natur- och kulturvård, t.ex. med att röja fram kulturminnen, rusta upp promenadstigar och sköta om tätortsnära skogar.

Hälften av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har avskaffats sedan regeringen tillträdde. I regeringens s.k. garantier får endast en liten andel utbildning eller praktik. Vi vill återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitik och anser att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen ska byggas ut. Vi vill också göra det möjligt för arbetslösa ungdomar att ta del av högkvalitativa och längre arbetsmarknadsutbildningar och föreslår därför att regeln om högst tre månaders praktik eller utbildning utökas till maximalt nio månader. Vi föreslår ett stöd som riktas till dem som har anställning, men som vill ta steget att vidareutbilda sig eller starta ett företag. Möjligheten erbjuds endast om en arbetslös samtidigt går in och vikarierar under tjänstledigheten. Vi vill också ge möjlighet för dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen att erbjudas ett lönebidrag. Med lönebidragsanställningar riktade mot kultursektorn och den ideella sektorn kan många som tidigare haft tillfällig förtidspension få en ny möjlighet att göra en viktig insats.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om den allmänna inriktningen på arbetsmarknadspolitik. Det innebär att motionerna A222 yrkande 3 (S), A276 yrkande 1 (S) och A367 yrkande 3 i denna del (S, MP, V) tillstyrks.

2. **Sverige och globaliseringen, punkt 2 (S, MP, V)**

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A202 av Monica Green (S),

2010/11:A215 av Phia Andersson (S) och

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motion

2010/11:A299 av Thomas Strand (S).

Ställningstagande

Som svensk arbetssökande kan man välja en arbetsgivare i Sverige eller inom EU. Det är fritt att arbeta och bo var man önskar. Utländska företag och utländsk arbetskraft är också ett naturligt inslag på vår svenska arbetsmarknad. Även företag och arbetskraft som kommer från länder utanför EU blir vanligare i Europa. I takt med denna utveckling kan man också se baksidan av globaliseringen. Det är inte alltid som det tillämpas rättvisa löner och arbetsvillkor.

Det är viktigt att slå fast att svenska villkor och avtal ska gälla på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen har ett ansvar att agera i detta avseende såväl nationellt som på EU-nivå. Det behövs dessutom ett omfattande internationellt arbete för att förbättra arbetsvillkoren för arbetstagare i världen. Vi i Sverige kan inte alltid kontrollera vilka löner arbetarna i andra länder får, men det gäller ändå att så långt möjligt ställa krav på anständiga arbetsvillkor.

Det behövs både information till konsumenterna och arbetstagarna och olika typer av incitament för att öka möjligheterna till rättvisa och bra arbetsvillkor. Arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer måste på olika sätt uppmuntras att fortsätta arbetet för bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö. Det behövs initiativ till omfattande och genomgripande arbete för rättvisa arbetsvillkor i Sverige och resten av världen.

Svårigheterna med gränsöverskridande arbetskraft måste synliggöras mer än i dag, och det är angeläget att frågan tas upp på EU-nivå.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om rättvisa arbetsvillkor för arbetstagare och om problemen för den gränsöverskridande arbetskraften. Det innebär att motionerna A202 (S), A215 (S) och A417 yrkande 5 (S) tillstyrks.

- 3. Insatser mot ungdomsarbetslösheten, punkt 4 (S, MP, V)**
av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A211 av Gunilla Svantorp m.fl. (S),

2010/11:A321 av Kerstin Haglö m.fl. (S),

2010/11:A339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S) yrkande 2,

2010/11:A366 av Pia Nilsson m.fl. (S) yrkande 1,

2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V) yrkande 3 i denna del och

2010/11:A392 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 1 och avslår motion

2010/11:A334 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S).

Ställningstagande

Ungdomsarbetslösheten i Sverige är en av Europas högsta. Det är alltså ingen överdrift att beskriva ungdomsarbetslösheten som alarmerande. Den höga ungdomsarbetslösheten är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang.

För unga handlar arbetslösheten framför allt om två saker, dels att det finns för få arbeten, dels att de arbeten som finns inte matchar de utbildningar och erfarenheter som unga har.

I den krissituation som vi befinner oss i just nu är det avgörande att kunna upprätthålla kompetens och se till att de unga som i dag är arbetslösa är redo för arbetsmarknaden när sysselsättningen ökar. Om man inte satsar på kompetenshöjning riskerar många en permanent utslagning. Ett kunskapslyft för unga skulle betyda mycket. Arbetsmarknadsåtgärderna måste innehålla såväl utbildning som praktik. Arbetsmarknadspolitiken för unga ska inriktas på att ge ungdomar den kompetens och erfarenhet som krävs för att få en anställning.

För att bryta mönstret med en hög ungdomsarbetslöshet behövs också långsiktiga satsningar på grund- och gymnasieskolan. Vi konstaterar att unga som går ut gymnasiet med godkända betyg har en betydligt lägre arbetslöshet än de som saknar en fullständig gymnasieexamen. Vår långsiktiga ambition är därför att alla ska ha en fullständig gymnasieexamen före 25 års ålder.

Nu när de största ungdomskullarna sedan 1960-talet lämnar gymnasiet, samtidigt som fyrtiotalisterna går i pension, vill vi uppmuntra företag och organisationer att tidigarelägga framtida anställningar genom ett brett generationsväxlingsprogram.

De unga drabbas särskilt hårt av att arbetsgivare i dag kan stapla visstidsanställningar på varandra i årtal. Ungas rätt till trygga anställningar måste stärkas. Även ekonomiska incitament, såsom socialavgifter, måste ses över i detta sammanhang.

Ungdomar är en grupp som redan i dag har betydligt lägre löner och mer otrugga arbetsvillkor än alla andra grupper. Att ha justa villkor är alltid lika viktigt oavsett vilken ålder man har. Ungdomsarbetslösheten ska inte lösas med sämre villkor på arbetsmarknaden utan med satsningar på utbildning, kunskap och kompetens. Vi anser att arbetsmarknadspolitiken behöver en ny helt ny färdriktning som innebär att stängda dörrar öppnas.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförs om ungdomsarbetslösheten. Det innebär att motionerna A211 (S), A321 (S), A339 yrkande 2 (S), A366 yrkande 1 (S), A367 yrkande 3 i denna del (S, MP, V) och A392 yrkande 1 (S) tillstyrks.

4. Jobbgarantin för ungdomar, punkt 5 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 2,

2010/11:A341 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S) och

2010/11:A392 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Dagens höga ungdomsarbetslöshet är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang. Varje insats för att minska ungdomsarbetslösheten är en långsiktig samhällsvinst.

Vi vill att ungdomar från sin första arbetslösa dag ska få hjälp och stöd från Arbetsförmedlingen. Därför vill vi ta bort det aktivitetsförbud som innebär att ungdomar tvingas vänta minst tre månader innan några initiativ tas från Arbetsförmedlingens sida för att t.ex. erbjuda praktik eller utbildning.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna att aktivitetsförbudet på tre månader ska avskaffas i jobbgarantin för ungdomar. Det innebär att motionerna A222 yrkande 2 (S), A341 (S) och A392 yrkande 2 (S) tillstyrks.

5. Arbetsförmedlingens ansvar för funktionshindrade m.fl., punkt 7 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:A226 av Helén Pettersson i Umeå och Isak From (båda S) och avslår motion

2010/11:A258 av Solveig Zander (C).

Ställningstagande

Sverige är på väg ut ur den ekonomiska kris som lamslagit vårt land. Konjunkturen håller på att vända, men fortfarande är arbetslösheten mycket hög. Det saknas rejäla insatser för att få bukt med arbetslösheten. Ungdomsarbetslösheten i Sverige är en av de högsta inom EU. Långtidsarbetslösheten biter sig fast.

Fler behövs i arbete för att vi ska kunna ha en god välfärd även i framtiden. De allra flesta människor kan och vill arbeta; däremot har människor olika förutsättningar för det. Möjligheten till arbete ska finnas för alla i arbetsför ålder. Fysiska och psykiska sjukdomar är funktionshinder så länge som arbetslivet inte anpassas efter människors olika förutsättningar. Med tekniska hjälpmedel, ekonomiskt stöd och anpassade krav och arbetstider kan de allra flesta bidra till sin egen och andras försörjning. Arbetslivet kan inte bara reserveras för dem som kan bidra till hundra procent. Ansvaret för att alla ska ha ett väl anpassat arbetsliv vilar på oss alla. Staten och kommunerna kan tillsammans med arbetsmarknadens parter göra betydligt mer än i dag. Främjandelagen kan vara ett viktigt verktyg för Arbetsförmedlingen för att bereda arbetshandikappade och äldre arbetstagarare sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts om betydelsen av att bereda arbetshandikappade och äldre arbetstagarare sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Det innebär att motion A226 (S) tillstyrks.

6. Ersättningsnivåer och avgifter i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A225 av Lennart Axelsson (S),

2010/11:A240 av Christer Engelhardt (S),

2010/11:A277 av Eva-Lena Jansson (S) yrkande 1,

2010/11:A283 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S) yrkande 1,

2010/11:A284 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S),

2010/11:A285 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S) yrkande 1,

2010/11:A381 av Åsa Lindestam m.fl. (S) och

2010/11:A393 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 4 och avslår motion

2010/11:A396 av Anders Sellström och Robert Halef (båda KD).

Ställningstagande

Regeringen har genomfört ett otal förändringar inom a-kassan. Bland annat har ersättningsnivån, finansieringen, medlemsvillkoret, arbetsvillkoret och regler för ränta och återkrav ändrats. Resultatet är att en halv miljon människor har trängts ut ur a-kassan. Var tredje löntagare står utan ett inkomstrelaterat skydd vid arbetslöshet. Endast var fjärde ung arbetslös har rätt till ersättning, och bara lite mer än var tionde heltidsarbetande får 80 % procent av sin tidigare inkomst i ersättning.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet, stödja strukturomvandling, stimulera efterfrågan när arbetslösheten stiger och motverka lönedepressning. Den ska vara tydlig, frivillig och solidariskt finansierad.

Vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Avgiften ska reduceras kraftigt och vara lika för alla. Alltför få anställda har i dag en rimlig inkomsttrygghet vid arbetslöshet. Vi vill höja ersättningsnivån och taket så att alla som tjänar upp till ca 25 000 kr i månaden 2012 får ut 80 % av sin lön i a-kassa. På sikt är vårt mål att minst 80 % ska få 80 % av sin lön i arbetslöshetsersättning. I ett första steg höjer vi taket till 930 kr per dag 2011 och därefter till 950 kr per dag 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kr per dag. Vi vill prioritera att sänka kostnaderna för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Med vår politik kommer kostnaden för medlemskap i en a-kassa att sänkas för alla genom en skattereduktion.

Det som nu har sagts om ersättningsnivåer och kostnaden för medlemskap i försäkringen bör ges regeringen till känna.

Med hänvisning till det som sagts ovan tillstyrks motionerna A225 (S), A240 (S), A277 yrkande 1 (S), A283 yrkande 1 (S), A284 (S), A285 yrkande 1 (S), A381 (S) och A393 yrkande 4 (S). Motion A396 (KD) avstyrks.

7. Översyn av arbetsmarknadspolitiken m.m., punkt 13 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 1 och 2010/11:A296 av Jasenko Omanovic (S) samt avslår motionerna 2010/11:A313 av Per Lodenius och Solveig Zander (båda C), 2010/11:A318 av Yvonne Andersson (KD) och 2010/11:A327 av Fredrik Olovsson (S).

Ställningstagande

En av arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att ”klara matchningen”, vilket bl.a. betyder att arbetslöshet ska motverkas och omställning underlättas. Arbetsmarknadspolitiken bygger på aktiva och resultatriktade åtgärder, men i kristider utsätts arbetsmarknadspolitiken för särskilt stora prövningar och påfrestningar.

Efter regeringsskiftet 2006 har en rad sedan tidigare oprövade insatser, som t.ex. jobb- och utvecklingsgarantin, coacher och nystartsjobb, kommit att bli helt dominerande inom arbetsmarknadspolitiken. Den s.k. garantin garanterar i verkligheten inte mycket och den kan i princip innefatta vad som helst. Effekten på arbetslösheten av olika reduceringar av arbetsgivaravgiften som regeringen introducerat är oklar.

Vi anser att det finns brister i styrning, hantering och uppföljning av jobb- och utvecklingsgarantin och att garantin inte är anpassad till stora deltagarvolymmer. Det bekräftas också av den granskningsrapport (RiR 2009:22) som Riksrevisionen publicerat och som ligger till grund för den redogörelse från Riksrevisionens styrelse (2009/10:RRS17) om jobb- och utvecklingsgarantin som behandlats i betänkandet. I granskningen framhölls även att det fanns brister i upphandlingen av kompletterande aktö-

rer. Riksrevisionen har dessutom i en utvärdering visat att det på kort sikt finns negativa effekter av kompletterande aktörer i termer av lägre övergångsfrekvens till sysselsättning för deltagare. Mot bl.a. denna bakgrund är det av största vikt att nu få till stånd en effektiv utvärdering av de arbetsmarknadspolitiska insatserna och programmen.

Det är viktigt att arbetslösa får del av arbetsmarknadspolitiska program och insatser på lika villkor. Det finns undersökningar som visar att kvinnor inte får samma möjligheter som män. Vi måste därför utveckla förutsättningarna för ett jämlikt deltagande i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

En översyn och utvärdering av de arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna framstår som nödvändig, bl.a. ur en könsaspekt, och en analys av effekterna måste göras.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna det som ovan sagts om behovet av en effektiv översyn av de arbetsmarknadspolitiska insatserna och programmen. Det innebär att motionerna A222 yrkande 1 (S) och A296 (S) tillstyrks.

8. Stöd till start av näringsverksamhet m.m., punkt 15 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:A383 av Lars Isovaara (SD) och avslår motionerna

2010/11:A207 av Lars Beckman (M),

2010/11:A244 av Sten Bergheden (M),

2010/11:A328 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S) och

2010/11:A395 av Penilla Gunther (KD).

Ställningstagande

Sverige har många företag men få företagare och ligger i sammanhanget i Europas lägsta division. Detta förhållande bidrar till att flexibiliteten på arbetsmarknaden hämmas, då många orter inte sällan är beroende av ett eller ett fåtal företag. Dessutom innebär det låga företagandet att för få nya, stora och sysselsättningskapande företag växer fram. Denna trend måste brytas. Samhället måste stimulera och uppmuntra företagsamhet och arbete.

Stöd till start av näringsverksamhet, även kallat starta-eget-bidraget, kan vara avgörande för att få en ny verksamhet att fungera under den, i ekonomiskt hänseende, kritiska startperioden.

Det nuvarande bidraget ges under högst sex månader. Mot bakgrund av det som sagts ovan finns det skäl att överväga en utökning av tidsperioden till nio månader. Detta bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motion A383 (SD) tillstyrks.

9. Arbetsmarknadsutbildningar m.m., punkt 16 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Ub396 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 3, 2010/11:A213 av Berit Högman m.fl. (S), 2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S) yrkande 5, 2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S) yrkande 3, 2010/11:A314 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S) och 2010/11:A322 av Gunilla Svantorp m.fl. (S).

Ställningstagande

På en arbetsmarknad i snabb omställning tvingas allt fler uppleva perioder av arbetslöshet. Tiden mellan två jobb måste vara en tid av lärande och utveckling. En aktiv och kvalitativ arbetsmarknadspolitik måste kunna erbjuda en mångfald av utbildningsmöjligheter så att den som förlorat jobbet så snabbt som möjligt ska kunna komma tillbaka till arbetslivet och få sådana jobb som växer fram efter lågkonjunkturen.

Vi anser att Sverige är i behov av ett nytt kunskapslyft. Den som blir arbetslös och behöver en insats i form av omställning måste ges utökade möjligheter att skaffa sig den kompetens som arbetsmarknaden kräver. Arbetsmarknadsinsatser ska alltid innebära en utveckling som leder till arbete. Yrkesutbildningens roll i arbetsmarknadsutbildningen behöver stärkas. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen måste byggas ut kraftigt så att fler får möjlighet att delta i denna verksamhet. Vi anser också att regeringen på ett mer kraftfullt sätt borde engagera både folkhögskolor och studieförbund i kampen mot arbetslösheten. Folkbildningens aktörer når långt och brett ut i det svenska samhället.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som sagts ovan om den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och om folkhögskolor och studieförbund. Det innebär att motionerna Ub396 yrkande 3 (S), A213 (S), A222 yrkande 5 (S), A276 yrkande 3 (S), A314 (S) och A322 (S) tillstyrks.

10. **Jobb- och utvecklingsgarantin, punkt 17 (S, MP)**

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S) och Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A233 av Olle Thorell (S) och

2010/11:A423 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP).

Ställningstagande

I jobb- och utvecklingsgarantins fas tre ska en arbetssökande erbjudas sysselsättning hos en anordnare. Arbetsuppgifterna får anordnas av privata eller offentliga arbetsgivare, sociala företag eller ideella organisationer. Genom sysselsättningen ska den arbetssökande få en möjlighet att skaffa sig erfarenheter, meriter och färskare referenser. Sysselsättning i fas tre kan bestå av arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda eller som ordinarie personal inte hinner med och som höjer kvaliteten i verksamheten.

Det är än så länge för tidigt att dra några säkra slutsatser av garantins tredje fas och om den fungerar som regeringen och riksdagsmajoriteten tänkt sig. Alltför många indikationer har dock redan kommit om olika missförhållanden. Många deltagare berättar att de hamnat hos oseriösa anordnare där det alldeles uppenbart handlat om att utnyttja gratis arbetskraft för reguljära arbetsuppgifter. Det finns också många som vittnar om att den statliga ersättningen på 225 kr per person och dag för att täcka handledarkostnader i alltför låg grad används till handledning.

Vi anser att det behövs omedelbara åtgärder för att säkerställa att kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas är sådan att åtgärden fungerar som det var tänkt.

Mot bakgrund av det anförda föreslår vi att riksdagen ger regeringen till känna det som anförts ovan om tredje fasen i jobb- och utvecklingsgarantin. Det innebär att motionerna A233 (S) och A423 (MP) tillstyrks.

11. **Instejsjobb, punkt 18 (SD)**

av Sven-Olof Sällström (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:A375 av Sven-Olof Sällström och Erik Almqvist (båda SD).

Ställningstagande

Instegsjobben innebär att en arbetsgivare som anställer en nyanländ invandrare kan få 75 % av sin totala lönekostnad reducerad med skattemedel. Instegsjobben kan betraktas som en skattesubventionerad diskriminering av svenskar. Det gäller för både svenskar som är födda i Sverige och svenskar som har kommit till Sverige senare i livet.

All politik handlar om prioriteringar. Instegsjobben prioriterar nyanlända invandrare före andra grupper som har svårt att etablera sig på en alltmer kunskapsinriktad arbetsmarknad. Genom instegsjobben diskrimineras bl.a. ungdomar, långtidsarbetslösa, funktionshindrade och äldre som av olika anledningar har svårt att få ett arbete. Just de grupper som i dag har svårast att komma i egen försörjning, inte minst människor som tidigare invandrat och som på grund av trettio år av misslyckad invandrings- och integrationspolitik befinner sig i ett näst intill permanent utanförskap, missgynnas av instegsjobben.

En av de viktigaste principerna i ett demokratiskt samhälle är att alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter oavsett ursprung, kön, religion eller sexuell läggning. Det är Sverigedemokraternas bestämda uppfattning att ingen icke-svensk medborgare boende i Sverige ska ha mer långtgående rättigheter än en svensk medborgare.

Dessutom har det visat sig att instegsjobben inte fått den effekt som regeringen eftersträvat. Av det fåtal som sex månader efter avslutat program har en sysselsättning har många övergått i andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta ger skäl att misstänka att instegsjobben mest handlar om att förbättra regeringens statistik i fråga om invandrades etablering på arbetsmarknaden. Skattemedel bör inte användas för sådana tveksamma syften.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om instegsjobb. Det innebär att motion A375 (SD) tillstyrks.

12. Paus i arbetslivet, punkt 19 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:A424 av Annika Lillemets m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna anser att många lönearbetar mer än de önskar medan andra inte får tillträde till arbetsmarknaden. Det är också många som har svårt att få ihop det s.k. livspusslet och känner en otrolig stress över att inte hinna med.

Partiet anser att arbetstiden ska vara flexibel under livsrytmen. Ibland är livssituationen sådan att man kan och vill arbeta mindre än normalarbetstiden medan man under andra perioder kan och vill arbeta mer.

Miljöpartiet de gröna anser att det behöver finnas en möjlighet till paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår. Friår är ett klokt sätt att fördela tillgång på arbete och avsaknad av arbete mellan grupper av människor som har de största behoven av att arbeta mindre respektive arbeta mer. Det kan för den friårslidige förändra eller förbättra en karriär, det kan ge välbehövlig vila eller omorientering i tillvaron eller andra möjligheter, t.ex. att starta ett företag. Den som får ett friårsvikariat får en konkret och icke-konstruerad möjlighet att få in en fot på arbetsmarknaden.

I Finland har man valt att permanent ha en motsvarighet till friåret. Där har man gått från att ha varit kritisk till reformen till att nu se dess fördelar. Det gäller såväl fackföreningarna som arbetsgivarorganisationerna och allmänheten. Den debatt som fortfarande förs i Sverige – där friåret anses utmana arbetslinjen – har Finland lämnat bakom sig.

Jag hoppas att Sverige kan sansa debatten och sträva efter en bättre helhetsyn på människor och arbete. Den gröna människosynen i vårt parti är positiv. Vi ser människan som en aktiv och skapande varelse som vill och kan ta ansvar. Att ha ett system som gör det möjligt att i vissa lägen tillfälligt kunna lämna arbetsmarknaden, utan att man får barn, studerar eller prövar annat jobb, är en stor frihet som gynnar både individerna och samhället genom ökad kreativitet och idéer. Möjligheten finns naturligtvis redan för den som har en arbetsgivare som är generös med att ge tjänstledighet och som själv har kunnat lägga undan pengar. Det är dock få förunnat att ha den situationen.

Jag anser att regeringen bör tillsätta en utredning som tar fram ett förslag om en permanent modell för ett friårssystem, liknande den som finns i Finland.

Jag föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om en paus i arbetslivet. Det innebär att motion A424 yrkandena 1 och 2 (MP) tillstyrks.

13. Sociala företag, punkt 22 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2010/11:N386 av Christer Adelsbo m.fl. (S) yrkande 1 och avslår motion

2010/11:A242 av Elisabeth Svantesson (M).

Ställningstagande

Den kooperativa idén har sprungit ur ett gemensamt behov av att lösa och tillgodose ekonomiska problem. Det kooperativa företaget bygger på öppenhet, demokrati och aktivt deltagande från medlemmarna som tillsammans äger företaget. Både inflytande och ansvar fördelas lika mellan kooperativets medlemmar, och alla medlemmar har lika rösträtt. I dag finns kooperativa företag inom alla branscher. Omkring två tredjedelar av de drygt 200 sociala företagen i Sverige drivs i kooperativ form. Sociala företag kan dock vara organiserade på olika sätt, som kooperativ, stiftelse, samfällighet, ideell förening eller aktieföretag. De har det gemensamt att de skapar både privat och samhällsligt mervärde. Medlemsnytta och samhällsnytta är viktigare än vinstmaximering inom den sociala ekonomins företag. Ett socialt företag finns för att möta ett behov både hos dem som arbetar och hos dem som köper tjänsten eller produkten. Sociala företag är en plattform där individen kan växa och kanske gå vidare i livet till studier eller annat arbete. Att ha makt över sin egen arbetssituation och att arbeta till hundra procent av sin arbetsförmåga mår alla bra av.

Antalet sociala företag som drivs av människor som ställts utanför den reguljära arbetsmarknaden blir allt större. Dessa företag möter behoven av arbete, framför allt hos personer som har en historia med psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet. Även handikappförbunden arbetar aktivt med dessa företag som ett sätt att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få ett jobb. För många har det sociala företaget blivit en nytändning. Det sociala företagandet skulle kunna bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser och spela en större roll inom arbetsmarknadspolitiken.

Vi föreslår att riksdagen ger regeringen till känna vad som nu anförts om sociala företag. Det innebär att motion N386 yrkande 1 (S) tillstyrks.

14. Stöd till socialt företagande, punkt 23 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N421 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 15–20.

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna anser att det är viktigare än någonsin att politiken tar sig an uppdraget att underlätta utvecklingen av den sociala ekonomin. Vi ser denna som en allt viktigare del av den totala samhällsekonomin. Det blir helt enkelt alltmer uppenbart att ekonomin och verksamheterna inom privat och offentlig sektor inte klarar det som är nödvändigt i ett solidariskt samhälle. Allt fler hamnar vid sidan om, vilket innebär att klyftorna och motsättningarna ökar.

Socialt företagande är ett alternativ för att bl.a. integrera de mest utsatta grupperna i samhället och arbetslivet. Företagen är också viktiga aktörer för en fortsatt levande lands- och glesbygd där basserviceutbudet annars skulle försvinna. De skapar nya arbetstillfällen och ökar arbetskraftsutbudet. Deras affärsverksamhet är ett sätt att uppnå de sociala målen, och eventuella vinster återinvesteras i verksamheten.

Det finns i dag en rad stöd som är avsedda för dem som står långt från arbetsmarknaden. Problemet är att de är svåra att använda när det gäller socialt företagande. Många sådana företag vänder sig i första hand till kommunerna när de behöver stöd, i stället för att orientera sig mot den statliga arbetsmarknadspolitiken. Miljöpartiet de gröna anser att det också inom ramen för arbetsmarknadspolitiken måste läggas större fokus på att vidga arbetsmarknaden genom att fler sociala företag skapas och utvecklas.

Det behövs inte alltid mer pengar, men många program behöver omstruktureras. Exempelvis behöver stödet för särskild näringshjälp utvecklas och förenklas så att det kan användas i praktiken. Ett annat förslag är att utvecklingsanställning och trygghetsanställning tydliggörs som ett stöd till i huvudsak sociala företag. Jag hänvisar till Samhallutredningen, *Inte bara Samhall* (SOU 2003:56) och Lönebidragsutredningen, *ArbetsKraft* (SOU 2003:95). Jag anser att modellen med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget i utredningen *Från socialbidrag till arbete* (SOU 2007:2) bör utredas. Det skulle bara innebära en marginell kostnad men ha stor betydelse för t.ex. ett professionellt handleddarstöd. Förslaget har också stöd i Samhallutredningen.

Det behöver göras tydligare att stödet förberedande insatser är en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag liksom att stödet arbetsbiträde kan vara ett stöd till sociala företag att anställa handledare och verksamhetsledare. Därutöver föreslår Miljöpartiet de gröna att Arbetsförmedlingen i högre grad ska upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer i enlighet med förslaget i betänkandet *Från socialbidrag till arbete* (SOU 2007:2).

Det som nu har anförts bör ges regeringen till känna. Det innebär att motion N421 yrkandena 15–20 (MP) tillstyrks.

15. Arbetslivspolitikens allmänna inriktning, punkt 24 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2010/11:A217 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda S),

2010/11:A249 av Fredrik Olovsson (S),

2010/11:A278 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S),

2010/11:A280 av Karin Åström och Eva Sonidsson (båda S),

2010/11:A286 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S),

2010/11:A300 av Thomas Strand (S),

2010/11:A350 av Hillevi Larsson (S),

2010/11:A369 av Gunnar Sandberg m.fl. (S) och

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Regeringens minskning av resurserna till Arbetsmiljöverket och nedläggningen av Arbetslivsinstitutet har haft förödande konsekvenser för människors arbetsmiljö och riskerar arbetstagarnas liv och hälsa. Tyvärr försämras arbetsmiljön på våra arbetsplatser, särskilt för arbetare och lägre tjänstemän. Stressen och arbete på udda och obekväma tider ökar. Flera vetenskapliga folkhälsoundersökningar slår fast att stress på arbetsplatser förorsakar mer ohälsa än övriga sociala livsmönster. Det viktigaste som forskningen visar är att hälsa och ohälsa framför allt styrs av arbetsplatsens organisering och ledning. Den faktiska pensionsåldern bland LO-medlemmar är betydligt lägre än 65 år, vilket ofta hänger ihop med en ohälsosam arbetsmiljö, där den enskildes möjligheter att påverka arbetsplatsens organisation och arbetstider är starkt begränsade.

Ett annat hot mot goda arbetsförhållanden är den svarta arbetsmarknaden, där särskilt utländska arbetare utnyttjas skamlöst med orimligt långa arbetspass och dumpade löner. Usla arbetsmiljöer som går stick i stäv med de gällande arbetsmiljöreglerna är här snarare regel än undantag. Vi kan konstatera att regeringen inte har varit aktiv i dessa frågor. Regeringen har tvärtom minskat resurserna till kontroll av verksamheter.

Vi behöver vända denna utveckling och skapa livsvänliga och hållbara jobb som inte leder till utslagning. En grundbult för detta är den svenska modellen med kollektivavtal som klargör spelreglerna på arbetsmarknaden och skyddar den anställde. Det krävs en bättre politik för att vi ska kunna närma oss målet om att ingen ska skadas, bli sjuk eller avlida till följd av jobbet.

Vi måste prioritera arbetsmiljöfrågorna, arbeta förebyggande och motverka den ökande ohälsan i den takt arbetsmarknaden blir allt mer komplex. Arbetsgivarens arbetsmiljöansvar måste vara tydligt när man anställer minderåriga och lärlingar och erbjuder traineeprogram, instegsjobb m.m. En nationell handlingsplan för den goda hälsosamma arbetsplatsens organisering och ledarskap bör tas fram. Det behövs också fler inspektioner, ökade insatser för utbildning och ny forskning för att komma till rätta med problemen. Sådana insatser bör samlas i en ny strategi för en nollvision på arbetsmiljöområdet.

Regeringens besparingspolitik när det gäller arbetsmiljöfrågor har fått befogad kritik från fackföreningarna, som nu har mindre pengar till att utbilda skyddsombud. Flera fackförbund redovisar att man under de senaste fyra åren har haft svårt att rekrytera skyddsombud till arbetsplatserna. De skyddsombud som finns törs inte agera på grund av rädsla för arbetsgivaren eller för att förlora jobbet. Detta innebär att många arbetsplatser i dag saknar skyddsombud, vilket medför att de arbetsgivare som inte följer arbetsmiljöreglerna kan verka utan att bli upptäckta. De regionala skyddsombuden är dessutom hindrade från att komma in på arbetsplatser utan fackliga medlemmar. Om de regionala skyddsombuden fick tillträde till alla arbetsplatser där det saknas kollektivavtal, och därmed också skyddsombud, skulle de kunna slå larm om missförhållanden. Vi behöver fler, inte färre, skyddsombud på våra arbetsplatser. Det är nödvändigt med välutbildade arbetsgivare och skyddsombud för att kunna bekämpa den arbetsrelaterade ohälsan.

Att Arbetslivsinstitutet lades ned är beklagligt. Arbetslivsinstitutet var på sin tid ett av Europas främsta forskningsinstitut på arbetsmiljöområdet med en bred samlad kunskap om de faror som finns i arbetslivet. Nu har Sverige blivit det enda landet i västvärlden utan ett forskningsinstitut för arbetsmiljöfrågor.

Nedläggningen skedde utan att konsekvenserna analyserades. Stora och betydande kunskaper och en samlad bild av forskningen har förlorats. Regeringen har inte tagit några initiativ till att säkerställa kunskap och bevara befintliga resurser. Med nedläggningen försvann en viktig arena för

forskning, utbildning och kunskapsspridning. Överföringen av forskningsresultat avstannade. Nu vågar färre unga lovande forskare satsa på arbetslivsforskningen. Vi anser att det behövs en bättre samlad bild av forskningen på området. Därför bör forskningen samlas inom en institution eller kopplas till en samlad myndighet.

Det som nu har anförts om arbetslivspolitikerna bör ges regeringen till känna. Motionerna A217 (S), A249 (S), A278 (S), A280 (S), A286 (S), A300 (S), A350 (S), A369 (S) och A417 yrkandena 1–3 (S) tillstyrks.

16. Arbetslivsforskning, punkt 25 (MP)

av Mehmet Kaplan (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:A407 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

De nya jobben är i högre grad än tidigare inriktade på tjänster och service, vilket delvis ger en ny typ av arbetsmiljöproblem. Det handlar om att ha kontakter med kunder och att vara ständigt tillgänglig. De fasta arbetstiderna har minskat, medan flextider och den oreglerade arbetstiden har ökat. För många människor skapar detta problem som kan leda till sjukdom och utslagning. För att motverka detta krävs rejäla forskningsinsatser. Dessvärre har den borgerliga regeringen dragit ned på forskningen på arbetsmiljöområdet. Arbetslivsinstitutet har lagts ned och inte ersatts med en ny huvudman. Mot bakgrund av detta vill Miljöpartiet de gröna att det ekonomiska stödet på sikt återförs till den nivå som gällde innan Arbetslivsinstitutet avvecklades.

Det som anförts om det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen bör ges regeringen till känna. Motion A407 yrkande 2 (MP) tillstyrks.

17. Arbetsmiljöverkets uppdrag, punkt 26 (S, MP, V)

av Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:A212 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S), 2010/11:A407 av Ulf Holm m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5 samt 2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Regeringens ambitioner på arbetsmiljöområdet har under de senaste fyra åren minskat drastiskt genom besparingar på Arbetsmiljöverkets anslag med nära 115 miljoner kronor. Detta har inneburit att verket minskat antalet inspektioner med en tredjedel. Verksamheten har skurits ned så kraftigt att verket även har svårt att genomföra inspektioner på de mest utsatta arbetsplatserna. De verksamheter som varit inriktade på att förebygga risker och som verkat för förbättringar av arbetsmiljön har skalats bort. Planerade inspektioner har fått ställas in på grund av personalminskningar.

Den positiva utvecklingen när det gäller rapporterade risker, besvär, skador, olyckor och dödsfall riskerar nu att brytas. Det är på arbetsplatserna som neddragningarna blir särskilt kännbara. Det sker olyckor och det uppstår ohälsa när arbetsgivaren och arbetstagaren inte längre kan få råd från experter om hur arbetsmiljöproblemen ska lösas.

Regeringen säger sig vilja ha fler personer i arbete men förnekar det faktum att förhållandena på våra arbetsplatser är en viktig orsak till att människor slås ut i förtid. Det är beklagligt att regeringen, som anser sig stå för arbete, inte är beredd att satsa på arbetsmiljön och allvarligt att regeringen tar resurser från den förebyggande arbetsmiljöverksamheten. I en tid med ökande behov av inspektioner, kontroller och aktiva skyddsombud tvingar regeringen Arbetsmiljöverket att dra ned på detta viktiga arbete på fältet.

Vi anser att det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket ska höjas. Arbetsmiljöverkets insatser behövs för att få fler människor i arbete. Inspektionsverksamheten måste stärkas, så att farligt arbete på arbetsplatserna kan undanröjas. Det är viktigt att vi får fler inspektörer och att det finns resurser för regionalt arbetsmiljöarbete på arbetsplatserna.

Vi anser också att Arbetsmiljöverket ska ges uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar. Vårt utbildningssystem är svagt, särskilt när det gäller yrkesinriktade utbildningar, i fråga om utbildning i arbetsmiljö och förmedling av kunskaper om vikten av skyddsarbete.

Det som anförts om resurser till och uppdrag för Arbetsmiljöverket bör ges regeringen till känna. Motionerna A212 (S), A407 yrkandena 1 och 5 (MP) och A417 yrkande 4 (S) tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. Anslag m.m. på utgiftsområde 14 för 2011, punkt 28 (S, MP, V)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Johan Andersson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Josefin Brink (V) anför:

Socialdemokraterna, Miljöpartiet de gröna och Vänsterpartiet har i en gemensam motion i anslutning till regeringens vårproposition 2010 och i en gemensam regeringsplattform presenterat partiernas politik för en ny färdriktning för Sverige. I valet fick vare sig den borgerliga alliansen eller vi rödgröna egen majoritet i riksdagen. Den sittande regeringen har valt att fortsätta i minoritet. Vi har valt att fullfölja vårt åtagande mot de väljare som röstade rödgrönt och har därför lagt fram ett gemensamt alternativ till regeringens budgetförslag, baserat på våra vallöften.

Målet för vår politik är att Sverige ska vara ett jämlikt land. Ska målet kunna nås behöver fler möjligheter skapas. Barnens framtid ska inte avgöras av vad föräldrarna tjänar eller var man bor. Utbildning och trygghet ska vara för alla, så att vi kan utvecklas genom hela livet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att påverka både sina egna liv och samhällsutvecklingen i stort. Ingen ska hindras av diskriminering. Alla ska kunna förverkliga sina drömmar och utveckla sina förmågor.

Ett jämlikt Sverige är ett framgångsrikt Sverige. Där tas all begåvning, alla talanger och all arbetsvilja till vara. Där bryr vi oss om varandra och där kan man känna sig trygg. Engagemang och nyfikenhet förvandlas till nya idéer och växande företag, och därmed jobb och framtidstro. Så kan Sverige konkurrera med kunskap och förnyelse i en värld av ständigt tuffare internationell konkurrens. Ett jämlikt Sverige förutsätter ett jämställt Sverige. För att minska klyftorna mellan kvinnor och män behöver en rad strukturella reformer genomföras. De ekonomiska skillnaderna mellan kvinnor och män ska minska. Att hålla samman Sverige är det viktigaste uppdraget för oss rödgröna partier.

I dag går utvecklingen i motsatt riktning. Unga möter stängda dörrar. Långtidsarbetslösheten biter sig fast på farligt höga nivåer. Svårt sjuka människor görs försäkringslösa. Klyftorna ökar, både mellan människor med höga och låga inkomster och mellan män och kvinnor. Den här utvecklingen är inte värdig ett välfärdsland som Sverige. På längre sikt hotar den förutsättningarna för jobb och ekonomisk utveckling.

Men det går att byta färdriktning. Det finns många företag som ropar efter arbetskraft, men inte hittar rätt kompetens – samtidigt som det finns många unga som inte vill något hellre än att jobba. Det finns stora investeringar som behöver göras i kollektivtrafik, järnvägar, bostäder, energieffektivisering och förnybar energi för att möta klimatutmaningen och göra

Sverige till världsledande på grön omställning och miljöteknik – och många positiva följd effekter i jobb och ekonomisk utveckling om vi tar vara på möjligheterna. Det finns så mycket kreativitet, engagemang och framtidstro, bara alla får chansen att växa.

Ett långsiktigt hållbart Sverige är ett framgångsrikt Sverige där vi är beredda att ta ansvar. För ekonomin, för jobben, för skolan, vården och omsorgen. För trygghet i livets olika skeden, för miljön och för kommande generationer. För oss är öppna gränser en förutsättning för en ansvarsfull ekonomisk politik. En öppnare värld där människor ges möjlighet att söka arbete i andra länder och där solidaritet och rätten att söka skydd undan förföljelse är självklar.

Sverige ska tillbaka till överskott i de offentliga finanserna. Reformerna ska bara genomföras om det statsfinansiella läget så tillåter. De budgetpolitiska målen ska ligga fast. Vi lovar att inte sänka skatterna på lånade pengar. Vi vill att regeringen tillsätter en jämlikhetskommission för att analysera skillnader i livsvillkor och föreslå förändringar för att öka den sociala rörligheten.

Ett modernt välfärdsland där jobben, miljön och minskade klyftor sätts först – det är vårt framtidsland.

Riksdagen har fattat beslut om att ramarna i regeringens budgetproposition inte får överskridas. Däremot återstår frågan om hur anslagen inom ramarna ska fördelas.

Företrädarna för Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna i finansutskottet föreslog den 25 november 2010 andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och de har gjort en annan beräkning av statens inkomster för 2011 (bet. 2010/11: FiU1) än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Riksdagen kan antas fatta beslut i enlighet med finansutskottets betänkande den 8 december. Det innebär att riksdagen för 2011 kommer att fastställa såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och besluta om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2011 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 69 631 844 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Vårt gemensamma förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan alltså inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna i första steget av budgetprocessen alltså kan antas ge budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att delta i beslutet. Vårt budgetalternativ på utgiftsområde 14 bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 4 443 000 000 kr på det sätt som framgår av vår gemensamma motion A367 och nedanstående tabell.

Anslag		Regeringens förslag	Förändring (tkr)
		(tkr)	
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062	85 000
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325	3 008 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396 479	630 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355	680 000
2:1	Arbetsmiljöverket	591 037	40 000
	Summa		4 443 000

Vi vill också framföra följande.

Sverige har en historiskt hög arbetslöshet. En massarbetslöshet runt 8 % tenderar att bita sig fast. Det har under mandatperioden tillkommit ca 100 000 fler arbetslösa samtidigt som utanförskapet har vuxit och andelen sysselsatta minskat. Trots detta är budgetpropositionen praktiskt taget fri från konkreta åtgärder i syfte att pressa tillbaka arbetslösheten. Särskilt oroande är den höga ungdomsarbetslösheten och att långtidsarbetslösheten biter sig fast. En av tre arbetslösa är långtidsarbetslös. Det är en historiskt hög nivå. Hundratusentals långtidsarbetslösa återfinns i s.k. garantier där väldigt få personer får aktiva insatser i form av utbildning eller praktik. Tvärtom präglas garantierna av passivitet. Först 2014 räknar regeringen med att arbetslösheten kommer att vara tillbaka på den nivå som rådde i vad den dåvarande borgerliga oppositionen beskrev som ”massarbetslöshetens” Sverige 2006.

Parallellt med den höga arbetslösheten börjar flaskhalsar dyka upp på arbetsmarknaden. Allt fler företag rapporterar svårighet att – trots hög arbetslöshet – hitta rätt arbetskraft. Detta är bl.a. resultatet av försämringar och nedskärningar inom utbildningsområdet, vilket har bidragit till att arbetsmarknadens funktionssätt har försämrats. Sverige skulle ha stått starkare i dag om fler av de arbetslösa hade fått effektiva utbildningar.

Nu krävs det en aktiv och ansvarsfull politik som sätter jobben först. Det behövs en politik som inte accepterar en arbetslöshet på 6 % och ser det som ett slags normaltillstånd. I vår budgetmotion har vi lagt fram en rad förslag för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Vi vill genomföra investeringar som förbättrar den svenska ekonomins långsiktiga förmåga till ekonomisk utveckling.

Sverige behöver alltså fler jobb. Vi har föreslagit 100 000 fler jobb, praktikmöjligheter och utbildningsplatser. Vi vill investera i det som bygger Sverige starkt inför framtiden. Vi vill investera i nya företag, i ökad konkurrenskraft, i nya bostäder, i hållbar infrastruktur, i klimatomställning och välfärd. Vi vill ge unga chansen att bidra till Sveriges framtid.

Dagens höga ungdomsarbetslöshet är ett slöseri med en hel generations kunskaper och engagemang. Vi vill införa ett ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Nu när

de största ungdomskullarna sedan 1960-talet lämnar gymnasiet, samtidigt som fyrtiotalisterna går i pension, vill vi uppmuntra företag och organisationer att tidigarelägga framtida anställningar genom ett brett generationsväxlingsprogram.

Vi vill ta bort regeringens aktivitetsförbud på Arbetsförmedlingen, som tvingar unga att vänta minst tre månader för att få utbildning eller praktik. Många unga som inte får jobb saknar en fullständig gymnasieexamen. Vår långsiktiga ambition är att alla före 25 års ålder ska ha en fullständig gymnasieexamen. Vi vill redan 2011 införa ett ungdomslyft inom utgiftsområde 16 för att ge unga arbetslösa möjlighet att läsa in gymnasiet med rimliga studievillkor, och vi vill därefter gå vidare med ett bredare framtidslyft som ska omfatta fler grupper.

Vi vill också stärka arbetsrätten. I dag drabbas unga särskilt hårt av att arbetsgivare kan stapla visstidsanställningar på varandra i årtal. Ungas rätt till trygga anställningar måste stärkas. Vi vill göra det lättare att få fasta tjänster genom att lagstifta så att det blir svårare för arbetsgivare att stapla visstidsanställningar på varandra. Även ekonomiska incitament, såsom socialavgifter, ska ses över i detta sammanhang.

Vi vill också se över lagstiftningen när det gäller företags och organisationers anlitande av bemanningsföretag. Företrädesrätten till återanställning får inte sättas ur spel när arbetsgivare hyr in personal från bemanningsföretag.

Alla som arbetar i Sverige ska behandlas lika. Vi vill riva upp lex Laval, revidera utstationeringsdirektivet och verka för att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll för fackliga rättigheter.

När det gäller Arbetsförmedlingen vill vi satsa 85 miljoner kronor mer än regeringen 2011. Vi avsätter resurser till ett förtydligt valideringsansvar för Arbetsförmedlingen. Människors utbildning och färdigheter ska tas till vara och utvecklas var de än förvärvats. Detta är särskilt viktigt för personer som lärt sig mycket i arbetet eller har utländsk utbildning. Vi satsar också på att bygga ut Arbetsförmedlingens verksamhet för nyanländas etablering. Vår utgångspunkt är att nyanlända invandrare ska vara en prioriterad grupp och få ta del av Arbetsförmedlingens insatser.

Vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Det ska inte kosta mer än ca 80 kr i månaden att vara med, och det ska vara lika för alla. Alltför få anställda har i dag en rimlig inkomstrygghet vid arbetslöshet. Vi vill höja ersättningsnivån och taket så att alla som tjänar upp till ca 25 000 kr i månaden 2012 får ut 80 % av sin lön i a-kassa. På sikt är vårt mål att minst 80 % ska få 80 % av sin lön i arbetslöshetsersättning. I ett första steg höjer vi taket till 930 kr per dag 2011 och därefter till 950 kr per dag 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket i a-kassan ned med 150 kr per dag. Vi vill prioritera att sänka kostnaderna för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen. Med vår politik kommer kostnaden för medlemskap i en a-kassa att sänkas till ca 80 kr i månaden för alla genom en skattereduktion. En sammanhållen översyn av hela regelverket kring a-kas-

san behöver göras så att försäkringen blir enkel att förstå, pålitlig, träffsäker och inte möjlig att missbruka. Vi vill bl.a. se över villkoren för deltidsarbetslösa och studerande. Arbetslöshetsförsäkringen ska vara frivillig och solidariskt finansierad.

Vi vill återupprätta en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi vill införa ett ungdomsavdrag där hela arbetsgivaravgiften tas bort för den som anställer en ung arbetslös. Motsvarande subvention kan ges för den som ger en ung person en praktik- eller traineeplats. Programmet Gröna jobb var ett framgångsrikt program för långtidsarbetslösa som vi vill pröva igen.

Hälften av platserna inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har avskaffats sedan regeringen tillträdde. Vi vill bygga ut den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen så att vi når 5 000 platser i slutet av 2011. Dessa ligger kvar 2012. Därtill vill vi rikta 2 500 platser 2011 och 1 250 platser 2012 till unga mellan 18 och 24 år. Vi vill också göra det möjligt för arbetslösa ungdomar att ta del av högkvalitativa och längre arbetsmarknadsutbildningar och föreslår därför att regeln om högst tre månaders praktik eller utbildning utökas till maximalt nio månader.

Vi säger nej till regeringens satsning på coacher och föreslår i stället ett stöd som riktas till dem som har anställning, men som vill ta steget att vidareutbilda sig eller starta ett företag. Möjligheten erbjuds endast om en arbetslös samtidigt går in och vikarierar under tjänstledigheten. Programmet omfattar ca 1 200 helårsplatser under 2011.

Vi vill ge möjlighet för dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen att erbjudas ett lönebidrag. Med lönebidragsanställningar riktade mot kultursektorn och den ideella sektorn kan många som tidigare haft tillfällig förtidspension få en ny möjlighet att göra en viktig insats. Vi avsätter därför medel som motsvarar 5 000 lönebidrag 2011 och 2 500 lönebidrag 2012.

För att nå vårt mål om bättre arbetsmiljö vill vi rusta upp arbetsmiljöarbetet. Därför tillför vi i ett första skede 40 miljoner kronor 2011 till Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet. Vi vill också ta initiativ till en kartläggning av hur arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen bäst kan samlas och hur den ska organiseras. Vi har som reformambition att tillföra 250 miljoner kronor på detta område under mandatperioden för att stärka och utveckla ett viktigt område.

2. Anslag m.m. på utgiftsområde 14 för 2011, punkt 28 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Sverigedemokraterna har i sin budgetmotion lämnat förslag om hur man kan återupprätta svensk välfärd och samtidigt sänka skatten. Sverigedemokraternas skuggbudget går i stort ut på att omfördela medel från den kostsamma invandringspolitiken och det verkningslösa utvecklingsbiståndet

till nödvändiga välfärds- och trygghetsåtgärder och till utökad riktat bistånd till verkliga flyktingar i världen. För arbetstagarnas del förstärker vi de skyddsnet som urholkats av alliansregeringen, bl.a. stärks a-kassan.

Grunden för välfärd och trygghet är arbete. Av den anledningen tar Sverigedemokraterna sikte mot full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl den borgerliga regeringens lönedumpningspolitik som vänsterkartellens bidragslinje. Sverigedemokraternas jobbskapande politik innebär framför allt satsningar på småföretagande, ökad matchning på arbetsmarknaden samt forskning och utveckling. Även en mer ansvarsfull invandringspolitik är en viktig faktor för att klara sysselsättningen. Invandringen måste begränsas kraftigt för att inte fylla på det redan befintliga överutbudet av arbetskraft.

Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna har i finansutskottet ställt sig bakom andra ekonomiska ramar för utgiftsområdena, bl.a. utgiftsområde 14. Det innebär sannolikt att riksdagen för 2011 kommer att fastställa såväl utgiftstak som ram för utgiftsområde 14 och fatta beslut om de skatte- och avgiftshöjningar som ska gälla för nästa år i enlighet med regeringens förslag. För budgetåret 2011 kommer därmed att gälla att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 69 631 844 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Sverigedemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar. Eftersom allianspartierna i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att delta i beslutet och från att reservera oss. Vårt budgetalternativ på utgiftsområde 14 för 2011 bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 1 017 262 000 kr på det sätt som framgår av Sverigedemokraternas motion A390 och nedanstående tabell.

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062	-82 738
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325	+2 100 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396 479	-1 000 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355	
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	102 893	

Anslag (ramanslag)	Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 346 000	
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27 408	
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55 561	
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	52 444	
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	976 000	
2:1 Arbetsmiljöverket	591 037	
2:2 Arbetsdomstolen	30 239	
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	92	
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622	
2:5 Medlingsinstitutet	56 024	
Summa för utgiftsområdet	69 631 844	+1 017 262

Sverigedemokraterna föreslår en takhöjning i a-kassan från 2011 till 900 kr med en minskning till 750 kr fr.o.m. dag 101 i arbetslöshet. Utöver detta säger vi nej till regeringens s.k. jobbcoacher, lotsar och instegsjobb och tillsätter i stället resurser för att höja matchningsnivån, vidareutveckla RUT, slopa arbetsgivaravgiften för lärlingsanställningar samt för att stimulera småföretagarna både genom ett återinfört schablonavdrag och genom ett förlängt starta-eget-bidrag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2010/11:1

Proposition 2010/11:1 Budgetpropositionen för 2011 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitten 2.1 och 4.6).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2009:1597) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitten 2.2 och 4.6.4).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (avsnitt 2.3 och 4.6.4).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 700 000 000 kronor under 2012-2014 (avsnitt 4.7.3).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 000 kronor under 2012-2014 (avsnitt 4.7.4).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 750 000 000 kronor under 2012-2015 (avsnitt 4.7.6).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kronor under 2012-2014 (avsnitt 4.7.7).
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2011 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor under 2012 (avsnitt 5.7.1).
9. Riksdagen godkänner att föreskrifter om anställningsstöd ska beslutas av regeringen (avsnitt 4.6.1).

10. Riksdagen anvisar för budgetåret 2011 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställningen i propositionen

Framställning 2009/10:RRS28

Framställning 2009/10:RRS28 Riksrevisionens styrelses framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör ta initiativ till att utveckla styrningen, uppföljningen och återrapporteringen av Arbetsförmedlingens verksamhet.

Följdmotion med anledning av framställning 2009/10:RRS28

2010/11:A2 av Ylva Johansson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Riksrevisionens framställning om styrningen inom arbetsmarknadspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att initiera fler effektutvärderingar inom det arbetsmarknadspolitiska området.

Redogörelse 2009/10:RRS17

Redogörelse 2009/10:RRS17 Riksrevisionens styrelses redogörelse om jobb- och utvecklingsgarantin.

Redogörelse 2009/10:RRS33

Redogörelse 2009/10:RRS33 Riksrevisionens styrelses redogörelse om programmet Arbetspraktik.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:So287 av Christer Winbäck (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att personer med funktionsnedsättning får en personlig coach, ett stöd som i dag saknas.

2010/11:Ub396 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka särskilt yrkesutbildningens roll i arbetsmarknadspolitiken.

2010/11:N278 av Sven-Erik Österberg (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete åt alla i Västmanland.

2010/11:N386 av Christer Adelsbo m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

2010/11:N421 av Ulf Holm m.fl. (MP):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Särskild näringshjälp bör omstruktureras.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som huvudsakligen ett stöd till sociala företag, så som Samhallutredningen "Inte bara Samhall" (SOU 2003:56) betonar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget från utredningen "Från socialbidrag till arbete".
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet för arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare eller verksamhetsledare.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen i högre grad bör upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer.

2010/11:A202 av Monica Green (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anständiga arbetsvillkor.

2010/11:A207 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starta-eget-rådgivning och starta-eget-bidrag.

2010/11:A208 av Elisabeth Svantesson och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla och använda profileringsmodeller i arbetsmarknadspolitiken i syfte att göra politiken mer effektiv.

2010/11:A211 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobb för unga.

2010/11:A212 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av Arbetsmiljöverkets arbete.

2010/11:A213 av Berit Högman m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv, utbildningsinriktad arbetsmarknadspolitik.

2010/11:A215 av Phia Andersson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gränsöverskridande arbetskraft.

2010/11:A217 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att öka arbetsmiljöarbetet.

2010/11:A222 av Jörgen Hellman och Hans Olsson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av arbetsmarknadspolitiska program och åtgärder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ändrade regler för att främja tidiga åtgärder mot öppen ungdomsarbetslöshet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av aktiva åtgärder för omställning i ett tidigt skede vid varsel om uppsägningar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stärka utbildningens roll i arbetsmarknadspolitiken.

2010/11:A225 av Lennart Axelsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett ekonomiskt skydd vid omställning från arbetslöshet.

2010/11:A226 av Helén Pettersson i Umeå och Isak From (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att bereda arbetshandikappade och äldre arbetstare sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden.

2010/11:A231 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma personer med funktionsnedsättning i arbetsmarknadspolitiken.

2010/11:A232 av Sven-Erik Bucht (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingen.

2010/11:A233 av Olle Thorell (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att verksamheten i fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin är av sådan karaktär att deltagare inte utnyttjas som reguljär arbetskraft och att uppgifterna är meningsfulla.

2010/11:A234 av Hans Backman m.fl. (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa individuella kompetenskonton.

2010/11:A240 av Christer Engelhardt (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivillig arbetslöshetsförsäkring.

2010/11:A241 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konsultcheckar för mindre företag i syfte att få rådgivning i rekryteringsprocesser.

2010/11:A242 av Elisabeth Svantesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla ersättningsformer för arbetsintegrerade sociala företag.

2010/11:A244 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även personer med anställning ska kunna använda sig av ”stöd till start av näringsverksamhet”, s.k. starta-eget-bidrag, helt eller delvis under en övergångstid.

2010/11:A246 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personer med funktionsnedsättning och arbetsmarknaden.

2010/11:A249 av Fredrik Olovsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samlad strategi, en nollvision och insatser på arbetsmiljöområdet.

2010/11:A252 av Lars Beckman (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att på sikt konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen.

2010/11:A258 av Solveig Zander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och Samhall i uppdraget att medverka till funktionsnedsattas möjligheter till arbete på öppna marknaden.

2010/11:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kollektivavtal för att betala ut samhällsstöd vid anställningar.

2010/11:A269 av Olof Lavesson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga ett införande av studentmedarbetare i Sverige.

2010/11:A276 av Sven-Erik Österberg (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv arbetsmarknadspolitik med kvalitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kompetenskommission.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuella handlingsplaner.

2010/11:A277 av Eva-Lena Jansson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en trygg omställningsförsäkring.

2010/11:A278 av Eva-Lena Jansson m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förbättrad satsning på arbetsmiljöarbetet.

2010/11:A280 av Karin Åström och Eva Sonidsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell handlingsplan för den goda hälsosamma arbetsplatsen.

2010/11:A283 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma en arbetslöshetsförsäkring för trygghet och omställning.

2010/11:A284 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över konsekvenserna av det sänkta taket i arbetslöshetsförsäkringen.

2010/11:A285 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utforma en arbetslöshetsförsäkring för trygghet och omställning.

2010/11:A286 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad inriktning för att utveckla forskningen inom arbetslivet.

2010/11:A296 av Jasenko Omanovic (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämlikhet i arbetslivet.

2010/11:A299 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klargörande av erfarenheter av kollektivavtalstecknande som en stabilisator på arbetsmarknaden i tider av globalisering.

2010/11:A300 av Thomas Strand (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av livsvänliga och hållbara jobb.

2010/11:A306 av Marie Nordén och Maria Stenberg (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över åldersgränsen för lönebidrag.

2010/11:A308 av Désirée Pethrus Engström och Penilla Gunther (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av ett system med personliga kompetenskonton.

2010/11:A310 av Désirée Pethrus Engström och Emma Henriksson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att höja åldersgränsen för lönebidrag och arbetstekniska hjälpmedel.

2010/11:A313 av Per Lodenius och Solveig Zander (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett prova-på-att-anställa-stöd för företagare.

2010/11:A314 av Thomas Strand och Louise Malmström (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkhögskolors och studieförbunds möjligheter att bekämpa den växande arbetslösheten.

2010/11:A317 av Yvonne Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda införandet av individuella kompetenssparkonton.

2010/11:A318 av Yvonne Andersson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa företagscoacher för att öka småföretagandet.

2010/11:A319 av Anders Åkesson och Anders Flanking (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ändra regelverket för anställning med stöd av lönebidrag till att bli tillämbart även då någon med bibehållen anställning men med reducerad arbetsförmåga eller arbetskapacitet erbjuds vara kvar på sin tidigare arbetsplats.

2010/11:A320 av Karin Nilsson och Anders Åkesson (båda C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lönebidragsanställda möjlighet att med bibehållna bidrag arbeta fram till 67 års ålder.

2010/11:A321 av Kerstin Haglö m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kraftfulla insatser för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

2010/11:A322 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att folkhögskolorna ska framställas som en berättigad samarbetspartner i samband med att regeringen och riksdagen framlägger arbetsmarknadspolitiska åtgärder med utbildningsinsatser.

2010/11:A327 av Fredrik Olovsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till unga arbetslösa.

2010/11:A328 av Christer Adelsbo och Annelie Karlsson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka nyföretagandet genom ett flexiblere användningssätt av starta-eget-bidraget.

2010/11:A334 av Carin Runeson och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomslotsar.

2010/11:A339 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Mattias Jonsson (båda S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ekonomisk politik med full sysselsättning som målsättning som verkar för att stimulera konsumtion och investeringar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetsmarknadspolitik för unga som inriktas på att ge ungdomar den kompetens och erfarenhet som krävs för att få en anställning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en tillfällig reform för generationsväxling på arbetsmarknaden.

2010/11:A341 av Isak From och Roza Güclü Hedin (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

2010/11:A350 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dåliga arbetsmiljöer, arbetsrelaterad ohälsa och arbetsmiljöarbete.

2010/11:A355 av Louise Malmström m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att driva på och underlätta bekämpandet av arbetslösheten nationellt och regionalt.

2010/11:A358 av Annie Johansson (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en jobbpeng och låta privata aktörer sköta Arbetsförmedlingen.

2010/11:A366 av Pia Nilsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete åt unga.

2010/11:A367 av Ylva Johansson m.fl. (S, MP, V):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062	85 000
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325	3 008 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396 479	630 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355	680 000
2:1 Arbetsmiljöverket	591 037	40 000
Summa		4 443 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om 100 000 fler jobb, praktik- och utbildningsplatser.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska arbetslösheten, i synnerhet bland ungdomar.

2010/11:A369 av Gunnar Sandberg m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljö.

2010/11:A371 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidrag.

2010/11:A375 av Sven-Olof Sällström och Erik Almqvist (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa instegsjobben.

2010/11:A381 av Åsa Lindestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.

2010/11:A383 av Lars Isovaara (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till start av näringsverksamhet.

2010/11:A384 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten till lönebidrag i ett pågående anställningsförhållande.

2010/11:A390 av Johnny Skalin och Björn Söder (båda SD):

Riksdagen anvisar till utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 1 017 262 000 kr utöver vad regeringen föreslagit för budgetåret 2011 eller således 70 649 106 000 kr.

2010/11:A392 av Caroline Helmersson Olsson m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till sjysta arbetsvillkor på arbetsmarknaden oavsett ålder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa aktivitetsförbudet och om behovet av kraftfulla åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

2010/11:A393 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en icke-diskriminerande a-kassa.

2010/11:A395 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten införa ”särskilt stöd vid start av näringsverksamhet” för fler grupper än i dag.

2010/11:A396 av Anders Sellström och Robert Halef (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra arbetslöshetsförsäkringen allmän och obligatorisk.

2010/11:A398 av Mikael Oscarsson och Andreas Carlson (båda KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett system med jobbpeng för arbets-sökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar.

2010/11:A400 av Désirée Pethrus Engström och Anders Sellström (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att ta sig in på arbetsmarknaden.

2010/11:A407 av Ulf Holm m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.

2010/11:A417 av Gunilla Svantorp m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till en god arbetsmiljö.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mönsterarbetsplatser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förebyggande av arbetsplatsolyckor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsmiljöverket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska lagar och anställningsvillkor.

2010/11:A423 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snabbt måste vidta åtgärder för att säkerställa att kvaliteten i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas står i paritet med åtgärdens syfte.

2010/11:A424 av Annika Lillemets m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av möjligheter till en paus i arbetslivet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en permanent modell för ett system som ger möjlighet till en paus i arbetslivet, liknande det system som finns i Finland.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 10, 15 a, 16, 17, 17 a, 23 och 23 b §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 16 a–16 c och 18 §§, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Ersättning enligt denna lag lämnas inte i följande fall.

1. *Ersättning lämnas inte till personer som deltar i utbildning.*

2. *Ersättning lämnas inte till personer som är permitterade utan lön.*

3. *Ersättning lämnas inte till personer som är tjänstlediga utan lön.*

4. *Ersättning enligt grundförsäringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.*

10 §¹

Ersättning enligt denna lag lämnas inte till en sökande som

1. deltar i utbildning,

2. är *permitterad* utan lön,

3. är *tjänstledig* utan lön, *eller*

4. *har rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.*

---

¹ Senaste lydelse 2005:1197.

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas inte till personer som enligt 37 § första stycket 2 lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor har uteslutits från medlemskap under en tid av ett år från uteslutningen.

Om det finns särskilda skäl får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, med avvikelse från vad som anges i punkterna 1–3, meddela föreskrifter om att ersättning får lämnas till personer som deltar i utbildning eller är permitterade eller tjänstlediga utan lön samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall skall gälla.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om undantag från första stycket samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla.

15 a §²

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när sökanden anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningmånaden innehåller arbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningmånaden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16–17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Lydelse enligt prop. 2009/10:222

Föreslagen lydelse

16 §³

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av

² Senaste lydelse 2009:666.

³ Senaste lydelse 2009:1596.

sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader,

3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,

5. vård av barn i följande fall:

a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller,

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige,

8. vård av närstående när hel närståendepenning lämnats enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken, eller

9. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

Första stycket 6 gäller inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Vid tillämpning av första stycket 7 jämföras med make eller maka en person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars.

2. vård av barn i följande fall:

a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller

3. vård av närstående när hel närståendepenning lämnats enligt 47 kap. socialförsäkringsbalken, eller

4. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**16 a §*

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

2. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller

3. frihetsberövande på kriminalvårdens område.

Första stycket 1 gäller inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärrning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

16 b §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av

1. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärsarbete på heltid i minst 5 månader, eller

2. militär utbildning som rekryt inom Försvarsmakten.

16 c §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller den tid då den sökande

1. vistats utomlands till följd av att han eller hon följt med sin make, maka eller sambo vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens, makans eller sambons arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen betalas ut från Sverige,

2. utfört förvärsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd, eller

3. har haft rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

*Lydelse enligt prop. 2009/10:222**Föreslagen lydelse*17 §⁴

- När ramtid ska bestämmas räknas inte heller tid då den sökande
1. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken,	1. fått föräldrapenningsförmån enligt socialförsäkringsbalken, <i>eller</i>
2. varit <i>hindrad</i> att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt,	2. varit <i>förhindrad</i> att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspplikt.
3. <i>utfört förvärsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller</i>	
4. <i>varit hindrad att arbeta på grund av militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryt.</i>	

Tid som enligt 13 a § har jämställts med förvärsarbete ska dock räknas in i ramtiden.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*17 a §⁵

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.	Tid som enligt 16, <i>16 a</i> , <i>16 b</i> , <i>16 c</i> , 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.
Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 § första stycket 7.	Detta gäller dock inte för en sökande som avses i <i>16 c §</i> första stycket 1.
För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska räknas in i ramtiden omfatta högst tio år.	

18 §⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om fastställande av ramtid och överhoppningsbar tid.

23 §⁷

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren.

Sökanden har dock inte rätt till ersättning efter det att en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast

Den sökande har dock inte rätt till ersättning efter det att en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast

⁴ Senaste lydelse 2010:458.

⁵ Senaste lydelse 2009:1596.

⁶ Tidigare 18 § upphävd genom 2006:1546.

⁷ Senaste lydelse 2009:666.

fick dagpenning eller aktivitetsstöd. I sådan tid räknas inte *in* tid som *anges* i 16 och 17 §§.

Om ersättningsperioden har löpt ut men den sökande under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då ska dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.

Lydelse enligt prop. 2009/10:222

Föreslagen lydelse

23 b §⁸

Normalarbetstiden utgör den genomsnittliga arbetstiden under *sökandens* ramtid.

Vid bestämmande av normalarbetstid ska utöver arbetad tid även beaktas tid som ersatts med sjuklön eller ersättning från Försäkringskassan vid tvist om sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, eller med graviditetspenning, föräldrapenningsförmån, sjukpenning, rehabiliteringspenning, smittbärrpenning eller närståendepenning enligt socialförsäkringsbalken.

Det som sägs i andra stycket gäller endast månader som innehåller förvärsarbete *minst* i sådan omfattning att de *kan* tillgodoräknas i ett arbetsvillkor.

Normalarbetstiden utgör den genomsnittliga arbetstiden under *den sökandes* ramtid.

Det som sägs i andra stycket gäller endast månader *som ingår i den fastlagda ramtiden och* som innehåller förvärsarbete i sådan omfattning att de *skulle kunna* tillgodoräknas i ett arbetsvillkor.

Denna lag träder i kraft den 31 januari 2011.

⁸ Senaste lydelse 2009:666.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2009:1597) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 17 a § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring i stället för dess lydelse enligt lagen (2009:1597) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2009:1597

Föreslagen lydelse

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § första stycket 7.

17 a §

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för *en* sökande som avses i 16 c § första stycket 1.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknads-politiska verksamheten

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

dels att 1, 4, 5, 11, 12 och 14 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 11 § ska sättas närmast före 12 §,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 1 a §, samt närmast före 11 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet *som gäller arbetssökande, arbetsgivare, kontaktpersoner och andra personer som omfattas av denna verksamhet.*

1 §¹

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet.

Lagen tillämpas också vid behandling av personuppgifter i ärenden om ersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och i ärenden hos Arbetsförmedlingen om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare. Det som sägs i denna lag om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska även gälla behandling av personuppgifter i dessa ärenden.

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Behandling av personuppgifter som är tillåten enligt denna lag får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

1 a §

Behandling av personuppgifter som är tillåten enligt denna lag får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar

¹ Senaste lydelse 2007:410.

föreskrifter om undantag från första stycket.

4 §²

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter inom den arbetsmarknads-politiska verksamheten bara om det behövs för

1. handläggning av ärenden <i>som rör den arbetsmarknadspolitiska verksamheten,</i> 2. publicering av platsinformation, 3. planering, metodutveckling, tillsyn, uppföljning, resultatredovisning och utvärdering av <i>den arbetsmarknadspolitiska</i> verksamheten, 4. framställning av avidentifierad statistik, och 5. samarbete på det arbetsmarknadspolitiska området inom Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt enligt överenskommelsen den 6 mars 1982 om en gemensam nordisk arbetsmarknad.	1. handläggning av ärenden, 2. publicering av platsinformation, <i>information om kompletterande aktörer och ansökningar om anställning,</i> 3. planering, metodutveckling, tillsyn, uppföljning, resultatredovisning och utvärdering av verksamheten,

5 §³

Arbetsförmedlingen får behandla personuppgifter för tillhandahållande av information som behövs inom

1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet, som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd, 2. Skatteverkets verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av skatt, 3. sådan verksamhet vid Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen som avser tillsyn och utfärdande av intyg enligt 48 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, 4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsökningsbalken i vilken utsträckning en gäldenär har utmättningsbar egendom, <i>samt</i> 5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453).	1. Försäkringskassans, Centrala studiestödsnämndens eller arbetslöshetskassornas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd, 4. Kronofogdemyndighetens verksamhet som underlag för bedömning enligt 4 kap. utsökningsbalken <i>av</i> i vilken utsträckning en gäldenär har utmättningsbar egendom, 5. socialnämndernas verksamhet som underlag för beslut om och kontroll av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. socialtjänstlagen (2001:453), 6. <i>Migrationsverkets verksamhet som underlag för beslut om bistånd enligt lagen (1994:137) om motta-</i>

² Senaste lydelse 2007:410.

³ Senaste lydelse 2008:972.

gande av asylsökande m.fl., samt

7. kompletterande aktörers verksamhet enligt uppdrag från Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen får även behandla personuppgifter för att tillhandahålla information till riksdagen eller regeringen eller till annan för att fullgöra uppgiftslämnande i enlighet med lag eller förordning. I övrigt gäller 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204).

Åtkomst till personuppgifter inom Arbetsförmedlingen

11 §⁴

Arbetsförmedlingen får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas. Sådan åtkomst skall vara förbehållen de personkategorier som på grund av sina arbetsuppgifter behöver tillgång till uppgifterna.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om direktåtkomst enligt första stycket.

Åtkomst till personuppgifter ska vara förbehållen de personkategorier inom Arbetsförmedlingen som på grund av sina arbetsuppgifter behöver ha tillgång till uppgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om åtkomst enligt första stycket.

12 §⁵

Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring, arbetslöshetskassorna, Kronofogdemyndigheten och en socialnämnd får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs för de ändamål som avses i 5 §. En socialnämnd får ha direktåtkomst först sedan Arbetsförmedlingen har försäkrat sig om att handläggare hos socialnämnden bara kan ta del av uppgifter om personer som är aktuella i ärenden hos nämnden.

En enskild får ha direktåtkomst

Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkring, arbetslöshetskassorna, Kronofogdemyndigheten, en socialnämnd och Migrationsverket får ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i en arbetsmarknadspolitisk databas om det behövs för de ändamål som avses i 5 §. En socialnämnd får ha direktåtkomst först sedan Arbetsförmedlingen har försäkrat sig om att handläggare hos socialnämnden bara kan ta del av uppgifter om personer som är aktuella i ärenden hos nämnden.

En enskild får i en arbetsmark-

⁴ Senaste lydelse 2007:410.

⁵ Senaste lydelse 2008:972.

till uppgifter om sig själv i en arbetsmarknadspolitisk databas.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomst enligt första och andra styckena.

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp. *Uppgift om kod för funktionshinder får dock användas som sökbegrepp för att underlätta förmedling av arbete åt personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga samt för att framställa avidentifierad statistik.*

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.

nadspolitisk databas ha direktåtkomst till uppgifter om sig själv samt till sådana uppgifter om arbetsgivare och kompletterande aktörer som får behandlas enligt 4 § 2.

En arbetsgivare får i en arbetsmarknadspolitisk databas ha direktåtkomst till sådana uppgifter om en arbetssökande som får behandlas enligt 4 § 2.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka personuppgifter som får omfattas av direktåtkomst enligt första–tredje styckena.

14 §⁶

Sådana känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) samt sådana ömtåliga personuppgifter som avses i 9 § andra stycket eller 10 § får inte användas som sökbegrepp.

Med undantag från förbudet i första stycket får dock kod för hälsotillstånd eller för sådant funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga användas som sökbegrepp för planering av insatser och förmedling av arbete.

Kod för hälsotillstånd eller för sådant funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga, för arbetsmarknadspolitiskt program eller insats samt för sökandekategori eller anvisningsgrund får även användas som sökbegrepp för tillsyn, uppföljning, utvärdering och framställning av avidentifierad statistik.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt av de sökbegrepp som får användas.

Denna lag träder i kraft den 31 januari 2011.

⁶ Senaste lydelse 2005:1195.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 36 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

36 §¹

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som sägs i 35 och 35 a §§.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om när en företagare ska anses som arbetslös i andra fall än som sägs i 35 och 35 a §§ *samt om de villkor för fastställande av och rätt till arbetslöshetsersättning som i sådana fall ska gälla.*

Denna lag träder i kraft den 3 januari 2011.

¹ Senaste lydelse 2010:445.

BILAGA 4

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (punkt 28)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Utskottets förslag
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396 479
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	102 893
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 346 000
1:7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27 408
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55 561
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	52 444
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	976 000
2:1	Arbetsmiljöverket	591 037
2:2	Arbetsdomstolen	30 239
2:3	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	92
2:4	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622
2:5	Medlingsinstitutet	56 024
Summa för utgiftsområdet		69 631 844

BILAGA 5

Sammanställning av ställningstaganden i fråga om anslagen m.m. inom utgiftsområde 14

Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag (ramanslag)		Regeringens förslag	Avvikelse gentemot regeringens förslag	
			S, MP, V	SD
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 931 062	+85 000	-82 738
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	36 936 325	+3 008 000	+2 100 000
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 396 479	+630 000	-1 000 000
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	16 089 355	+680 000	
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	102 893		
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 346 000		
1:7	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27 408		
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55 561		
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	52 444		
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303		
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	976 000		
2:1	Arbetsmiljöverket	591 037	+40 000	
2:2	Arbetsdomstolen	30 239		
2:3	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	092		
2:4	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622		
2:5	Medlingsinstitutet	56 024		